

Градска управа града Ваљева
Одељење за урбанизам, грађевинарство,
саобраћај и заштиту животне средине
Одсек за заштиту животне средине
Број: 07-501-116/2023
Датум: 13.06.2023. год.

**ИЗВЕШТАЈ О ОДРЖАНОМ ЈАВНОМ УВИДУ
у Нацрт Плана квалитета ваздуха града Ваљева за период од 2022. до
2027. године**

На основу чл. 31 Закона о заштити ваздуха, у зонама и агломерацијама у којима је ваздух треће категорије, надлежни орган локалне самоуправе је дужан да донесе План квалитета ваздуха. Градска управа града Ваљева је у току 2021. године расписала тендер за изураду Плана квалитета ваздуха града Ваљева за период 2022 – 2027. године.

Уредбом о учешћу јавности у изради одређених планова и програма у области заштите животне средине (Сл. гласник РС, бр. 117/21) прописан је поступак учешћа јавности у поступку доношења одлука о изради, измени, допуни, прегледу и усвајању планова квалитета ваздуха.

У складу са наведеним, обављен је јавни увид у Нацрт плана квалитета ваздуха у периоду од 28.10.2022. године до 28.11.2022. године. Презентација и јавна расправа су одржани у великој сали Скупштине града, дана 22.11.2022. године са почетком у 11,00 часова.

ЈАВНИ УВИД

У току трајања јавног увида евидентирано је 14 заинтересованих лица или организација који су извршили увид у нацрт документа било личним увидом на лицу места или увидом преко електронских медија и који су доставили мишљења и примедбе на нацрт документа.

СПИСАК ПОДНОСИЛАЦА КОМЕНТАРА И ПРИМЕДБИ НА ПКВ

01. РЕРИ 03.11.2022. – писано
02. Зорица Вуковић (Савет за чист ваздух) - 08.11.2022.- примедбе – усмено
03. Владимир Пантић, организација Локални одговор 09.11.2022.
04. Зорица Вуковић, организација Савет за чист ваздух 19.11.2022. меил
05. Др Ђорђе Вуковић, ЗЈЗ Ваљево 21.11.2022. јавни увид, усмено
06. Локални фронт - Примедба на ПКВ 27.11.2022. меил
07. Организација НЕА, Миленко Јовановић - 22.11.2022. писано
08. Организација Локални одговор 28.11.2022. писано ПКВ
09. И Револуција 28.11.2022. писано
10. Организација Савет за чист ваздух 28.11.2022. писано
11. РЕРИ - 28.11.2022. писано и меил
12. Сретен Ђорђевић - 28.11.2022. писано, меил
13. Мила Параментић - 28.11.2022. писано, меил
14. Завод за јавно здравље Ваљево 28.11.2022. писано

У прилогу 1:

Скенирани дописи и меилови са достављеним мишљењима и примедбама

ЈАВНА ПРЕЗЕНТАЦИЈА И ЈАВНА РАСПРАВА

Јавну расправу је водио Александар Лазаревић, службеник у Одсеку за заштиту животне средине.

Јавној презентацији и јавној расправи су присуствовали представници обрађивача Плана квалитета ваздуха, представници Наручиоца, запослени у Градској управи, представници заинтересованих организација и заинтересоване јавности.

На самом почетку присутнима је достављен формулар у којем су евидентирали своје податке о присуству. Презентација је започела у 11,00.

У прилогу 2:

Списак присутних

Јавна расправа и презентација је почела тако што је представник наручиоца Градске управе града Ваљева, Александар Лазаревић упознао присутне са досадашњом процедуром која је спроведена у складу са важећом законском регулативом, а затим су представници обрађивача Плана квалитета ваздуха приступили презентацији.

Јавна презентација - стенограм

АЛЕКСАНДАР ЛАЗАРЕВИЋ - Добар дан поштоване колеге, поштовани суграђани, представници медија и организација! Драго ми је да је мени припало то да отворим данас Јавну презентацију и Јавну расправу везану за План квалитета ваздуха града Ваљева од 2022. до 2027. године. Ја сам Александар Лазаревић, службеник, односно саветник у Одељењу за урбанизам, грађевинарство, саобраћај и заштиту животне средине, односно у Одсеку за заштиту животне средине.

Као што је познато у складу са Законом о заштити ваздуха члан 31. надлежни орган Јединице локалне самоуправе дужан је да донесе План квалитета ваздуха. Управо у складу са тим Градска управа града Ваљева је расписала јавну набавку Израда Плана квалитета ваздуха града Ваљева 2022. до 2027. година. Вероватно вам је познато да су на тој јавној набавци посао добили Саобраћајни институт Цип заједно са Предузећем Сет Шабац и управо ми је задовољство да представим обрађиваче студије који су данас присутни овде са нама и који ће заправо урадити презентацију. Дакле представник обрађивача студије је колегиница Горица Алексић-Милосављевић, магистар техничких наука – дипломирани хемичар, колегиница Јелена Секуловић, магистар техничких наука – дипломирани инжењер технологије и колега Ђорђе Стожиловић, дипломирани економиста, сви из Саобраћајног института Цип Београд. Познато је јавности да је позив на јавни увид упућен као и документација која је јавно презентована на сајту града Ваљева, с тим што је јавни увид у Нацрт плана квалитета ваздуха

траје од 28. октобра и трајаће до 28. новембра, значи укупно 30 дана. Ја у овом тренутку могу само да изнесем да је у досадашњем току јавног увида било заинтересованих грађана и организација и најпре бих рекао овако, обратио сам се међом Организација Рери, затим имали смо јавни увид доктора Ђорђа Вуковића, представника Завода за јавно здравље Ваљево, затим Зорица Вуковић, представник неформалног удружења "Грађански савет за чист ваздух", даље имали смо јавни увид господина Владимира Пантића из организације "Локални одговор", такође смо добили путем мејла сугестије и примедбе Зорице Вуковић и такође смо добили путем мејла допис од "Локалног одговора" у виду позивнице за овај скуп. Надам се да ћемо сви заједно, значи са својим примедбама, сугестијама допринети да добијемо што бољи документ који се заправо од нас очекује и тражи, тако да ја у овом тренутку не бих више ништа причао сем да препустим реч обрађивачима студије, а замолио бих после тога ко се буде јављао, значи да дође и да говори преко микрофона зато што се, да би могло све да буде снимљено и касније уведено у записник.

- не чује се, говори са места -

АЛЕКСАНДАР ЛАЗАРЕВИЋ – Хвала. Прво, на ово питање што сте рекли да ли се снима, значи снима се, ја мислим електронски се снима и касније ће се направити записник. Значи, надам се да техника функционише како треба. Значи, али да би смо се сви могли да чујемо, ја мислим да онај ко жели да постави питања треба да се јави да дође овде и да говори на микрофон, а што се тиче неког ограничења времена, ако сте на то мислили, обзиром да овде колико нас има мислим да ће бити довољно времена за све да поставе питања и да дају сугестије, примедбе и т.д., тако и за обрађиваче да дају одговоре. Ето, то је то. Ако нема других питања ја бих дао реч обрађивачима, па изволите.

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - Значи, већ је мало пре господин рекао а према члану 31. Закона о заштити ваздуха, пошто Ваљево већ 3 године за редом има квалитет ваздуха треће класе, значи локална самоуправа је дужна да донесе План квалитета ваздуха са циљем да се постигну одговарајуће граничне вредности. План квалитета ваздуха се доноси на основу оцене стања квалитета ваздуха и обухвата све главне загађујуће материје и главне изворе загађивања ваздуха који су довели до загађења, као и мере које ће се предузети у циљу спречавања и смањења загађења и погоршања квалитета ваздуха. Поред мера које се примењују са циљем смањења загађења планови квалитета ваздуха утврђују специфичне мере намењене заштити осетљивих врста становништва посебно деце као и мере прописане краткорочним акционим плановима. План као основни документ за управљање квалитетом ваздуха на локалном нивоу обезбеђује доносиоцима одлука да поступају у складу са предложеним мерама из својих надлежности, временским оквирима дефинисаних акционим планом али и да прате реализацију спроведених мера и резултате постављених циљева. Нацрт документа План квалитета ваздуха града Ваљева од 2022. до 2027. године је израђен у складу са Уговором закљученим између Градске управе Ваљева и добављача, значи Саобраћајног института Цип и значи Сет Шабац. На основу утврђивања листе категорија квалитета ваздуха по зонама и агломерацијама на територији Републике Србије и Уредбе о утврђивању листе категорија квалитета ваздуха по зонама и агломерацијама и на основу Годишњег извештаја о стању

квалитета ваздуха у Републици Србији 2019. године и Годишњег извештаја о квалитету ваздуха за 2020. године, Агенција коју је израдила Агенција за заштиту животне средине квалитет ваздуха на територији града Ваљева сврстан је у трећу категорију. Значи, методологија израде Плана квалитета ваздуха, садржај, планови квалитета ваздуха који доноси орган надлежне самоуправе је дефинисан Законом о заштити ваздуха и Правилником о садржају планова квалитета ваздуха. Како План квалитета ваздуха може да садржи и мере прописане краткорочним акционим плановима а складу са Законом о заштити ваздуха и Правилником о садржају планова ваздуха План квалитета ваздуха у граду Ваљевоу садржи и мере прописане краткорочним акционим планом.

План квалитета ваздуха у граду Ваљевоу је израдио тим сачињен од стручњака различитих профила запослених у Саобраћајном институту .. Сет д.о. Шабац као и у Градској управи града Ваљева, Одељењу за урбанизам, грађевинарство, саобраћај и заштиту животне средине, као и Јавног комуналног предузећа „Топлана-Ваљево“. За потребе израде Плана квалитета ваздуха града Ваљева коришћени су доступни планови, програми, стратегије и извештаји као и важећа законска регулатива. План квалитета ваздуха се доноси за територију града Ваљева у њеним административним границама као и грађевинско подручје града Ваљева које је дефинисано Генералним урбанистичким планом Ваљева. Према подацима Републичког завода за статистику укупна површина територије града Ваљева износи 905 километара квадратних, док је број становника према попису који је значи задржи важећи из 2011. године износио 90.312 од чега у урбаним подручјима жива 59.073 становника. Територија града Ваљева има 78 насеља, а центар територије је градско насеље Ваљево. Градско насеље Ваљево је по површини највеће око 2.700 хектара, док је најмање насеље Горић са површином од око 1 хектар. Подела на просторне зоне територија града Ваљева дефинисан је Просторним планом Ваљева. На следећој слици је значи приказана граница административног подручја града Ваљева. Према Генералном урбанистичком плану града Ваљева дефинисано је 12 планираних целина које су обрађене кроз планове генералне регулације. Просторне зоне у оквиру планираног подручја су централне зоне 1.056 хектара, привредно индустријске зоне 668 хектара и периферне зоне 922 хектара. Централна зона обухвата целине плана генералне регулације Центар-запад-север и плана генералне регулације Ремонт и Ново Насеље. Привредно индустријске зоне, значи Ваљево и привредна зона Белошевац налазе се у оквиру функционалних целина плана генералне регулације Колубара и плана генералне регулације привредна зона. Периферне зоне налазе се у оквиру планова генералних регулација југ-Градац-Колубара-Белошевац и Белошевац. Град Ваљево припада умерено континенталној клими са извесним специфичностима које се манифестују као елементи субхумидне и микротртермалне климе. Овај тип климе успоставља хладне зиме и топла до субтропска лета.

Подручје града Ваљева је такво да се јављају велики температурни екстреми и врло хладне зиме са честим јаким мразевима. Просечна средња годишња температура у Ваљевоу је 12,06 степени целзијуса, просечна максимална годишња температур ваздуха је 17,96 док је просечна минимална годишња температура ваздуха 6,58 степени целзијуса. Током летњих месеци јављају се дани са температурама изнад 34 степена целзијуса. Апсолутни годишњи максимум био је 2007. године и износио 42,4 степена целзијусова. Апсолутни

годишњи минимум је био 2012. године и износио је минус 23,2 степена целзијусова. Просечна максимална температура најтоплијег месеца у периоду 1991. до 2020. године забележена је у августу 2012. године са 32,6 док је просечна минимална температура најхладнијег месеца забележена у јануару 2017. године минус 9 степени целзијусових. Значи, све ове климатске карактеристике су детаљно приказане у овом штампаном Плану квалитета ваздуха Ваљева. Релативна годишња влажност ваздуха добијена је обрадом мерне станице Ваљево за период од 1991. до 2020. године и износи 74,36%. Највећа средња месечна вредност влажности у периоду од 1991. до 2020. године забележена је у јануару 1997. године и износи 92% а најмања средња месечна вредност влажности је била 46% у августу 2000. године. Године 2020. релативна годишња влажност ваздуха била је 76%, највећа средња месечна вредност влажности је била у јануару 85% а најмања у априлу 60%. Средњи годишњи ваздушни притисак града Ваљева у периоду од 1991. до 2020. године износи 996,2 милибара. Највећи средњи месечни ваздушни притисак за исти овај период износи 1003,5 милибара, док је најмањи 991,64 милибара. У децембру 2015. године је измерен највећи средњи месечни ваздушни притисак 1010,4 милибара, а у фебруару 2010. године најмањи 987,2 милибара. Такође, према подацима са мерне станице Ваљево максимална годишња густина падавина измерена је 2014. године 1332,4 милиметара, а минимална је забележена 2000. године износила је 508,7 милиметара. То је према Закона плана, тај садржај, те тачке .. не знам да ли су сви били на јавном увиду и видели да то постоји у Плану, значи моје је било да кажем.

Оно што је битно, што ћу да кажем једино овде на овом месту у вези климе је да због специфичних топографских карактеристика града Ваљева на квалитет ваздуха велики утицај имају метеоролошки фактори. Значи, зато је клима толико битна. Поред глобалног утицаја, појачаних концентрација гасова, стаклене баште, на пораст просечне температуре на планети присуство осталих загађујућих материја у ваздуху .. атмосфере влажност ваздуха и смога. Током зиме загађењу ваздуха доприноси ниска температура, значи повећана влажност ваздуха и повећан атмосферски притисак. Ветар је један од фактора који значајно може да допринесе дисперзија аерозагађења. Колебање и промене температуре и други метеоролошки фактора све чешће доводе до тога температурних инверзија када слој хладног ваздуха изнад површине тла не дозвољава да се вертикално подигне загрејан ваздух и на тај начин долази до комуникације загађења у приземним слојевима ваздуха, што уз одсуство ваздушних струја, односно ветра у хладнијем дану године представља један од најзначајнијих фактора животне средине који доприноси вишедневним епизодама повећане концентрације загађујућих материја, то је рецимо и дан

- поставља питање са места, ништа се не разуме -

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - Да ли Ви мислите да ми можемо на неки начин да утичемо на климу и да имамо стаклену куглу и да знамо какво ће време да буде. Прво одговорићу овога пута на питање, али молим Вас оставите за крај, значи тако је увек на презентацијама, значи то је неко правило.

Под број 2 значи једино што можете да урадите у тим ситуацијама је да имате службу обавештавања како треба, да она на време обавести грађане да је тог и тог дана ваздух изузетно лошег квалитета или овог квалитета или оног и да осетљиве групе не излазе на улицу ако је то могуће или ако излазе ставе адекватну заштиту типа маске 95, да се деца из вртића не пуштају у двориште него да се држе у затвореном, да се за осетљиве групе значи у вртићима набаве пречистачи ваздуха за унутрашњост. Други начин не постоји.

- поново поставља питање са места -

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - Па ваљда је поента, значи, поента је утицај загађења на јавно здравље а не, не знам, утицај загађења не знам на што. Значи, ми причамо о загађењу ваздуха баш због јавног здравља.

- поново поставља питање са места -

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - Да, али значи, јел постоји други начин, значи, да Вам кажем, апсолутно не постоји. Ви оно што можете да урадите, а кад је у вези са климом, пошто кажем, ми немамо стаклену куглу да знамо, мислим, наши прогнозери по некад погреше од данас до сутра, по некад погоде и месец дана, значи небитно

- поново поставља питање са места -

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - Да, значи можемо да донесемо у Плану, значи код Вас загађење рецимо од производних активности, рецимо да утиче на квалитет вашег ваздуха у зимском периоду можда ни 20%. Значи главни загађивач вашег ваздуха су индивидуална ложишта и значи које ви ни ти знате број конкретан индивидуалних ложишта нити шта људи користе за ложење, тако да значи постоји мера да кажете њима „немојте да ложите, седите у хладном“.

- поново поставља питање са места -

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - .. ви не желите да сачекате, ево колега ће

АЛЕКСАНДАР ЛАЗАРЕВИЋ - Молим вас поштоване колеге и грађани, разумемо се сви колики је значај овог документа и сви желимо да допринесемо, ваљда смо сви на истом том задатку, али бих вас замолио да будете стрпљиви да саслушамо презентацију, а после тога се јављајте са питањима, предлозима, сугестијама. Молим вас када имате неки ---- запишите да вам не оде мисао па после тога да се пређе на питања. Још једном вас молим ако будемо овако одмах почели са питањима нећемо чути презентацију до краја. Молим вас још једном, оставите питања за крај презентације.

- поново поставља питање са места -

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - Добро, рекла сам да ћу прескочити. Сачекајте, чућете.

- поново поставља питање са места -

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - Сачекајте презентацију до краја. По законској регулативи презентација мора да се одржи. Ако хоћете сачекајте, чујте презентацију до краја, ако не, немамо стварно .. Ово је презентација. То што се вама садржај не свиђа, то је ваш проблем, није мој. Значи, ово је .. како да вам кажем, ово је извучено значи све, постоји према законској регулативи садржај сваког плана квалитета ваздуха. Значи, да сам дошла овде и прескочила те уводне било би зашто си прескочила, ево реците прескочите, ево прескочићу и остало. Значи, нисам ја ставила у План квалитета ваздуха те ствари зато што ја хоћу него зато што Закон тако налаже. Значи, прекидамо сваку .. настављамо.

Мониторинг квалитета ваздуха на територији града Ваљева одвија се у оквиру државне и локалне мреже. У оквиру државне мреже за мониторинг квалитета ваздуха налази се једна аутоматска мерна станица која управља, са којом управља Агенција за заштиту животне средине. За израду Плана квалитета ваздуха за град Ваљево прикупљени су подаци добијени мониторингом квалитета ваздуха из локалне мреже за мониторинг којом је до 31.10.2020. године управљао Завод за јавно здравље, па затим је преузео Институт ... Нови Сад у сарадњи са Заводом за јавно здравље, док је 2020. године код вас било само 3 мерне станице (хоћете и то да прескочим, јел вас и то не занима)

- поново поставља питање са места -

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - Значи, вас само занима

- поново поставља питање са места -

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - Али на презентацијама није увек стручна јавност, знате, значи ми не знамо да ли је стручна јавност или није

- поново поставља питање са места -

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - Па текст је тако написан да баш сва јавност схвати зато и има толики увод да би обични људи схватили, а не само они који се тиме баве.

- поново поставља питање са места -

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - Извори загађења ваздуха у Ваљевоу, значи под број 1 су препознати емисија из мобилних извора, у урбаном подручју град Ваљево дневно митира, ако је кретање са .. одласка на посао у 13% укупног броја запослених и 156 насеља претежно сва подручја града Ваљево и општине Мионица. Подаци су

преузети из Плана .. мобилности Ваљева. Што се тиче јавног градског превоза, значи на подручју Ваљева развијен је систем јавног градског превоза путника. Јавни превоз опслужује око 4,4 милиона путника годишње са просечном дужином путовања око 5,7 километара. Мрежу јавног градског транспорта путника у Ваљеву опслужује 10 аутобуских линија а укупна дужина је 130 километара. На основу података добијених од надлежних за саобраћај Градске управе града Ваљева број возила којима се обавља градски и приградски превоз износи 37 и сви аутобуси користе дизел као погонско гориво и задовољавају норму еуро-5, 10 аутобуса или еуро-6, 27 аутобуса. Значи, годиште производње тих аутобуса је 2017-2018 и 2021. Што се тиче такси возила има 352 такси возила регистрована, али што се њих тиче не постоји структура колико такси возила испуњава еуро стандард. Што се тиче приватног превоза степен моторизације је изнад просека за Републику Србију. Према подацима из 2010. године регистровано је 21.184 путничка возила, што даје степен моторизације од 243 возила на 1000 становника. Број регистрованих возила је у сталном порасту па се очекује повећање обима саобраћаја у будућности и већи притисак на главне зоне у граду. Учешће и коришћење путничког аутомобила је на нивоу од око 37% док је релативно мало учешће јавног превоза и поред релативног система линија. Временска расподела указује на то да постоји велика разлика о кретањима која се реализују у јутарњем .. часу у односу на све остале часове. Истичу се још два значајна часа, то је у 15 сати, око 7,4% и око 7 сати увече око 7% укупних дневних кретања. Значи, посматрањем паралелно са подацима .. саобраћаја у уличној мрежи у централној зони Ваљева најинтензивнији саобраћајни токови се јављају у поподневном вршном часу од 15 до 16 часова. Кретање у јутарњем вршном часу су углавном у вези са одласком становника на посао и школу.

Под број 2 – извора загађивања је емисија у ваздуху из стационарних извора. Значи, у граду Ваљеву постоји велики број различитих типова стационарних извора загађивања. Значи, постоје подаци о емисији загађујућих материја у ваздуху из стационарних извора на територији града Ваљева који су презентовани у овом поглављу су преузети из националног регистра извора загађивања које води Агенција за заштиту животне средине и из локалног регистра извора загађивања које води Градска управа града Ваљева, Одељење за урбанизам, грађевинарство и саобраћај, као и подаци који су добијени од самих емитера. На основу анализе расположивих података издваја се неколико најзначајнији стационарних извора, индивидуална ложишта, производња топлотне енергије, транспорт и одлагање отпада и ресуспензија. Што се тиче индивидуалних ложишта, значи у индивидуална ложишта спадају топлане и котларнице које нису у систему Јавног комуналног предузећа „Топлана-Ваљево“, значи у оквиру локалних привредних делатности угоститељских објеката и кућних ложишта у процесима сагоревања користе се дрва, течна и чврста фосилна горива различитог порекла, самим тим и различитих физичко хемијских карактеристика које директно утичу на емисију загађујућих материја у ваздуху. Што се тиче кућних ложишта у подацима добијеним од надлежних у Јавном комуналном предузећу „Топлана-Ваљево“ систем даљинског грејања је повезано 4.742 корисника стамбеног простора и 453 користица пословног простора. У колико се узме у обзир податак о броју домаћинстава на градском подручју града Ваљева из пописа из 2011. године, који је 20.864 закључује се да је на „Топлани-Ваљево“ прикључено око 23% домаћинстава док су сви остали, значи греју, користе типна кућна ложишта за потребе грејања. За потребе израде катастра

загађивача на територији града Ваљева и ради прикупљања података о индивидуалним ложиштима у организацији Градске управе, током 2021. године спроведене су стерилска истраживања у три наврата и то у месецима јул, август и септембар. Достављена су укупно 2.074 попуњена анкетна листа. Значи, укупно обиђених објеката је 6.194, попуњено анкетних листова из 2074 што износи 37%, одбијено анкетних листова 465 што износи 4% и значи није било никога на адреси јер 3.655 односно 59%.

Грејна површина код испитаника који су попунили анкету је 133,334 метра квадратна. Значи, између осталих питања, питање је и било врсте горива које користе за грејање у одређеним објектима. Електричном енергијом се греје 55% испитаника. На чврсто гориво се греје 36% испитаника. Комбиновано, то је електрична енергија плус плин, чврсто гориво и нафта се греје 7% испитаника, остало, значи мазут или плин 1% док се нису изјаснили је 18% то су објекат који се не греје током зимског периода. Заинтересованост испитаних грађана за прикључење на топловод Јавног комуналног предузећа „Топлана-Ваљево“, са ДА је одговорило 628 испитаника, односно 30%, НЕ је одговорило 45%, неизјашњено је било 23%, док објекат је за рушење, не живе у земљи или нису одговорили је 2%. Оно што је карактеристично је да ови који су одговорили са ДА значи ових 30% грађана су имали неке услове под којима би пристали на прикључење на систем јавног градског грејања.

- постављају питања с места, не разуме се -

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - Пазите, то је са ових 2.074 становника која су попунила анкету. Значи, ја сам рекла да код вас има према попису из 2011.г., сада вероватно има и много више, значи има 20.864 домаћинстава

.....не чује се.....

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - Ми смо то имали доступно, сад .., значи напишите примедбу ми ћемо.... Значи, ово што сам рекла. Од 628 испитаника који су одговорили позитивно на прикључење њих 233 је рекло ДА а остатак од 395 испитаника је одговорило ДА али под условима да пре свега финансијским условима, који се огледају у цени прикључка и наплати по потрошњи, по утрошку у грејним месецима, значи пристају на прикључење. Још један од извора, значи загађења ваздуха је и хемијска Холдинг корпорација „Крушик“ који није евидентиран као загађивач у оквиру националног регистра извора загађења, нити је регистрован у оквиру локалног регистра загађења града Ваљева. За потребе израде плана од стране обрађивача плана је послат захтев за доставу података Холдинг корпорацији „Крушик“ који је извршио доставу извештаја о мерењу емисија загађујућих материја Холдинг корпорације „Крушик“, а.д. Ваљево за зимски и за летњи период. Значи, „Крушик“ има значи два емитера који, два котла, значи један је котао „Крушик Е-1“ који је на угаљ, емитер са ознаком „Крушик Е-2“ је емитер котла на уље за ложење. Значи, енергетско постројење котларница поседује четири котла од којих су два котла раде на угаљ а два на уље за ложење. Котлови служе за добијање еколошке паре током целе године и за загревање свих просторија током грејне сезоне. По један котао на угаљ и уље

за ложење су радили, друга два нису у функцији. Лети је ангажован котао на једно гориво, а зими котлови и на угаљ и на мазут. Значи, котао овај емитер „Крушик Е-1“ је био предмет испитивања и користи гориво сирови лигнит из „Колубаре“ чија потрошња износи од 3 до 5 тона на час. Други котао који је предмет испитивања користи као погонско гориво уље за ложење чија потрошња износи од 300 до 700 килограма на сат. Време рада стационарног извора загађења „Крушик“ емитера 1 је 24 сата, 7 дана недељно, лети је 15 сати активно а 9 сати у одржавању температуре. „Крушик Е-2“ ради 14 сати дневно, 6 дана недељно и постројење не поседује уређај за смањење емисије. Резултати мерења вршених у зимском периоду, извештај о испитивању па број тај и тај указују да стационарни извори загађивања „Крушик Е-1“ није усклађен са захтевима прописаним Уредбом о о граниченим вредностима емисија. Концентрација прашкастих материја прекорачује вредност прописану Уредбом. Такође ни стационарни извор загађивања „Крушик Е-2“ није усклађен са захтевом прописаним Уредбом. Значи, вредност димног броја и концентрација оксида и азота истражених као азот-диоксид прекорачују вредности прописане Уредбом о граничним вредностима емисије загађујућих материја и постројења за сагоревање. Резултати мерења емисије у летњем периоду из парног котла Холдинг корпорације „Крушик“ емитер Е-1 указује за стационарни извор загађивање није усклађен са захтевима прописаним Уредбом. Концентрација прашкастих материја и угљен-мооксида прекорачује вредности прописане Уредбом. Анализа концентрације загађујућих материја у ваздуху, прекорачење граничних вредности за период године у којој се најчешће јављају указују да су индивидуална ложишта најзначајнији извор емисије суспендованих честица. Холдинг корпорација „Крушик“ а.д. је највећи појединачни извор загађивања по питању суспендованих честица и неопходно је за емисију из овог постројења доведе у законску регулативу пописане вредности.

Што се тиче производње топлотне енергије, значи Топлана Ваљево врши производњу, значи Топлана је 2019. године имала котлове од 80 хиљада киловата, 2020. године исто, грејала је грејну површину 395,441 а док је 2020. године грејала нешто мало више 298,557 метара квадратних. У објекту Топлане се користе два котловска постројења, један је котао капацитета 30 мегавата, а други је 50 мегавата. На првом котлу се као примарни енергент користи компримовани природни гас, док се као алтернативно гориво користи уље за ложење, ниско сумпорно гориво. На другом котлу као примарни енергент се могао користити само уље за ложење до децембра 2021. године, када је реализована инвестиција преласка и овог котла на компримовани природни гас. Друге две котларнице које су у надлежности Јавног комуналног предузећа Ваљево, капацитета 200 киловата и 90 киловата, у првој се као енергент користи лигнит а у другој користи пелет. На дистрибутивну мрежу је прикључено 147 топлотних подстанци укупног капацитета 59,76 мегавата. Пројектовани режим вреловодне мреже 130-175 степени целзијуса.

.....не чује се

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - Значи, податке које смо ми добили, ми смо добили их директно од „Крушика“. Обратили смо се, јел тако Гоцо, „Крушику“ значи они су нама одговорили и приказали смо оно што смо добили. Значи, преко тога ми не можемо да прикажемо ништа што нисмо званично добили. Што се тиче

имплементације бојим се да то, некако, како би вам рекла превазилази наше ингеренције.

.....не чује се

АЛЕКСАНДАР ЛАЗАРЕВИЋ - Ево ја ћу вам одговорити на ово питање, мада сам замолио да се не постављају питања док се не заврши презентација. Што се тиче Радног тела оно није формирано, значи, још увек не постоји али постоји обећање руководства града Ваљева да ће бити формирано Радно тело. Значи, то Радно тело, ајде да не идемо сад у неку ширину, али обавезе тог радног тела ће свакако бити да сада сагледа сву ову ситуацију око Плана квалитета ваздуха, значи, око тог документа, хајде да кажем позитивно око прихватања тог документа, значи то ће бити први задатак, а заиста ја нисам компетентан да кажем када ће бити формирано то Радно тело, нити састав тог радног тела, једино шта дефинитивно имамо, обећање од руководиоца града Ваљева да ће бити формирано Радно тело и заиста бих вас опет замолио, молим вас још једном да будемо стрпљиви да сачекамо крај презентације. Ево овде могу да видим код колегинице да није остало много, значи и колегиница ће се потрудити да то завршимо па после тога да пређемо на питања. Хвала вам пуно

..... не чује се

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - Па то не зависи од нас. Наше је да напишемо, ваше је да испуните.

..... не чује се

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - Па ми можемо да напишемо и сутра да је рок, битно је да ли ће се он испунити, разумете. Свеједно је шта ћемо ми написати. Не, али ја кажем

..... не чује се

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - Па добро, не можемо ни ми да наредимо, значи урадите то, значи, наше је да напишемо обавеза формирања радне групе, али значи да ли ћете ви то урадити или не зависи од локалне самоуправе, не од нас, на жалост.

..... не чује се

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - Значи, наше је и што је до нас ћемо написати то, а сад шта ће бити

..... не чује се

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - То стварно не зависи од нас. Значи, да наставимо ми. Значи ми не споримо, ми ћемо да наставимо оно што је до нас да урадимо

..... не чује се

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - Ми смо добили податке о том буџету Топлане, од самих топлана, сад шта је ту буџетом предвиђено, града, ми стварно у том тренутку, не знам ни да ли је био.

..... не чује се

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - Добро, да наставимо сад само. Значи, следећи од могућности загађивања, односно шта загађује квалитет ваздуха у Ваљеву је транспорт и одлагање отпада. Кажите, хајде

..... не чује се

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - Оно што је било доступно и најављено да ће бити то је и стављено ..

..... не чује се

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - Значи наше је било да покријемо све мере из свих области из којих загађење ваздуха потиче. Значи,

..... не чује се

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - од 2021. до 2026.

..... не чује се

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - Па нема смисла и што сте Ви дошли на расправу, а кажете нисте прочитали

..... не чује се

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - При томе, ту и не пише да је то од плана претходног, него мере предузете за смањење пре доношења овог плана. Значи, није наведено да је то од претходног плана

..... не чује се

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - Значи, наше је да План урадим, да предложимо неке мере, то да ли ће те мере бити усвојене или не, примењене или не, ми на то стварно не можемо да утичемо. Значи, наша је воља чим смо урадили то, значи Ви нисте свести колико ми података на почетку нисмо добили. Колико смо се борили да било какав податак добијемо, значи и све остало. Значи, вама је то вероватно нејасно, ви мислите да је то све била шила и да је то од фрље урађено.

..... не чује се

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - Не, не жалим се ја, далеко од тога. Значи, ми смо урадили али, али ви нама спочитавате ствари на које ми немамо утицај. То је ствар локалне самоуправе. Написаћемо, постоји, пише да треба да се формира радна група. Значи, ми преко тога не можемо. Да не постоји. Ја кажем та тачка се не зове то од претходног Плана квалитета ваздуха, него се зове Мере предузете за смањење загађења ваздуха пре доношења овог Плана од 2022. до 2027.

..... не чује се

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - Да, али смо ми тај план добили као, значи од локалне самоуправе Ваљево, значи као документ

..... не чује се

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - није усвојен и то је то.

..... не чује се

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - Сад ћу ја укратко то да пређем. Значи, између осталог, анализа осталих фактора који су утицали на појаву загађења је утицај из окружења. Према подацима из националног регистра извора загађивања на територији Колубарске области постоји неколико постројења који могу утицати на квалитет ваздуха у Ваљеву, то је Винизија д.о.о. Лајковац – Колубара, Метал-инвест камионица, Привредно друштво за производњу, прераду и транспорт угља Рударски басен „Колубара“ д.о.о. Лазаревац. За потребе израде Програма заштите ваздуха у Републици Србији за период од 2022. до 2030. године, и то је исто нацрт, извршено моделовање пројекције емисије са постојећих мерама, значи, он претпоставља да до 2030. године неће доћи до усвајања нових политика и мера који би деловао на загађујуће материје у ваздуху. Значи, према том моделовању које је извршено за потребе тог Програма заштите ваздуха у Републици Србији, указује да су главни узрочници загађења ваздуха у граду Ваљеву унутар територије самог Града то је индивидуална ложишта. Током зиме загађење ваздуха доприносе ниске температуре, повећана влажност и повећан атмосферски притисак као и недостатак ваздушних струјања. Постоји и слика, зато ћемо да дођемо до слике, значи то су поређења концентрације и то. И сад долазимо до ових мера, то су мере предузете за смањење загађења ваздуха пре

доношења овог нашег Плана од 2022. до 2027. године. Прва мера је била смањити притисак саобраћаја на квалитет ваздуха у Граду. Значи, хоћете да прескочим ово што је било .. прошлог плана. Значи, па није баш да није било ништа. Значи, вођење теретног саобраћаја је усаглашено са трасама градских магистрала, значи, затворен је улаз у централну зону из ул. Владике Николаја, значи је могуће преко ул. Војводе Мишића, Синђелићеве и Узун Миркове. Значи, ул. Поп Лукина, Хајдук Вељкова и Бранислава Нушића по деоницама између Др Пантића и Николаја .. возила се могу користити искључиво за излаз. Значи, није баш да није ништа тотално урађено.

Добро, хајде, ево ово повећање броја прикључака. Значи, то је исто једна од мера која се десеила пре него што смо ми донели овај План квалитета ваздуха, то је број, стање броја прикључака на даљински систем грејања. Значи, на основу података које смо добили значи званично од Топлане Ваљево, значи у 2016. години је прикључена котларница која је била у надлежности у Насељу „27. Новембар“ и 12 објеката укупне грејне површине од 28.928 метара квадратних. 2017. године, прикључено је 6 објеката и котларница у Поп Лукиној 38. У 2018. години је прикључено 9 објеката укупне грејне површине од 36.025 метара квадратних. 2019. године је прикључено

..... не чује се

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - Ево Гоцо, има, значи годишњи предлог мера који је потребно спровести у периоду од 5 година. Проширење .. има, сачекајте, зашто скачете пре него што ми кажемо било шта. Значи, рекли смо, више нема одговарања на питања, чекаћете крај, ако вам се не свиђа. Проширење постојеће топлводне мреже. Прикључење објеката

..... не чује се

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - Како ви можете тако, сто пута вас молимо да сачекате крај. Можда нешто и пише у презентацији.

..... не чује се

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - Неће дуго. Значи, у зависности колико ви будете постављали, водили конструктивну ... ево сад ћемо, само на Топлану пошто вас једино то и занима

..... не чује се

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - Да, то се подразумева.

..... не чује се

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - Зар није број домаћинстава који ће бити прикључени

..... не чује се

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - Ја се слажем са Вама, стварно, ми, видели сте колико смо, не, не, али, ви сте видели колико смо располагали подацима, значи од 6 хиљада и нешто анкетираних одговорило је 2 хиљаде и нешто, при томе њих не знам колико неће да се прикључи

..... не чује се

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - значи по мени би, као обрађивачу било да ако нисам сигурна у број и то, исто би тако било о опреми. Значи, ја тврдим нешто за шта нисам

..... не чује се

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - не да не могу да донесем, ево .. квантификујем да ..

..... не чује се

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - ви не знате шта индивидуална ложишта ложи у својим котловима

..... не чује се

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - Нисам ја рекла, добили смо извештај, извините молим Вас.

..... не чује се

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - Значи, пише вам све у акционом плану. Значи, мера је да се што је могуће више индивидуална ложишта у колико .. а у „Крушик“, значи то смо рекли, ми немамо ингеренцију да, рекли смо да би требало натерати „Крушик“ да сведе своја загађења на законски оквир. Значи, то је оно што ми можемо. Зовите инспекцију нек их инспекција ако може, уђе, измери и

..... не чује се

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - Значи по нама „Крушик“ није највећи проблем, већ смо рекли, а значи рекли смо да је то, да се они сведе на законски прописане нивое .. вама пише шта прекорачује, постоји у прилогу постоје мерења која су они урадили, значи, која се извешена не они, извршио је не знам ко, ту се тачно види

шта прекорачују, толико, ми смо написали за једно прекорачују прашкасте материје, за друго прекорачују .. материје и сумпор.., не, не знам, значи писало је и то. Значи, да их натерате да филтере ураде. Нешто пише, чини ми се, сад ћу да видим. Значи, пише само да се највећи појединачни извор загађивања, не знам ја, мени је ово из презентације, значи неопходно је да се емисија из овог постројења доведе у законску регулативо прописане вредности. Значи, шта пише тачно у ..

..... не чује се

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - Значи, ми нисмо судије да кажемо, ја не знам, ја могу да кажем сутра, јел разумете, што се мене тиче можете да сматрате да све кажем сутра. Ми смо направили анализу и рекли смо сад шта је мера. Значи, можемо да кажемо у најскоријој будућности, значи једноставно .. али чекајте ви овде се бавите ваздухом колико сам ја схватила, значи веома дуги низ година и ви .. добро, не битно, значи има господин или не знам ни ја ко .. ти тако представио, тако као експерти, значи, зашто за све ове године ви нисте ништа урадили до сад и сад тражите од овог Плана да одједном све магичним штапићем буде решено.

..... не чује се

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - ОК.. али колико се ја сећам господин је рекао да је „Крушик“ при пут у неком плану квалитета ваздуха уопште поменут као загађивач. Значи, Гоцо јеси ли нашла где пише ..

..... не чује се

ЈАВНА РАСПРАВА

АЛЕКСАНДАР ЛАЗАРЕВИЋ - Поштоване колеге и суграђани на основу овог досадашњег излагања колегинице Јелене могу да закључим да је презентација нацрта Плана квалитета ваздуха за град Ваљево од 2022. до 2027. године завршена. Ја бих вас молио, пошто сте у току излагања постављали питања, и ако сам ја сугерисао да се питања оставе за крај, то би значило да ево сада имате прилику ко није, да кажем тако, ускакао у реч, да се сада јави и постави питање и евентуално да добијемо одговор. И ако постоји могућност да обрађивачи нису спремни можда данас да одговоре на неко питање, то ће све бити записано и у каснијој процедури ћемо имати одговоре, као што сам рекао. Ево изволите, ко хоће

МИЛЕНКО ЈОВАНОВИЋ - Поштовани сви! Ова расправа на овај начин вођена или боље речено мало је извитоперила али је очигледно главни разлог брига грађана и свих они који желе да помогну, ко овде све треба да буде, а није, то је мањи проблем. Све у свему овај План који смо видели, стварно се чекало на њега, могу да кажем дуже, него што траје порођај, односно трудноћа, је сигутно урађен са великом пажњом и бригом, али има недостатака који се не могу пренебрегнути и не могу да се не кажу. То није само на рачун .. обрађивача него на читаве процедуре, ко је спроводи, ко је расписао, ко је одлагао, ко је практично узрочник тога да се у Ваљевоу после 11 година познате ситуације да је Ваљево прекомерно загађен град расправља о томе да не постоји претходни план важећи, да се почне од почетка и да ето ништа није дешавало. Ја ћу пробати укратко да прочитам или да објасним неке примедбе које ћемо доставити званично, мислим данас овде Писарници .. асоцијација, наравно, то је што се тиче самог садржаја плана, он је јасно дефинисан како треба да гласи, али нигде није речено како треба .. тиме, тако да је потпуно функционално непотребно набрајати сва та насеља у Ваљевоу, која наравно да постоје јер је Ваљево једна целина географска где се не може нити мерити нити доносити мере по насељима, по парковима, по улицама и т.д., јер сигурно мере се доносе за град Ваљево. Ни једна мера која буде донета рецимо о Петом пуку неће бити без одраза на цело Ваљево и обрнуто. То је дефинитивно. Друго, и ако има већ је пуно речено о „Крушику“ .. како сте ви рекли пуно загађивача, треба знати да „Крушик“ је у националном регистру загађивања, није у локалном по величини свога интензитета продукције .. али је, није доступан на сајт агенције. Зашто је тако ја то не могу да објасним. Неким интерним чаробним штапићем је војна институција да су наменске индустрије изузете од доступности података што је ван памети, али то нам је, то је чињеница, али то што пише, није тачно. Значи, помињати број возила из 2017. године је нерелавнтно, не сматрам да треба да измишљате број возила али ако вам нису доставили нове податке, .. Град или ово што треба написати то је пропуст онога ко је се ангажовао, овако ће бити на вашу душу. Такође је има решења преузетих, која личе на онај из Плана који је .. за град Београд, који је рађен на 396 страна, који такође много недостаје, недостаје много оно што је битно а то је када ће бити бољи и за колико квалитет ваздуха у Ваљевоу.

Говорити о томе да треба да су обезбеђена средства за .. аерозагађења је једно копирање нетачне информације која је стручно неоправдана. Предикција или прогноза се не ради никако вештачком интелигенцијом. То је сплет, односно координација метеоролошких прогноза, прогнозе .. размерама и наравно правог извора информација о концентрацијама које се транспортују или се трпе .. неку .. трансформацију у атмосфери. Постоји неколико начина, односно софтвера за ту прогнозу, .. у Србији, па ни овај који је у Београду, наводно плаћен око милион еура, не функционише јер је то нетачно, јер је то неистинито, једна стручна глупост, јер се базира на некој статистици а не на конкретним чињеницама. ..софтвери који се могу да преузму .. који могу да се примене али нико себи да примени нити узима неко, у Београду има пар људи који то могу да уради, али они су ангажовани тако да је све то као кад бих ја рекао да би требало у Ваљевоу да се направи ракета. Теоретски је могуће али практично је немогуће. Значи, та мера је немогућа јер нема ко да је спроведе, не кажем да, нигде не пише да може да се уради, али неће моћи да се спроведе и ко год је то рекао, није тачно рекао.

Даље, сами сте рекли да .. највећи извор аерозагађења ложишта којих има, бројчано сад не могу да кажем .. да се то, пошто је то највећи извор аерозагађења дефинитивно на њих .. мере морају .. или мера на њих. Немогуће је да се планира у оваквом Плану 5 година бројања, што је урадио Београд. 5 година бројања пописа тога да би се .., попис се радио да би .. значи број вам ником није битан, ни грађанима .. јер кад буде прошло 5 година бројања, што је бацање новца и времена на неделовање на то исто, као кад бисте бројали болесне од короне а не лечили, то је моје једно поређење и на крају ће за 3 године за 5 година, променити тај број јер ће неко отићи, неко ће доћи па ће поново бројати, нове паре доделимо за бројање нечега што је непотребно, јер ако је допринос .. после две трећине можда због „Крушика“ мало и мање али је то на шта треба да се активно искључиво прописно, пропишу мере које треба овај План да донесе.

Даље, и ако Законом није предвиђено да се прича о здравственом аспекту тога и што постоје, очигледно, јавности процена колики је број прераних смрти због аерозагађења не би било лоше да је градски Завод на захтев или дозволу или шта ја знам вама дао управо податке које ви презентовали не као ваш рад него као нешто што говори о озбиљности теме, а што је овде питање здравља. Овде није питање броја, није питање „Крушика“ то је питање здравља. То је просто може да уђе и нигде то није коришћено, јер се од тога бежи. Бежи, зато што је одговорност пребачена на локалну самоуправу и они су сами себи одговорни али су немоћни да ураде и стручно и финансијски а треба да буду одговорни, то је нешто што очигледно би могло да буде а да не мора.

ЈЕЛЕНА СЕКУЛОВИЋ - Само да кажем у прилозима Студије постоје здравствени утицај, али те податке

ЈОВАНОВИЋ - Не споран је значи утицај, знате то је нешто што је рекла Светска здравствена организација, није исто на Златибору .. исти утицај, али колики је. Даље, оно што се поново враћам то .. да се мери ПКВ нису дали позитиван ефекат, то је неспорно.. али да он постане такав .. основ и база за даље то је као кад бисте рекли да је путник остао .. за даље. Зашто је остао, зашто није успео, да ли су мере биле добре, понављам, да ли су спроведене или је неко одбио или није било пара, све у свему не може бити нешто што је испуњено, нешто што је лоше база, значи то су документа за даље, нису документа .. за даље, документа су само за критику да се подвуче да је то проблем. Проблем је што .. није успео. И зато се .. овај панел, он је .. извињавам се Градска управа, хоће ли он бити основ за следеће мере .. бити неуспешни, неспроведени чак, одличан .. неспроведен бити остаје за даље, а очигледно је то било .. 300 година решавања. Даље, .. како треба решавати „Крушик“ ко га решава град Ваљево. .. господин рекао да је сувласник тога али је „Крушик“ као .. наменске изузет из много чега, али не од утицаја на здравље грађана. Самим тим неке од тих мера, пошто се надам „Крушик“ ради наводно на промени енергента који управо трује грађане, колико рекосте 3 до 5 тона дневно угља или 600-700 литара чини ми се угља, то је неспорно и то је добили смо информацију од њих и то је лепо што су рекли и они хоће да промене то све, новац за то Град нема, није .. промена енергента сигурно а на притисак, односно на инсистирање да се то реши то је сигурно и оно што треба да се ради.

Даље, .. ово ради, ако ово ради .. најдатаљније ове .. нема дефиницију временских оквира када ће и колико ваздух бити бољи. Групно али и појединачно. Једна мера рецимо прође се 5 година биће 3,5 бољи и 5% бољи. То је оно што грађани морају да добију као информацију да би могли да знају да ли тај План се бави побољшањем квалитета ваздуха, заштитом њиховог здравља или се бави самим собом, што би рекли "уметност ради уметности". Понвалјам, није то на ваш рачун, нисте ви осмислили овакав начин .. Е сад, ..

(не чује се)

Даље, једна од мера које преостају .. да се обавесте грађани наравно .. популације.. загађења, то се дешава и наравно .. параметре ..

(не чује се)

Ово је нешто што не треба ви да кажете.. брине Градска управа ..

(не чује се)

.. у односу на ложишта, значи ако се .. 20% ложишта што је се скоро немогуће било где у свету .. „Крушика“ и то је интерес Града, интерес грађана, не ваш лично, сигурно, па чак ни мој али је .. то је нешто што треба испитивати, никакве озелењавања, само да кажем углавном се то врши листопадно дрвеће. Имате овде прашуму, знате, зими нема функције, тако да, бицикла, колико ће смањити да имате сви да возе бицикле. Па смањиће за 5% - 2%, али за 5 година. Е, сад, још само да вам кажем .. закључили сте сами да се изврши притисак на Градску управу да се формира та радна група. Значи да буквално Цип ангажовањем Градске управе предлаже притисак на ту исту Управу која их је ангажовала. Значи, јесте то циљ грађана, јесте то циљ, не вређам опет никога, јесте то циљ удружења и добронамерних људи али је стварно потпуно чудно да ви представљате струку, то је јасно, неко вас је ангажовао као струку, ајмо заједно да вршимо, да сви заједно протестујемо да тражимо да неко ради свој посао, а како је радио свој посао види се што се после тих 10-12 година, 11 година, кад је .. и даље прича о истом нивоу аерозагађења, односно ко има само варијације везане за доступност података, .. током године или за неку .. топлу зиму и т.д., а по .. депонију која је наравно свуда кад гори изузетно опасно, мислим Каленић да се зове, да тај .. депонија .. добро, опасност од пожара депоније не може да се вероватно предвиди оваквим Планом, то би требало да раде они који се баве ванредним ситуацијама као што су земљотрес и т.д. да то предвиде а то што је чак у Београду да је Винча депоније пар десетина пута и 100 пута већа кад се десило и када су били тровани сви грађани Београду, или већи део кад се ради о оксидима, речено да гуши а не трује, да не уђем у ту дискусију, депонија јесте али .. у односу на ложишта, на дуге, наравно „Крушик“, на саобраћај који се такође са флоскулом или треба регулисати саобраћај, на кога се то односи, ко га регулише, како .. град, семафоре убрзати, све је то нешто што је на дугачком штапу и што личи као требало би, верујте да имају сви прво .. време, .. имају плату по 2 хиљаде еура, а то је немогуће знате. Декоративно је лепо, али је не остварило.

ПРЕДРАГ САВИЋ – Добар дан! Предраг Савић из Локалног фронта. Мислим да ми је господин Јовановић дао добар шлагворт за .. још једну димензију овог

проблема, а то је недостатак политичке воље да се реши загађење ваздуха. Има доказа за то кога занимају, за које само време заказивања ове презентације говори довољно, заказана је у радно време, радног дана. Друго, ниво људи из Градске управе који су присуствовали, без увреде, госпође Мићић и господина Лазаревића, не показује да је загађеност ваздуха један од главних проблема овог града, у најмању руку могао је да буде бар неко из Градског већа. Следеће. Ова Градска управа није успела да уради локални, податке о локалном извору загађивања за 2021. годину а већ је 2022. при крају. Хоћете још неки доказ? Није у питању само Градска управа Ваљева, дакле Агенција за заштиту животне средине, колико ја знам, још увек није објавила Извештај о квалитету ваздуха у 2021. години. Јуче. Ето, касним један дан, а ево крај новембра већ. Наравно постоји још један проблем заштите ваздуха у Републици Србији до 2030. године, јавна расправа о том програму одржана је пре тачно годину дана, а тај План заштите, тако се зове .. 2022-2030. још увек је фази нацрта, било би добро да имамо .. он је још увек у фази нацрта било би јако добро да имамо тај основ за овај План квалитета ваздуха и за све друге планове квалитета ваздуха у Србији. Ја то говорим због тога што тај нацрт препознао неколико градова у Србији који су највише изложени загађењу ваздуха и посебне мере предвиде управо у те градове, међу њима и Ваљево. Што се конкретних цифара .. Ваљево је до 2030.г., требало је да очекује по том Програму негде око 39 милиона еура за заштиту квалитета ваздуха. О свему томе не можемо да говоримо. Даље, овај План квалитета ваздуха зове се План квалитета ваздуха 2022., .. 2022. је прошла најбоље руку можете назвати .. Следеће. У нацрту је Буџет града Ваљева за наредну годину у коме нема ништа ново о овом Плану квалитета ваздуха. Дакле, никаква нова средства нису предвиђена, кажу нисмо ни могла да буду предвиђена јер није било Плана. То што овај План касни годину дана .. организација Градске управе, сигурно .. обрађивача. Дакле, још једном а се вратим на почетак да би нешто функционисало, било где, то је да постоји политичка воља, ако постоји политичка воља, појавиће се средства у буџету. Е, кад имамо средства у буџету можемо говорити о поправљању квалитета ваздуха, после тога пре можемо само да се свађамо овако. Хвала

ЈАСНА МИЋИЋ - Поштовани учесници данашње презентације Плана квалитета ваздуха, загађења ваздуха града Ваљева, квалитета ваздуха града Ваљева, желим да вам кажем нешто, данас сам присутна ...

(не чује се)

ЈАСНА МИЋИЋ - за протеклих две године сам упозната .. квалитета ваздуха града Ваљева и ако није званично усвојен он постоји .. (не чује се) .. ми смо тај просторни план и урадили, извршили у јуну ове године ...(не чује се).... Експропријација и непотпуна експропријација, значи за изградња тог разводног гасовода, тако да су радови и започети, тренутно се изводе у Барајеву и врло брзо ћемо имати завршен разводни гасовод до главне мерне регулационе станице у Ваљево. Значи, ми смо препознали да је главни загађивач, да су главни загађивачи локална, индивидуални потрошачи, односни индивидуална ложишта око 80%, значи донета је Одлука да се у ствари крене у решавање тог главног проблема тако што ћемо гасификовати Град. Проблем је у томе, ви знате с обзиром на морфологију града Ваљева, значи постоје делови Ваљева где није могуће топлификовати, ради се о обронцима града Ваљева који су у ствари

највећи загађивачи, јер нису покривени топлификацијом и муђувремену урађен је и Генерални пројекат гасификације града Ваљева, тако да тај генерални пројекат ће се радити, односно техничка документација за изградњу гасовода ће се радити паралелно са планом генералне регулације Центра. Слажем се да је проблем, главни проблем мислим овога је да није основано радно тело и немогуће је радити се овај посао без радног тела, правим паралелу са радом Комисије за планове и није ми јасну уопште ко ће сагледати примедбе ваше, мислим да није дужност обрађивача да он и сагледа примедби и одговори на те примедби и мислим да је заиста у овом тренутку неопходно да Градска управа, имамо неке представнике Градске управе под хитно направи то тело, претпостављам да знате да то није лако. У том радном телу треба да постоје неки стручни људи, значи не треба да се формира само формално, треба да постоје неке стручни људи који ће да процене и квалитет рада нашег обрађивача али и квалитет ваших примедби. Оно што бих још напоменула је да сам као главни урбаниста, део радног тима Међународног пројекта, односно(не разумем) .. који води Архитектонски факултет у оквиру међународног Програма Расмус и пројекат обухвата четири града Лисабон, Никозију, Рим и испред Србије град Ваљево, значи и на тај начин смо покушали да помогнемо решавању аерозагађења у граду Ваљево. И овом приликом позивам све вас, јер видим да сте заинтересовани за решавање овог проблема, позивам све вас да се укључите у овај пројекат, то можете урадити преко моје канцеларије и сматрам да добро радите свој посао и да треба да учествујете до краја и допринесете да овог пута добијемо заиста квалитетан план квалитета, План квалитет града Ваљева. Извините молим вас, обратила сам вам се незванично, али имала сам потребу и сматрам да је ова данашња јавна презентација успешна, захваљујем се обрађивачима Плана и надам се да ћемо имати добар резултат. Хвала вам

(неко поставља питање, не чује се)

ЈАСНА МИЋИЋ - Значи, рекла сам да је издата грађевинска дозвола за разводни гасовод високог притиска и он долази до главне мерне регулационе станице. Да, урађен је у међувремену, урађен је урбанистички пројекат за дистрибутивни гасовод средњег притиска до индустријске зоне. Значи, наша индустријска зона ће добити гас, требало би почетком следеће године. Тренутно имамо Генерални пројекат гасификације града Ваљева, он је урађен и ради се техничка документација. Значи, Србија-гас има стратешког партнера који ради техничку документацију.

(не чује се)

ЂОРЂЕ ПЕТКОВИЋ – Да се представим, ја сам Ђорђе Петковић. Овде сам испред удружења "Локални одговор" и ми смо ишли на јавни увид и имамо подоста неких примедби које ће наравно бити предате на писарницу и знам да су и многи пре мене прокоментарисали али ја стварно морам да се осврнем на то да јавна расправа која се организује у 11 сати када је радни дан не може да буде квалитетна јер већина људи није у стању да присуствује. Ја сам морао своје пословне обавезе да померим и ево мало пре два сада добијам прилику да кажем било шта, тако да то је први овако један наговештај да се уопште није приступило на прави начин ни на један квалитетан начин да ће укључити грађане у ову јавну расправу. Са друге стране оно што је посебно како је и лепо

наглашено мало пре, све ове наше примедбе које су јако пажљиво писане и са намером да се овај План побољша, ко ће њих квалитетно да обради, ко ће њих да прегледа, немамо Радно тело, а ово је иначе документ који практично нам кроји будућност у наредних 5 година. Ја већ, цео живот живим у овом граду, ми се већ годинама гушимо 6 месеци па онда 6 месеци продишемо па се опет гушимо и све тако и све тако и ја стварно имам јаку жељу да се бар мало смањи и ово је једна прва прилика где ми можемо да видимо наговештај неког смањења, али у овом Плану ја као грађанин Ваљева просто не осећам се сигурно да ће до било каквог смањења доћи. Већином у многим мерама, као што је већ поменуто за ову јавну расправу, помињу се провизорни рокови немамо нигде тачно одређене рокове кад ће нешто да се уради, а то је јако битно због праћења реализације тог Плана, да ми можемо да видимо јесмо ли ми остварили неке ствари или нисмо. Ако нисмо остварили, нисмо остварили ОК до када мора да се оствари и то је присутно по прилично свугде. Сад је поменута гасификација Града, ја бих стварно волео више него било шта да гасификација Града доведе до потпуног смањења загађења али сад се опет јавља проблем. Колико се очекује да ће се загађење смањити гасификацијом? Колико се очекује прикључења грађана, ми имамо ситуацију да данас у граду Ваљеву и ако су могућа прикључења на топловод да она не постоји јер је то превише скупо. Гас као енергент је тренутно сада превише скуп. Како можемо да очекујемо да ће у наредној будућности се грађани прикључити. Идемо даље. Која је то будућност? Кад се очекује изградња гасовода? Кад ће моћи грађани да се прикључе?

То су сва нека питања на која би требало одговорити како бисмо могли сутра да очекујемо смањење загађености у некој мери, понајвише од свега јесте, овде су индивидуална ложишта рецимо, учествују као највећи загађивачи и гасификација је и требало да буде усмерена управо на њих али имајући у виду све ове коментаре које сам дао плашим се да неће успети ни она нешто да промени. Што се тиче „Крушика“ он учествује исто поприлично у загађењу и овом Плану је поменут само да се, чини ми се на 87-ој страни, која беше то тачно страна, у 90-ој – деведесет првој, ту је негде, да емитује те загађујуће материје изнад ових прописаних лимита и сад ту је опет питање за град Ваљево, а опет не знам како ће нам бити одговорено, значи шта се све осигурава да „Крушик“ поштује овај Закон и како ће да се заштити здравље грађана Ваљева. Има овде још доста примедби, ја стварно не бих више дужио, после оволико времена и овако исцрпне јавне расправе, само хоћу да упутим једну озбиљну примедбу да је оваква организација јавне расправе неприхватљива за мене као грађанина који сам издвојио време за њу и да је ово стварно било мучно учествовати у овоме. Само то желим да кажем и наредна јавна расправа за шта год да се дешава, где се зову грађани, мора да има тачно прописана правила, тачно одређену процедуру модератора који ће да контролише и моделира јавном расправом како би сви они који желе добили прилику да говоре и да искажу своје мишљење како не би долазило до нон-стоп убацивања и где би били јасни општи циљеви ове јавне расправе, то је да ми сви заједно желимо што бољи План квалитета ваздуха, а данас како ми се чини, имајући све у виду, ја не знам како ћемо ми њега добити. Хвала

ИВАНА МАЛИНОВИЋ – Добар дан ево још једном, Ивана Малиновић из "Рери"-ја, хвала колегама, стварно су, на конструктивној расправи, на доприносу, ја бих само волела за крај ове, не бих да се враћам на садржај нацрта, доста је тога

речено, на жалост можда не на најбољи начин и неусмерено, неформализовано, али бих волела да вас подсетим све на улогу свих страна у овом процесу, на првом месту носиоца поступка и јавног увида и отварање јавне расправе, то је Градска управа Ваљева, да их замолим да само озбиљно схвате свој посао, они су домаћини овога и домаћин на месту такође за овим столом, на домаћину је да определи ту модерацију, да постави правила понашања у кући и онда ће свима нама бити лакше .. што рече мало пре Ђорђе на истом смо послу. Хвала госпођи госпођи урбанисти из Урбанистичког сектора која се обратила на крају, хвала Вам на овим увидима, зато што планови попут овог Плана квалитета ваздуха заправо треба да слаже да се направи анализа, кад кажемо анализа ефеката и евентуално њихова ревизија, управо таквих мера. Шта ће донети гасификација, шта ће донети замена индивидуалних ложишта, ко од ваших грађана у овом тренутку са својом социјалном картом или социјалним уверењем својим могућностима може да приступи једној или другој промени. Шта ће једна или друга промена донети оно што је свима приоритет а то је заједнички интерес какви год били други параметри стандарда, стандарда сви дишете исти ваздух и да он непобитно води чињеници да од тога имате пораст обољења, пораст смртности, нас ставља све на исти заједнички задатак, не можемо секторски опредељивати провизорно приоритете. Управо овакви планови служе да се ти параметри протресу да се добро изанализирају шта је заједнички интерес па се из тога, али можда то јесте гасификација. Ја то не знам док не чујем различита мишљења, док не чујем проверене податке, док не чујем шта кажу стручњаци, док не добијем њихову експертизу и поента јавне расправе је то да се такви, ако недостају подаци, недостају нам подаци такво смо друштво али то је у реду рећи зато што је онда један од хиљаду једног мера у следећем кораку како да набавимо податке. Значи, не треба празнине у доступним подацима, празнину у претходном чињењу, нечињењу, није поента прикривати. Мислим ништа од тога немамо, као што можемо да имамо од јасне и чисте ситуације и ево рекла бих ми имамо неких петнаестак страна примедби, стране не говоре о њиховом, не говоре квантитет јавно, не говоре ништа о њиховом квалитету али заиста смо гледали да озбиљно приступимо томе, да не само примедбујемо него дамо оквир и објашњење и смерницу зашто одређену примедбу постављамо тако да овај обрађивача стално молим да их узме у обзир, јер ако ништа друго, као организација ми се држимо формално правног поступка који ипак служи да нас заштити од те провизорности и ето нечега што смо могли да знамо да смо хтели, .. изабрали да не знамо, тако да хвала вам, хајте да завршимо ово до краја како треба. Хвала

(неко говори с места, не чује се)

АЛЕКСАНДАР ЛАЗАРЕВИЋ - На крају, ја бих хтео да се захвалим свима на учешћу, првенствено обрађивачима, на њиховом уложеном труду и ангажовању, мислим да ћемо добити на крају крајева један солидан документ, захваљујем се свим организацијама и грађанима, свима који су учествовали као и онима који су у писаном или електронском облику послали, било да су у питању примедбе, сугестије или предлози како да побољшамо овај документ који, наравно чули смо и сви знамо од коликог је значаја за нас. Ја бих сада завршио практично ову презентацију, ево пошто сам ја само службеник у Градској управи, као што сам се представио у Одељењу за урбанизам, односно Одсеку за заштиту животне средине, оно што ја могу да кажем оперативно смо се договорили са

обрађивачима да ће све примедбе и оне које буду у записнику данас, оне што смо добили до сада и оно што ћемо добити још, ово колико траје до 28-ог све ћемо те документе, текстове, проследити обрађивачима и као што сте и чули овде у дискусији обрађивачи ће се осврнути на сваку од тих примедби и предлога и т.д. и ја претпостављам да ће један део од тога и искористити у сврху побољшања Плана квалитета ваздуха, а што се тиче Радног тела или радне групе, ја само могу да поновим, значи да имамо обећање највишег руководства да ће оно бити формирано и ето надам се да ће преузети своју улогу у целом овом процесу. Ето, захваљујем се још једном и све најбоље!

Презентација и јавна расправа завршене су око 14 и 30 часова.

ОДГОВОРИ ПОДНОСИОЦИМА СА ОБРАЗЛОЖЕЊЕМ ПРИХВАЋЕНИХ И ОДБИЈЕНИХ КОМЕНТАРА И ПРИМЕДБИ

01-11 Подносилац коментара и примедби

РЕГУЛАТОРНИ ИНСТИТУТ ЗА ОБНОВЉИВУ ЕНЕРГИЈУ И ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Ул. Доситејева бр. 30/3
11000 БЕОГРАД

- I) На основу одлуке Радног тела за надзор односно контролу квалитета изведених услуга: Израда "Плана квалитета ваздуха града Ваљева за период од 2022. до 2027. године", са 4. седнице одржане 13.06.2023. године о утврђивању одговора на све пристигле коментаре, примедбе и предлоге у поступку јавног увида, достављамо Вам одговоре са образложењима прихваћених и одбијених коментара и примедби на Нацрт плана квалитета ваздуха града Ваљева за период од 2022. до 2027. године, које сте доставили 03.11.2022. године (заведено на писарници Градске управе града Ваљева) у току јавног увида обављеног у периоду од 28.10.2022. године до 28.11.2022. године.

ПРИМЕДБА 1:

Захтев да се понови поступак јавног увида у Нацрт плана у складу са Уредбом о учешћу јавности.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата:

По достављању **Нацрта плана квалитета ваздуха у граду Ваљеву 2022-2027**, наручилац Градска управа Града Ваљева је у складу са чланом 7 Уредбе о учешћу јавности у изради одређених планова и програма у области заштите животне средине (Сл. гласник РС, бр. 117/2021) огласила јавни увид у Нацрт плана квалитета ваздуха, и то на следећи начин:

- објављен је оглас на званичној интернет страници града Ваљева, на адреси www.valjevo.rs, и то на основној страници и на страници Заштита животне средине са приложеним документом у пдф формату

- објављен је оглас на огласној табли у Градској управи града Ваљева
 - објављен је оглас у недељном листу Напред (у коме се иначе објављују сви огласи Градске управе као и други огласи од значаја за град Ваљево), тако што је оглас објављен 27.10.2022. године са позивом на јавни увид од 28.10.2022. до 17.11.2022. године (20 дана).
 - по указивању на Уредбу о учешћу јавности у изради одређених планова и програма у области заштите животне средине (Сл. гласник РС, бр. 117/2021), јавни увид је продужен за додатних 10 дана у складу са наведеном Уредбом, тако што је објављен 10.11.2022. године додатни оглас у листу Напред са позивом на јавни увид у продуженом трајању до 28.11.2022. године. На тај начин је оглашавање усклађено са Уредбом у погледу трајања јавног увида од 30 дана од 28.10.2022. до 28. 11.2022. године.
- Истовремено је додат оглас на званичној интернет страници града Ваљева као и на осталим местима где је првобитни оглас био објављен.
- Јавна расправа и презентација је одржана онако како је објављено и у првом и у другом огласу, дана 22.11.2022. године у великој сали Скупштине града у заказано време, а све у складу са Уредбом о учешћу јавности у изради одређених планова и програма у области заштите животне средине (Сл. гласник РС, бр. 117/2021),
 - За време трајања јавног увида објављен је прилог на државној телевизији РТС1 у ударном термину са свим подацима у вези јавног увида.
 - У локаним електронским медијима је такође извештавано о јавном увиду.

Дана 22.11.2022. године је одржана јавна расправа и јавна презентација у просторијама Градске управе града Ваљева. Јавној расправи су присуствовали и притужиоци "РЕРИ" са 3 представника.

У оквиру јавног увида, поред Огласа и позива на званичном порталу града Ваљева објављен је План квалитета ваздуха 2022-2027 који је доступан јавности на линку:

https://valjevo.rs/Dokumenta/GradValjevo/Zastita_Sredine/PKV-VALJEVO-2022-2027_NACRT%20I.pdf

У наредном периоду Градска управа града Ваљева сагледава сва достављена мишљења и примедбе (у координацији Радног тела за надзор односно контролу квалитета изведених услуга са Извршиоцем услуге); за оне примедбе које процени да су прихватљиве, извршилац услуге ће унети измене и допуне; за примедбе које буду оцењене као неприхватљиве урадиће одговоре са образложењем у свему у складу са Уредбом о учешћу јавности у изради одређених планова и програма у области заштите животне средине (Сл. гласник РС, бр. 117/2021).

На основу свега наведеног закључује се да је Градска управа града Ваљева по питању јавног увида у свему поступала у складу са важећим Законима, Правилницима и Уредбама из предметне области.

II) У вези Ваших коментара и примедби на Нацрт плана квалитета ваздуха града Ваљева за период од 2022. до 2027. године, достављених у писаном документу

28.11.2022. године (заведено на писарници Градске управе града Ваљева, исти документ достављен и меилом), у току јавног увида обављеног у периоду од 28.10.2022. године до 28.11.2022. године, достављамо Вам одговоре са образложењима прихваћених и одбијених коментара и примедби:

ПРИМЕДБА 1:

Јавност није на адекватан начин обавештена о Нацрту плана

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата:

Образложење је исто као што је претходно написано, обзиром да се односи на исто питање које сте поставили у посебном захтеву.

ПРИМЕДБА 2:

Само делу јавности је пружена могућност да поднесе примедбе и мишљења

ОДГОВОР:

У току трајања јавног увида, прихваћене су примедбе достављене на било који од наведених облика и начина достављања:

- Усне примедбе у току јавног увида су забележене и обрађене у поступку
- Примедбе достављене у писаном облику приликом јавног увида и презентације
- Примедбе достављене меилом у било ком формату
- Примедбе достављене у писаном облику предате на писарници Управе или послате поштом

ПРИМЕДБА 3

Нацрт плана не предвиђа мере за смањење броја превремених смрти услед честичног загађења

ОДГОВОР:

Анализа утицаја загађења ваздуха на здравље грађана није предвиђена Правилником о садржају планова квалитета ваздуха („Службени гласник РС“, 21/ 2010) па у складу са тим не постоји обавеза да се наведене теме анализирају у оквиру Нацрта плана квалитета ваздуха. Планом је предвиђена израда Студије о утицају квалитета ваздуха на здравље која ће спровести детаљна истраживања у циљу квантификације утицаја квалитета ваздуха на здравље становништва. Истраживање спроводити у планском периоду од 5 година. Све мере које су предвиђене планом имају за циљ смањење загађења ваздуха на територији Ваљева а самим тим и смањење утицаја на здравље људи.

ПРИМЕДБА 4:

Предвиђене мере не садрже анализу у погледу добити и трошкова, утицаја на здравље и животну средину

Чланом 3, став 1 (8) Правилника о садржају планова квалитета ваздуха („Сл. гласник РС“, бр. 21/10) („Правилник“) утврђено је да план квалитета ваздуха садржи податке о "опису мера, активности или пројеката који се планирају у дугорочном периоду и рокове реализације и анализе ефеката". Предвиђене

мере и активности у Нацрту плана не садрже анализу ефеката, ни у погледу смањење загађења, нити у погледу утицаја на здравље становништва, нити анализу економске оправданости појединих мера. Без анализе ефеката предложене мере не могу бити усвојене јер анализу ефеката изричито прописује Правилник, те у овом случају нису испуњени ни формални услови за усвајање плана који је предмет јавног увида.

Такође, неприхватљиво је да се ефекти предузетих мера прате на начин на који је израђивач плана предвидео. Наиме, израђивач у Нацрту плана наводи да како Град не поседује инвентар емисија загађујућих материја ефекти мера предвиђених Планом квалитета ваздуха у граду Ваљевоу за период 2022-2027. ће се пратити кроз редован мониторинг квалитета ваздуха. Анализа ефеката треба да покаже јасну везу између конкретне мере и активности и смањења загађења пореклом из специфичног извора, јер сам циљ анализе ефеката јесте да се утврди које мере и у којој мери утичу на смањење аерозагађења из конкретног извора загађења, а како би се у будућности ефикасније планирала заштита ваздуха кроз израду и усвајање планова квалитета ваздуха, али и других секторских јавних политика и планова.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата

Анализа у погледу добити и трошкова, као ни утицаја на здравље и животну средину нису предвиђени Правилником о садржају планова квалитета ваздуха („Службени гласник РС“, 21/ 2010).

План квалитета ваздуха представља основни документ за управљање квалитетом ваздуха на локалном нивоу, и у складу са Законом о заштити ваздуха („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 10/13), доноси се када је ваздух у зони или агломерацији треће категорије са циљем да се постигну одговарајуће граничне или циљне вредности загађујућих материја. У складу са наведеним законом загађујућа материја јесте свака материја која има штетне ефекте по здравље људи и животну средину у целини и њихов утицај предмет је епидемиолошких студија и студија о утицају загађујућих материја на животну средину а не докумената за управљање квалитетом ваздуха.

План квалитета ваздуха града Ваљевољ је документ који се доноси за период од 2022-2027 година. Процену вредности сваке конкретне активности која произилази као обавеза за реализацију мера дефинисаних Планом, из тих разлога није могуће утврдити за тако дуг период. Поред тога, сагласно закону који уређује област јавних набавки, процењена вредност предмета јавне набавке мора бити валидна у време покретања поступка.

ПРИМЕДБА 5:

Нацрт плана не садржи све елементе предвиђене правилником који регулише његову садржину

Правилник детаљно регулише садржину планова квалитета ваздуха. С тим у вези, Подносилац истиче да Нацрт плана садржи низ мањкавости:

- Израђивач плана је пропустио да наведе кључни пропис релевантан за поступак доношења планова квалитета ваздуха

У потпоглављу 1.2. Законска основа, израђивач плана је пропустио да наведе и Уредбу о учешћу јавности у изради одређених планова и програма у области заштите животне средине ("Сл. гласник РС", бр. 117/21) која, између осталог, прописује и поступак учешћа јавности у поступку доношења одлука о изради, измени, допуни, прегледу и усвајању планова квалитета ваздуха. Имајући у виду да је сам поступак спроведен супротно одредбама садржаним у Уредби, а ближе наведеним у претходним потпоглављима, као и да је Градска управа Града Ваљева, накнадно, након што јој је од стране организација цивилног друштва указано на пропусте, продужила трајање поступка јавног увида у Нацрт плана са планираних 20 на 30 дана (међутим, и даље не отклањајући све процедуралне пропусте у поступку израде плана квалитета ваздуха) чини се да ни израђивач плана, а ни надлежни органи градске управе нису били свесни постојања наведене уредбе. Наравно, просто навођење Уредбе као законског основа није довољно, већ је поступак израде плана требало да се спроведе у складу са наведеном Уредбом.

ОДГОВОР:

Примедба прихваћена.

Уредбу о учешћу јавности у изради одређених планова и програма у области заштите животне средине ("Сл. гласник РС", бр. 117/21) којом се, између осталог, прописује и поступак учешћа јавности у поступку доношења одлука о изради, измени, допуни, прегледу и усвајању планова квалитета ваздуха је наведена у оквиру тачке 1.2. Законски основ Нацрта плана квалитета ваздуха..

- Уз Нацрт плана није стављена на увид документациона основа на основу које је Нацрт плана израђен

Члан 2. Правилника прописује да информациона и студијска основа на којој се заснива План (у даљем тексту: документациона основа) чини обавезни прилог Плана, који се не објављује али се ставља на јавни увид. Члан 6, Правилника детаљно прописује шта све документациона основа која се прилаже уз план треба да садржи, те тако прописује да мора садржати акт о изради плана, програм рада на изради плана, истраживања, студије, анализе и друге подлоге припремљене за израду плана на којима се заснивају планска решења, податке о обављеном јавном увиду, стручној расправи, стручној контроли и другим расправама о плану, анализе и стручне подлоге од значаја за избор најповољнијих решења, извод из просторног или генералног плана ширег подручја, податке и ставове у вези са израдом плана из службених евиденција органа, организација и предузећа, податке о становништву и привреди од значаја за израду плана, податке о оператерима којима је наложена израда плана оператера, образложење плана са ставом обрађивача о свакој достављеној примедби на план, листу докумената, публикација и слично којима се поткрепљују подаци наведени у плану, као и периодичну анализу ефеката мера предузетих на основу Плана, а у складу са роковима из члана 3. става 1. тач. 7) и 8) овог правилника.

Међутим, приликом јавног увида у Нацрт плана у просторијама Градске управе Града Ваљева дана 07.11.2022. године и 09.11.2022. године, а од стране представника удружења "Локални одговор", утврђено је да на јавни увид није изложена целокупна документациона основа и то: одлука о приступању изради

плана квалитета ваздуха, истраживања, студије, анализе и друге подлоге припремљене за израду плана на којима се заснивају планска решења, анализе и стручне подлоге од значаја за избор најповољнијих решења, податке о оператерима којима је наложена израда плана оператера, као ни листа докумената, публикација и слично којима се поткрепљују подаци наведени у плану, супротно изричито прописаним обавезама садржаним у Правилнику.

Члан 8. Уредбе о учешћу јавности такође предвиђа да „орган надлежан за израду плана или програма излаже нацрт плана или програма, са свим пратећим документима, у седишту и на веб презентацији органа надлежног за израду плана или програма". Одредбе Уредбе су јасне и недвосмислене у погледу материјала који је потребно изложити на јавни увид, те одступање од наведених захтева Уредбе заправо представља кршење процедуре израде плана квалитета ваздуха.

ОДГОВОР:

Примедба није прихваћена.

У складу са Правилником о садржају планова квалитета ваздуха („Службени гласник РС“ број 21/10) у оквиру Нацрт плана квалитета ваздуха Града Ваљева дата је документациона основа (у оквиру текстуалног дела, тачке 1.1-1.5, графичког дела, цртеж бр. 02. План намене површина извод из ГУ Ваљева. и прилога: Акт о изради плана, Програм рада на изради плана, Решење о неприступању изради стратешке процене утицаја на животну средину Плана квалитета ваздуха, Здравствене последице излагања високим концентрацијама загађујућих материја у ваздуху, Опрема коришћена за узорковање ваздуха).

- Нацрт плана не садржи анализу ефеката и мера које су предузете пре доношења плана и њихов допринос остварењу циљева заштите ваздуха

Чланом 3, став 1 (6) Правилника прописано је да план квалитета ваздуха мора садржати опис мера које обухватају мере за спречавање или смањење загађења ваздуха као и мере за побољшање квалитета ваздуха које су предузете предоношења Плана, као и забележене ефекте тих мера. Нацрт плана садржи преглед мера које су предузете пре доношења плана, али не и анализу ефеката предузетих мера, односно податак о томе колико је која мера допринела смањењу загађења ваздуха, а што представља неопходан елемент Нацрта плана. Правилник прописује анализу ефеката као неопходан елемент Нацрта плана јер је иста вишеструко корисна приликом формулисања активности и мера након доношења плана квалитета ваздуха, као и процењивања њихових ефеката.

ОДГОВОР:

Примедба није прихваћена. У оквиру Нацрта плана квалитета ваздуха је извршена је анализа учинка мере предузетих за смањење загађења ваздуха пре доношења плана квалитета ваздуха у граду Ваљеву за период 2022-2027, у оквиру поглавља 6. Анализа ефекти мера претходног Плана квалитета ваздуха за 2016-2021.годину. није могла да се уради јер такав документ у званичној форми не постоји. Наиме Град Ваљево је израдио План квалитета ваздуха за период 2016-2021.година и исти је доставио Министарству за заштиту животне средине на сагласност/разматрање. На исти су добијени коментари/примедбе

28.10.2019.год. и покренут је поступак јавне набавке ради усклађивања Плана квалитета ваздуха у складу са примедбама Министарства. Закључен је уговор о пословној сарадњи, али је Градска управа града Ваљева обавестила Министарство да ће морати да раскине уговорне обавезе и понављању поступка јавне набавке за кориговање Плана квалитета ваздуха 2016-2021.год.

- У Нацрту плана недостају подаци о емисијама загађујућих материја у 2021. години

У потпоглављу 4.2. *Емисије у ваздух из стационарних постројења* Нацрта плана недостају подаци о емисијама за 2021. годину иако су се стекли сви услови да израђивач плана те податке прибави и обради, будући да је план изложен на јавни увид у октобру 2022. године. Подаци за национални и локални регистар извора загађивања се у складу са чланом 8. Правилника о методологији за израду националног и локалног регистра извора загађивања, као и методологији за врсте, начине и рокове прикупљања података ("Сл. гласник РС", бр. 91/10,10/13 и 98/16) достављају до 31. марта текуће године за претходну годину.

ОДГОВОР:

Примедба прихваћена.

У складу са доступним подацима извршена допуна Нацрта плана квалитета ваздуха, потпоглављу 4.2. *Емисије у ваздух из стационарних постројења*.

- Нацрт плана не садржи процену становништва изложеног загађењу

У потпоглављу 2.4. *Насељеност и процена броја становника изложеног загађењу* утврђено је да густина насељености директно утиче на загађење, али није процењено становништво изложено загађењу, осим што је констатовано да је изложеност загађењу већа у зонама са већом густином насељености, без навођења прецизнијих података о загађењу и изворима загађења у тим зонама. Правилник у члану 3. став 1, тачка 2) (4) наводи да текстуални део плана садржи и *податке о насељености и процену становништва изложеног загађењу*.

ОДГОВОР:

Примедба није прихваћена.

У оквиру Нацрта плана квалитета ваздуха, потпоглављу 2.4. *Насељеност и процена броја становника изложеног загађењу* подаци су предметни подаци. Мерења загађености ваздуха 2021 вршена су на шест мерних места у граду Ваљево, показало се да густина насељености директно утиче на загађење. Два мерна места се налазе у функционалној целини „Центар“ док се по једно мерно место налази у целинама „Запад“, „Север“, „Ново насеље“ и „Градац“. Сва места се налазе у стамбеним зонама (Слика 2.4-1.).

- Нацрт плана не садржи прецизне податке о главним изворима загађења нити њихов допринос

Правилник у члану 3, став 1 (4) прописује да план квалитета ваздуха мора да садржи изворе загађења, и то: листу извора емисије у зони или агломерацији

одговорних за загађење, укупну количину емисија из тих извора (у тонама по години), као и податке о главним изворима емисије из других региона и укупној количини емисија из тих извора (у тонама по години), уколико су одговорни за загађење, односно уколико утичу на Планом обухваћену зону.

У поглављу 4. Извори загађивања ваздуха се одступа од праксе установљене од стране Агенције за заштиту животне средине, а у складу са ЕМЕР/ЕЕА Air Pollutant Emission Inventory Guidebook да извори емисија буду подељени у 12 сектора. Тако, у Програму заштите ваздухау Републици Србији за период од 2022. до 2030. године са акционим планом изложеном на јавне консултације у децембру 2021. године (на који се израђивач Нацрта плана у одређеним деловима Нацрта плана позива) сектори су подељени на следећи начин: ел. енергија, индустрија, остала стационирана ложишта, ненамерне емисије, употреба растварача, друмски саобраћај, бродски, железнички, авио саобраћај и тешка механизација, отпад, сточарство и остала пољопривреда. Са друге стране, приликом израде плана сектори су подељени на следећи начин: 1) Емисије из мобилних извора (јавни градски превоз, приватни превоз), 2) Емисије у ваздух из стационираних извора (индивидуална ложишта, производња топлотне енергије, транспорт и одлагање отпада и дифузни извори загађивања). Ово размимоилажење је потпуно неоправдано и непожељно јер може представљати велику препреку у усклађивању националних и локалних јавних политика у области заштите ваздуха.

Представљање извора загађења на начин на који је то учињено у Нацрту плана је апсолутно неприхватљиво, између осталог јер је једна од основних улога плана да јасно, квантитативно и на основу објективних података установи допринос појединачних извора, после чега би требало да следи закључак о главним изворима загађења. У том смислу, Нацрт плана не успева да испуни један од основних задатака, а то је довољно детаљна анализа извора загађења, с обзиром да су на адекватан начин у смислу процене емисија у тонама по години, приказани само делови појединих сектора. Остаје упитно колики је допринос ових процењених емисија у укупним емисијама, па у том смислу више је него оправдано довести под сумњу и преостали део Нацрта плана будући да остали елементи плана нераскидиво кореспондирају са овим основним информацијама које чине основу за даљу израду плана. Такође у Нацрту плана недостаје процена (у тонама/годишње) о "главним изворима емисије из других региона" што је такође неприхватљиво, с обзиром да транспорт загађења може да буде значајан контрибутор измереним вредностима на локацији од интереса, као и да Правилник прописује у члану 3, 4) (3) да подаци о извору загађења садрже и податке о главним изворима емисије из других региона и укупној количини емисија из тих извора (у тонама по години), уколико су одговорни за загађење, односно уколико утичу на Планом обухваћену зону. Поред тога, неприхватљиво је да се подаци о трансмисији загађења ограниче на територију "Колубарске области".

Додатно, у Нацрту плана се наводи да је израђен Локални регистар извора загађивања животне средине на територији града Ваљева (ЛРИЗ), али да је он непотпун, јер податке за ЛРИЗ не достављају сва привредна друштва и друга правна лица и предузетници који испуњавају услове о минималним граничним вредностима капацитета у одговарајућим привредним делатностима. У том

смислу јасно је да је сам локални регистар извора загађивања непоуздан извор података.

Недостају подаци о загађујућим материјама, исказани у тонама по години, за ЈКП "Топлана Ваљево" имајући у виду да су пружени подаци само за катао К1;

Нацрт плана уопште не квантификује емисије пореклом из **ХК "Крушик"**, не процењује који је удео емисија из Крушика у аерозагађењу града Ваљева већ искључиво наводи да *ХК "Крушик" није евидентиран као загађивач у оквиру НРИЗ нити у оквиру ЛРИЗ града Ваљева, те је за потребе израде Плана од стране обрађивача плана послат је захтев за доставу података ХК "Крушик" који је извршио доставу Извештаја о мерењу емисија загађујућих материја ХК "Крушик" а.д. Ваљево, за зимски и летњи период (Извештај о испитивању бр. 24-1-0154/20-02, Заштита на раду и заштита животне средине „Београд" ДОО 2020 и Извештај о периодичном мерењу емисије загађујућих материја у ваздух, број 2107/21-260 ДЕ, оператер ХК „Крушик" АД, Институт Ватрогас, Нови Сад, 2021).*

Недостају подаци до којих је израђивач Нацрта плана могао лако да дође током израде Нацрта плана, а који се односе на број регистрованих возила у периоду од 2018 до 2021. године, као и податке о томе које стандарде испуњавају такси возила.

Нацрт плана уопште не нуди аргументе и чињеничну основу за утврђивање мера и активности које се односе на саобраћај, а које су прилично заступљене у акционом плану.

Израђивач Нацрта плана не нуди јасно, квантитативно и на основу објективних података установљивање доприноса појединачних извора. Уколико план није у стању да рангира изворе, остатак плана је упитан, јер он није у стању ни да предложи адекватне мере за смањење загађења. Немогуће је дефинисати одговарајуће мере уколико извори нису познати, и то на начин да је квантификован њихов удео у укупном загађењу.

ОДГОВОР:

Примедба се делимично прихвата

- На основу расположивих информација у поглављу 4 идентификовани су најзначајнији извори емисије загађујућих материја у ваздух на територији града Ваљева. У поглављу 4 показано је да се извори разликују по типу, и у складу са тим су одабране прецизне мере за смањење емисије које обухватају све идентификоване изворе емисије.
- У Нацрту плана квалитета ваздуха, у поглављу 4. ИЗВОРИ ЗАГАЂИВАЊА ВАЗДУХА су приказани извори загађења на територији града Ваљева. Као најзначајнији извори емисије у ваздух издвојени су стационарни извори: индивидуална ложишта, производња топлотне енергије, транспорт и одлагање отпада и ресуспензија. Емисије у ваздух из стационарних извора су детаљно обрађене на основу доступних података из Националног регистра извора загађивања (НРИЗ) који води Агенција за заштиту животне средине, Локалног регистра извора загађивања (ЛРИЗ) који води Градска управа града Ваљева, Одељење за

- урбанизам, грађевинарство, саобраћај и заштиту животне средине и података добијени од самих емитера.
- Подаци о загађујућим материјама, исказани у тонама по години, за ЈКП "Топлана Ваљево" су презентовани на основу расположиве документационе основе (пружени подаци само за катао К1);
 - Нацрт плана квалитета ваздуха ће бити допуњен недеостајућим подацима о броју регистрованих возила у периоду од 2018 до 2021. године.
- Предвиђене мере не садрже анализу ефеката и квантификацију података о смањењу загађења ваздуха, у односу на постојеће стање, као ни утврђене циљеве смањења емисија загађујућих материја

Израђивач Нацрта плана, супротно изричитој одредби садржаној у члану 3, став 1 (7) Правилника не пружа анализу ефеката предложених мера, нема њихове процене утицаја на смањење концентрације загађујућих материја у ваздуху нити евентуално смањење броја дана са прекорачењем граничних вредности. Правилник прописује да план квалитета ваздуха садржи: опис мера које обухватају мере за спречавање или смањење загађења ваздуха као и мере за побољшање квалитета ваздуха које су предузете након доношења Плана; процену планираног побољшања квалитета ваздуха и временског периода потребног за достизање тих циљева.

У коначном, закључак је да израђивачи Нацрта плана не успавају да предложене мере преточе у конкретне показатеље који би експлицитно указали на очекиване ефекте мере у смислу побољшања стања, и који би се кретали од процене потенцијалног смањења у емисијама загађујућих материја, преко потенцијалног смањења њихове концентрације у ваздуху и смањења броја дана са прекораченим вредностима, па све до евентуалних потенцијалних бенефита по здравље, економију и животну средину уопште.

ОДГОВОР:

Примедба није прихваћена.

У оквиру Нацрта плана квалитета ваздуха на стр. 125/126 приказана је Процена планираног побољшања квалитета ваздуха и временског периода потребног за достизање тих циљева.

- Предложене мере нису прецизне

Мере изнете у поглављу 7, могу се сматрати базичном експертском проценом за коју није било потребно ништа више од познавања основних принципа који доводе до нарушавања квалитета ваздуха. С обзиром на недостатке у поглављима 3 и 4, која нису успела да једнозначно одреде одговарајуће доприносе појединачних сектора/извора у загађењу ваздуха сасвим је логично поставити питање да ли су мере које су наведене адекватне и на основу којих информација су дефинисане. Израђивач Нацрта плана уопште не пружа информације због чега је изабрао одређене мере наспрам неких других могућих мера. Мере морају бити одговарајуће: усмерене на смањење загађења из специфичног извора загађења, морају бити одабране оне мере које на најефикаснији начин и у најкраћем могућем року доводе до смањења загађења. Такође, наведене мере морају бити прецизније дефинисане.

ОДГОВОР:

Примедба није прихваћена.

У оквиру Нацрта плана квалитета ваздуха на основу расположивих информација у поглављу 4 идентификовани су најзначајнији извори емисије загађујућих материја у ваздух на територији града Ваљева. У циљу заштите и унапређења здравља грађана, дефинисани су специфични циљеви, краткорочне и дугорочне мере и активности за њихово постизање, као и акциони план (поглавље 7 и 8)

- Не постоје јасни и прецизни индикатори за праћење спровођења мера

Израђивач Нацрта плана као индикаторе на више места наводи број (описно) као индикатор без навођења конкретног броја или процента, па је тако индикатор број угашених котларница на фосилна горива, број нових прикључака, број објеката на којима су спроведене мере енергетске ефикасности, број инспекцијских прегледа и сл. Број у конкретном случају ништа не значи (број може бити 5/15 или 50, шта је довољно да би се сматрало да је одређена мера спроведена?) и не представља индикатор, те у том смислу Нацрт плана није израђен у складу са Правилником. Имајући у виду да су мере и индикатори који су наведени у Нацрту плана непрецизни и описни, а да израђивач Нацрта плана не поставља ни прецизне циљеве, праћење примена мера предвиђених Нацртом плана је практично немогуће.

Постављању прецизних индикатора је било неопходно да претходи детаљна експертска анализа која је евидентно изостала. Овако произвољно постављени индикатори онемогућавају контролу спровођења мера, а са друге стране ослобађају надлежних органа градске управе одговорности за непредузимање адекватних мера за смањење аерозагађења и поново указују да се израђивач Нацрта ллана није озбиљније бавио стварним и очекиваним ефектима предвиђених мера на смањење аерозагађења.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата:

У складу са јасно идентификованим изворима и предложеним мерама, након експертске анализе, одређени су индикатори који јасно указују на испуњеност сваке од предложених мера, у складу са Правилником о садржају планова квалитета ваздуха („Службени гласник РС“, 21/ 2010). Ефекти спроведених мера биће видљиви кроз резултате мониторинга квалитета ваздуха на територији града Ваљева.

- Нацрт плана не садржи процену временског периода потребног за достизање постављених специфичних циљева

Рокови за предузимање одређених мера су нејасни, непрецизни (описни) и предугачки. Подносилац наглашава да је рок одређен временски период у којем се нека радња може предузети, односно пре чијег истека се не може предузети. С тим у вези, „рокови“ попут *до истека плана* или *годишња активност* не представљају рокове у правно-формалном смислу, те из наведеног произилази

да Нацрт плана не поседује обавезан елемент садржине плана прописан Правилником.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата:

У поглављу 8 је представљен Акциони план где су јасно предочени специфични циљеви за унапређење квалитета ваздуха кроз мере са припадајућим активностима, областима на које се мере односе, утврђеним роковима за спровођење мера, очекиваним резултатима, индикаторима и носиоцима активности. Спровођење предочених мера и активности довешће до постепеног смањења концентрација загађујућих материја у ваздуху, пре свега суспендованих честица PM10 на ниво концентрација испод прописаних граничних вредности у периоду за који се доноси План квалитета ваздуха. Како Град не поседује инвентар емисија загађујућих материја ефекти мера предвиђених Планом квалитета ваздуха у граду Ваљевоу за период 2022-2027. ће се пратити кроз редован мониторинг квалитета ваздуха.

- Нацрт плана не садржи cost-benefit анализу предложених мера за смањење загађења

Израђивач Нацрта плана није спровео анализу трошкова и користи како би се проценили сви потенцијални трошкови и користи за сваку меру коју је предложио. Исход ове анализе, коју је неопходно спровести, одредиће да ли је одређена мера финансијски изводљива или би сврсисходније било предвидети и спровести неку другу меру, а све како би свака мера, са становишта друштвеног благостања била оптимална. Па тако, на пример, Нацрт плана у поглављу 7. предвиђа велики број мера и активности без икаквог оправдања у погледу добити и трошкова и економске оправданости ових мера, нити њиховог доприноса побољшању квалитета ваздуха и временског периода у коме ће ове мере допринети побољшању квалитета ваздуха.

Израђивач Нацрта плана само за одређене мере пружа процену неопходних финансијских средстава за реализацију мере, те предвиђа изворе из којих ће се наведена средства издвајати. Тако, за смањење аерозагађења пореклом из индивидуалних ложишта и топлотних постројења, израђивач Нацрта плана даје базичну процену неопходних средстава за реализацију мера за само две од седам предвиђених мера, док са остале мере као предуслов за спровођење мере наводи само „*обезбеђена финансијска средства*“.

Чини се, ипак, да је изостанак анализе трошкова и користи најочљивији када говоримо о мерама које се односе на смањење аерозагађења пореклом из индивидуалних ложишта. Тако, за меру под редним бројем 1. - *Проширење постојеће топловодне мреже процењени трошкови су (збирно) 3.187.000,00 евра*. Међутим, израђивач Нацрта плана није спровео анализу трошкова и користи како би се проценили сви потенцијални трошкови и користи спровођења ове мере, а имајући у виду да је очекивани резултат - смањење емисија из индивидуалних ложишта. Израђивач Нацрта плана није упоредио користи и трошкове које би ова мера имала, наспрам неке друге, на пример колико би за ова процењена средства могло да се замени шпорета у домаћинствима. Тако,

ако као параметар узмемо шпорет Алфа 85Г, енергетске ефикасности 83%, са максималном површином загревања 51 m² и ценом од око 700 евра долази се до закључка да се за средства која су предвиђена за проширење топловодне мреже може извршити замена шпорета у 4500 домаћинстава. То је једна четвртина укупног броја домаћинстава (ако узмемо у обзир податак који износи израђивач плана да у Ваљево постоји 20.864 домаћинства). Ако се процењеним трошковима за проширење топловодне мреже додају процењени трошкове гасификације делова града и изградње контејнерских гасних котларница (Мера 2) који износе 1.150.000,00 евра онда се добија још 1.642 домаћинства у којима би постојећи уређаји за ложење могли да се замене ефикасним уређајима, што би допринело смањењу загађења из индивидуалних ложишта. Као додатни параметар се може узети истраживање "Навике грађана Ваљева у грејању домаћинства и транспорту" из 2011. године, а које је доступно на линку: https://www.valjevo.rs/Dokumenta/PrivredaGradValjevo/Dokumenta/Navike_gradjan_a_Valjeva_u_grejanju_domacinstva_i_transportu-ANKETA.pdf. Наведено истраживање, које би израђивач Нацрта плана приликом допуне плана требало да узме у обзир, урађено је 2011. године (исте године када и попис становништва) и показује да 56% домаћинства за грејање користи уређаје за ложење (шпорет, пећ, камин и сл). То би значило да је од 20.864 домаћинства 11.684 домаћинства 2011. године користило уређаје за ложење за грејање домаћинства. Ако грубу процену коју смо применили на анализу мера 1. и 2. из нацрта плана упоредимо са бројем домаћинства која су се грејала на уређаје за ложење 2011. године можемо да закључимо да би средства која су предвиђена за ширење топловодне мреже и гасификацију могла да се искористе за замену шпорета у више од половине домаћинства која се греју на уређаје за ложење. Из наведеног се поставља питање елементарне оправданости мера под редним бројем 1. и 2. Наравно, Подносилац истиче да се ради о грубој анализи, а да би за озбиљно поређење било потребно узети и друге параметре у обзир и посветити се озбиљном прикупљању и анализи података. То је, наравно, био дужан да уради израђивач плана. Озбиљно поређење би, на пример, требало да узме у обзир:

- економску оправданост мера под редним бројем 1. и 2.;
- спремност домаћинства да се прикључе на систем даљинског грејања, те анализу економске оправданости таквог потеза за сама домаћинства;
- ниво смањења емисија загађујућих материја из индивидуалних ложишта кроз спровођење мера 1. и 2, које су овде наведене, и неких других мера од којих је Подносилац указао само на једну од могућих опција, чије ефекте би такође било неопходно вредновати;
- ефикасност у спровођењу мера (колико је времена потребно да се спроведу овде наведене мере под редним бројем 1. и 2, а колико неке друге мере).

У том смислу, Подносилац предлаже Градској управи Града Ваљева да од израђивача Нацрта плана захтева да уради процену трошкова и користи за сваку меру која би могла да доведе до смањења аерозагађења из индивидуалних ложишта, да изврши поређење различитих варијантних

решења, те да утврди која од мера би имала веће ефекте на смањење емисија из индивидуалних ложишта.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата:

Анализа у погледу добити и трошкова није предвиђена Правилником о садржају планова квалитета ваздуха („Службени гласник РС“, број 21/10) из којих разлога се наведена тема није анализирао у оквиру текста Нацрта плана квалитета ваздуха.

ПРИМЕДБА 6:

Краткорочне мере за смањење аерозагађења

Сврха и садржај краткорочног акционог плана утврђена је Законом о заштити ваздуха, члановима 33. и 34. закона. Краткорочни планови се, између осталог, доносе у случају када постоји опасност од прекорачења једне или више граничних и циљних вредности за поједине загађујуће материје, а које су утврђене Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха ("Службени гласник РС", бр. 11/10, 75/10 63/13).

Како резултати локалног и националног мониторинга показују дугогодишње прекорачење граничних вредности ПМ₁₀ честица, а израђивач плана тврди да то загађење потиче, у највећој мери, од индивидуалних ложишта, то је требало да и мере у краткорачном акционом плану буду усмерене ка смањењу честичног загађења и то у односу на доминантан извор загађења.

На крају, неопходно је да се у краткорачном плану уважи чињеница да је 2022. година гативо истекла и да се приликом утврђивања рокова руководи објективном чињеницом протока времена. Мере и активности се не могу реализовати у прошлости.

Правилник о садржају краткорочних акционих планова („Службени гласник РС", број 65/10) утврђује да краткорочни план садржи нарочито:

- специфичне мере за краткорочно смањење трајања прекорачења, са роковима за њихову реализацију;
- детаље о мерама које се планирају, са роковима за њихову реализацију.

Међутим, краткорочни план, који је саставни део Нацрта плана, не садржи мере за краткорочно смањење трајања прекорачења концентрација ПМ₁₀, јер мере нису посвећене смањењу емисија из кључних извора загађења (индивидуалних ложишта), а не садржи ни рокове за њихову реализацију. Такође, краткорочни план не садржи детаљне податке о предвиђеним мерама, будући да су оне описане површно и нису одређене надлежности конкретних органа и организација (самим тим није одређена ни одговорност у ситуацији да наведене мере не буду спроведене). Индикатори који су везани за мере у краткорачном плану су описни, без циљне вредности и без јасно утврђених показатеља који говоре о томе који степен смањења загађења ваздуха ће се постићи (број дана са прекорачењем концентрација средњих дневних вредности ПМ₁₀ честица; смањење сатних вредности концентрација ПМ₁₀), нити је јасно у којим ће се роковима мере реализовати.

Из наведеног, јасно је да мере које су предвиђене у краткорочном плану неће значајно допринети смањењу честичног загађења.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата

У складу са чланом 32, став 2 Закона о заштити ваздуха („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 10/13) краткорочни акциони план је саставни део Плана квалитета ваздуха града Ваљева, а израђен је у складу са Правилником о садржају краткорочних акционих планова („Службени гласник РС“, број 65/10). Мере које су обухваћене краткорочним акционим планом су у оквиру надлежности Градске управе града Ваљева.

5.1 Мера: Интензивирање информисања о квалитету ваздуха

Интензивирање информисања о загађењу ваздуха, само по себи, неће довести до смањења загађења. Предвиђена мера може довести до тога да грађани буду боље информисани о стању квалитета ваздуха у одређеном тренутку када су концентрације загађујућих материја високе. Међутим, мера није детаљно описана, како то захтева Правилник о садржају краткорочних акционих планова. Наиме, потребно је детаљно описати процедуру за обавештавање (без тог описа не може се ни проценити делотворност мере), затим јасно утврдити шта је улога надлежних организационих јединица градске управе, као и на које се конкретно организационе јединице мисли. Такође, потребно је навести и описати канале комуникације и информисања и образложити зашто су ти канали комуникације изабрани. Подносилац предлаже да се, у погледу ове мере, краткорочни план допуни описом канала комуникације, који обавезно укључују локалне медије (радио и ТВ станице и информативне портале) као и друштвене мреже.

У граду Ваљеву говоримо о загађењу које је достигло забрињавајуће размере те је неопходно ангажовати све могуће доступне канале комуникације како би градска управа досегла што већи број становника. У том смислу, Подносилац предлаже отварање телефонске линије путем које би грађани могли директно да контактирају Одељење за урбанизам, грађевинарство, саобраћај и заштиту животне средине и добију информације о стању квалитета ваздуха. За те потребе неопходно је прецизно утврдити број ангажованих лица и неопходна средства из буџета града Ваљева. Такође, потребно је утврдити тачан временски рок у коме ће сваки од канала комуникације бити стављен у функцију. Поред тога, Подносилац препоручује да информације о понашању грађана током епизода високог загађења буду представљене у форми постера и лифлета у јавним институцијама као што су здравствене установе, пошта, зграде управних органа, као и друга места на којима се окупља већи број грађана и где би такав начин информисања имао ефекта. Потребно је утврдити тачне временске рокове за реализацију ових мера и мерљиве индикаторе за мерење ефеката, имајући у виду карактер краткорочног плана и временску димензију његовог спровођења, те чињеницу да мере које се односе на информисање грађана не спадају у мере које захтевају значајне финансијске издатке.

Градска управа Града Ваљева није препознала потенцијалне савезнике у решавању проблема загађења ваздуха. Невладин сектор у Ваљеву је изузетно

активан и заинтересован да допринесе решавању проблема загађења ваздуха. У том смислу потребно је укључити заинтересована удружења у реализацију мере информисања грађана, а посебно Грађански савет за чист ваздух и удружења која су активна у овом Савету. Да би се то остварило потребно је да градска управа искористи прилику да унапреди предложени нацрт у сарадњи са удружењима.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата.

У оквиру Нацрта плана квалитета ваздуха је у оквиру Мера: Интензивирање информисања о квалитету ваздуха прописана активност: Установити процедуру за поступање Штаба за ванредне ситуације града Ваљева и надлежних организационих јединица Градске управе града Ваљева, као и Завода за јавно здравље Ваљево, у ситуацијама када долази до повећања или прекорачења концентрација загађујућих материја у ваздух, у циљу информисања јавности у вези са стањем квалитета ваздуха. Интензивирањем објављивања информација о квалитету ваздуха уз апел на грађане да се придржавају здравствених препорука за понашање у периоду трајања епизоде загађења, и смањење боравка на отвореном (осетљиве групе становника, нарочито деца) грађани могу да прилагоде своје понашање и смање изложеност повећаним концентрацијама загађујућих материја и превентивно утичу на очување здравља.

5.2. Мера: Обавештавање предшколских, школских и других установа

Мера је непрецизна и није детаљно описана. Потребно је, пре свега, јасно утврдити ко је одговоран за обавештавање наведених установа, те ко ће у поменутиим установама бити одговоран за дистрибуцију информација запосленима и корисницима. Потребно је описати на који начин ће информације бити прилагођене потребама корисника (не могу се на исти начин информисати родитељи о утицају аерозагађења на здравље деце, спортисти и лица која користе услуге геронтолошких центара). Потребно је утврдити кратке рокове за реализацију мера, уз квантификацију броја установа које ће бити обухваћене овом врстом обавештавања.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата.

Локална самоуправа мора установити процедуру за поступање у ситуацијама када долази до повећања или прекорачења концентрација загађујућих материја у ваздух. Субјекти који поступају су Штаб за ванредне ситуације града Ваљева и надлежна организациона јединица Градске управе града Ваљева, као и Завода за јавно здравље Ваљево, а у циљу информисања јавности у вези са стањем квалитета ваздуха.

02-04 Подносилац коментара и примедби
ЗОРИЦА ВУКОВИЋ дипл. инж. геологије
Неформално удружење
"Грађански савет за чист ваздух"
меил адреса
vukoviczorica74@gmail.com
тел. 064/8752786

На основу одлуке Радног тела за надзор односно контролу квалитета изведених услуга: Израда "Плана квалитета ваздуха града Ваљева за период од 2022. до 2027. године", са 4. седнице одржане 13.06.2023. године о утврђивању одговора на све пристигле коментаре, примедбе и предлоге у поступку јавног увида, достављамо Вам одговоре са образложењима прихваћених и одбијених коментара и примедби на Нацрт плана квалитета ваздуха града Ваљева за период од 2022. до 2027. године, које сте доставили усмено 08.11.2022. године приликом личног увида у просторијама Градске управе града Ваљева као и коментара и примедби достављених меилом 19.11.2022. године, у току јавног увида обављеног у периоду од 28.10.2022. године до 28.11.2022. године.

ПРИМЕДБА 1:

Прекршен је члан 8 став 3 Уредбе о учешћу јавности у изради одређених планова и програма у области заштите животне средине по питању рока од 20 уместо 30 дана.

ОДГОВОР:

Примедба је прихваћена:

По достављању **Нацрта плана квалитета ваздуха у граду Ваљевоу 2022-2027**, наручилац Градска управа Града Ваљева је огласила јавни увид у Нацрт плана квалитета ваздуха, на следећи начин:

- објављен је оглас на званичној интернет страници града Ваљева, на адреси www.valjevo.rs, и то на основној страници и на страници Заштита животне средине са приложеним документом у пдф формату
- објављен је оглас на огласној табли у Градској управи града Ваљева
- објављен је оглас у недељном листу Напред (у коме се иначе објављују сви огласи Градске управе као и други огласи од значаја за град Ваљево), тако што је оглас објављен 27.10.2022. године са позивом на јавни увид од 28.10.2022. до 17.11.2022. године (20 дана).
- по указивању на Уредбу о учешћу јавности у изради одређених планова и програма у области заштите животне средине (Сл. гласник РС, бр. 117/2021), јавни увид је продужен за додатних 10 дана у складу са наведеном Уредбом, тако што је објављен 10.11.2022. године додатни оглас у листу Напред са позивом на јавни увид у продуженом трајању до 28.11.2022. године. На тај начин је оглашавање усклађено са Уредбом у погледу трајања јавног увида од 30 дана од 28.10.2022. до 28. 11.2022. године.
Истовремено је додат оглас на званичној интернет страници града Ваљева као и на осталим местима где је првобитни оглас био објављен.
- Јавна расправа и презентација је одржана онако како је објављено и у првом и у другом огласу, дана 22.11.2022. године у великој сали

Скупштине града у заказано време, а све у складу са Уредбом о учешћу јавности у изради одређених планова и програма у области заштите животне средине (Сл. гласник РС, бр. 117/2021),

- За време трајања јавног увида објављен је прилог на државној телевизији РТС1 у ударном термину са свим подацима у вези јавног увида.
- У локаним електронским медијима је такође извештавано о јавном увиду.

Дана 22.11.2022. године је одржана јавна расправа и јавна презентација у просторијама Градске управе града Ваљева.

У оквиру јавног увида, поред Огласа и позива на званичном порталу града Ваљева објављен је План квалитета ваздуха 2022-2027 који је доступан јавности на линку:

https://valjevo.rs/Dokumenta/GradValjevo/Zastita_Sredine/PKV-VALJEVO-2022-2027_NACRT%20I.pdf

ПРИМЕДБА 2:

Поставља се питање доступности подлога коришћених у изради Плана квалитета ваздуха.

ОДГОВОР:

У складу са Правилником о садржају планова квалитета ваздуха („Службени гласник РС”, број 21/10) Нацрт Плана садржи Документациону основу Плана. Подлоге коришћене приликом израде Нацрта Плана су преузета су са званичног сајта града Ваљева (<https://www.valjevo.rs/>) и других сајтова, и то су јавно доступни документи. Сходно томе, сматрамо да није било неопходно приложити сва ова документа у папирној форми.

II) Примедбе опште

1. Подлоге уз ПКВ нису стављене на јавни увид у просторијама ГУ тј, није приложен одштампани материјал (осим на сајту Града Ваљева у различитим документима, нису припремљени и лако доступни за јавни увид).

ОДГОВОР

У складу са Правилником о садржају планова квалитета ваздуха („Службени гласник РС”, број 21/10) Нацрт Плана садржи Документациону основу Плана. Подлоге коришћене приликом израде Нацрта Плана су преузета су са званичног сајта града Ваљева (<https://www.valjevo.rs/>) и других сајтова, и то су јавно доступни документи. Сходно томе, сматрамо да није било неопходно приложити сва ова документа у папирној форми.

2. Документациона основа није распакована и лако доступна за јавни увид (на зидовима, панелима и сл.)

ОДГОВОР:

У складу са Правилником о садржају планова квалитета ваздуха („Службени гласник РС”, број 21/10) Нацрт Плана садржи Документациону основу Плана.

Подлоге коришћене приликом израде Нацрта Плана су преузета су са званичног сајта града Ваљево (<https://www.valjevo.rs/>) и других сајтова, и то су јавно доступни документи и лако проверљиви.

3. Јавни увид се врши у простору који је неприступачан и недоступан слабо покретним људима 4. спрат. Простор је јако тесан, јавни увид се врши у стојећем ставу док остали запослени у канцеларији обављају своје радне дужности. Сматрам да је јавни увид требало уприличити на местима које су доступни већем броју људи и где могу несметано да добију одговоре на питања у вези са Планом.

Одговор

Јавни увид је обављен у једној од канцеларија надлежног одељења, као што се уобичајено обавља у другим предметима за које је надлежно Одељење за урбанизам, грађевинарство, саобраћај и заштиту животне средине.

4. Лице које задужено за пружање информација је изражавало сумњу у моје искрене намере, жељу и потребу за учешћем у истом процесу (доношења ПКВ за Град Ваљево, а сходно Архуској конвенцији и свом регулативом који третира област животне средине).

Одговор

Пошто се коментар односи на Александра Лазаревића, присутног службеника у току јавног увида, одговор наведеног службеника је следећи: "Ја се искрено не сећам на основу чега је странка закључила наведено, могу само да изразим жаљење у вези наведеног неразумевања".

5. Сматрам да термини у којима се одржава јавни увид 8-10 часова као и Јавна презентација у 11. часова су заказани у преподневним часовима, када већина људи ради и тиме су се ова важна јавна документа учинила још више недоступним за учешће јавности у њиховом доношењу а тиме грађанима ускратили то право.

Одговор

Јавни увид је обављен у једној од канцеларија надлежног одељења и у термину као што се уобичајено обавља у другим предметима чије је надлежно Одељење за урбанизам, грађевинарство, саобраћај и заштиту животне средине ?

Примедбе на садржај Плана

ПРИМЕДБА 1:

Није јасно дефинисан обухват Плана.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата:

У поглављу 2. Подручје за које се доноси план квалитета ваздуха је наведено да се План квалитета ваздуха доноси за територију града Ваљево у њеним административним границама, као и грађевинско подручје Града Ваљево, које је дефинисано Генералним урбанистичким Планом. На слици 2.1-1 је приказано

административно подручје града Ваљева, такође и у оквиру графичке документације Нацрта плана квалитета ваздуха, цртеж бр.1.

ПРИМЕДБА 2:

Није јасно препознат проблем одакле потиче загађење (извори, енергенти, количине загађујућих материја).

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата:

У Нацрту плана квалитета ваздуха, у поглављу 4. Извори загађивања ваздуха су приказани извори загађења на територији града Ваљева. Као најзначајнији извори емисије у ваздух издвојени су стационарни извори: индивидуална ложишта, производња топлотне енергије, транспорт и одлагање отпада и ресуспензија. Емисије у ваздух из стационарних извора су детаљно обрађене на основу доступних података из Националног регистра извора загађивања (НРИЗ) који води Агенција за заштиту животне средине, Локалног регистра извора загађивања (ЛРИЗ) који води Градска управа града Ваљева, Одељење за урбанизам, грађевинарство, саобраћај и заштиту животне средине и података добијени од самих емитера.

ПРИМЕДБА 3:

Нису препознати проблеми посебно рањивих категорија (деца свих узраста, стари, болесни).

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата:

У Нацрту плана квалитета ваздуха, на страни 113 у оквиру поглавља 7.1 Краткорочне мере су предвиђене мере Интезивирања информисања о квалитету ваздуха и мера обавештавања предшколских, школских и других установа. Ове мере су дефинисане да би се осетљиве групе грађана на време упозориле на повећано загађење и прилагодили своје активности у складу са својим здравственим препорукама. У оквиру краткорочног акционог плана (Предлог мера за смањење емисије у епизодама повећаног загађења); и Акциони план-мере/активности које је потребно спровести у периоду од пет година (стр 128 и 148) су дефинисане мере којима су обухваћене рањиве категорије (деца свих узраста, стари, болесни).

ПРИМЕДБА 4:

Није вршена анализа учинка мера претходног Плана квалитета ваздуха за 2016-2021. годину.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата:

У оквиру Нацрта плана квалитета ваздуха је извршена је анализа учинка мере предузетих за смањење загађења ваздуха пре доношења плана квалитета ваздуха у граду Ваљевоу за период 2022-2027, у оквиру поглавља 6. Анализа ефекти мера претходног Плана квалитета ваздуха за 2016-2021.годину. није могла да се уради јер такав документ у званичној форми не постоји. Наиме Град Ваљево је израдио План квалитета ваздуха за период 2016-2021. година и исти је доставио Министарству за заштиту животне средине на

сагласност/разматрање. На исти су добијени коментари/примедбе 28.10.2019.год. и покренут је поступак јавне набавке ради усклађивања Плана квалитета ваздуха у складу са примедбама Министарства. Закључен је уговор о пословној сарадњи, али је Градска управа града Ваљева обавестила Министарство да ће морати да раскине уговорне обавезе и понављању поступка јавне набавке за кориговање Плана квалитета ваздуха 2016-2021.год.

ПРИМЕДБА 5:

Није дата ни процењена укупна количина загађујућих материја у тонама/дан – из индивидуалних ложишта, индустрије, саобраћаја.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата:

У Нацрту плана квалитета ваздуха, на странама 74 и 75 у табелама 4.1-1 и 4.2-2 су приказане емисије штетних материја у ваздух на територији града Ваљева у периоду 2019-2021 према подацима из НРИЗ и ЛРИЗ.

ПРИМЕДБА 6:

Нису коришћени поуздани извори података о количинама емисија које производе поједини сектори, јер не достављају сви податке у овај регостар (Локални и Национални регистар извора загађујућих материја).

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата:

Коришћени су сви доступни званични подаци.

ПРИМЕДБА 7:

Планом квалитета ваздуха за Град Ваљево као и Акционим планом побољшања квалитета ваздуха у Граду Ваљево дат је низ мера и активности краткорочним акционим планом (за ову грејну сезону 2022/23) као и дугорочним петогодишњим акционим планом али без јасних циљева, мерљивих индикатора и анализе ефеката спровођења побројаних мера.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата:

У оквиру Нацрта плана квалитета ваздуха дефинисани су специфични циљеви, у складу са јасно идентификованим изворима и предложеним мерама, након експертске анализе, одређени су индикатори који јасно указују на испуњеност сваке од предложених мера, у складу са Правилником о садржају планова квалитета ваздуха („Службени гласник РС“, 21/ 2010). Ефекти спроведених мера биће видљиви кроз резултате мониторинга квалитета ваздуха на територији Ваљева.

ПРИМЕДБА 8:

Сматрам да мере предвиђене Акционим планом не могу дати очекиване резултате јер су побројане и без процењених трошкова спровођења задатих мера, а које би које је неопходно уврстити у буџет Града за наредну годиу, ако постоји јасна намера да се проблеми са загађењем ваздуха у Ваљевоу и решавају, како Закон о заштити ваздуха Републике Србије то и налаже. Такође, мислим да ће и овај План квалитета ваздуха за период 2022. - 2027. године, израђен на овакав начин, остати неупотребљив, а нарочито - Акциони план побољшања квалитета ваздуха у

Ваљеву са краткорочним мерама - који због кашњења у изради самог обрађивача Плана, а поштујући предстојеће законске оквире и процедуре неће бити применљив у овој грејној сезони 2022./23, када су проблеми са загађењем ваздуха најизраженији.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата:

План квалитета ваздуха града Ваљева је документ који се доноси за период од 5 година. У оквиру Акционог плана- мере/активности које је потребно спровести у периоду од пет година дата је процена трошкова за спровођење појединих мера а у складу са расположивом документационом основом. За поједине мере процену вредности сваке конкретне активности није било могуће утврдити за тако дуг период. Поред тога, сагласно закону који уређује област јавних набавки, процењена вредност предмета јавне набавке мора бити валидна у време покретања поступка.

ПРИМЕДБА 9:

Утисак ми је да оваквом процедуром доношења овог важног документа - Плана квалитета ваздуха са Акционим планом за смањење загађења ваздуха, ни обрађивач Плана а нити наручилац - Градска управа Града Ваљева нису заиста схватили колики је проблем загађења ваздуха у овом граду, а ни колике то последице има на здравље и квалитет живота људи у Ваљеву.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата:

Процедура доношења Плана квалитета ваздуха је спроведена према закону. На страни 67 ПКВ је наведено „Према извештајима Агенције за заштиту животне средине о оцени квалитета ваздуха, за град Ваљево, за године 2017, 2018, 2019. и 2020. може се видети да Ваљево спада у прекомерно загађене градове, због присуства велике количине суспендованих PM_{10} и $PM_{2.5}$ честица. Због ових прекорачења, град Ваљево је у свим годинама био сврстан у III категорију ваздуха, односно, прекомерно загађен ваздух“. С обзиром да је на основу члана 31. став 1. Закона о заштити ваздуха („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 10/13 и 26/21), у просторним зонама у којима је ваздух треће категорије, односно када загађење ваздуха превазилази ефекте мера које се предузимају, односно када је угрожен капацитет животне средине или постоји стално загађење ваздуха на одређеном простору, надлежни орган јединице локалне самоуправе дужан је да донесе План квалитета ваздуха са циљем да се постигну одговарајуће граничне вредности или циљне вредности у роковима предвиђеним Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Службени гласник РС”, бр. 11/10, 75/10 и 63/13). Инсинуација „ни обрађивач Плана а нити наручилац - Градска управа Града Ваљева нису заиста схватили колики је проблем загађења ваздуха у овом граду а ни колике то последице има на здравље и квалитет живота људи у Ваљеву“ је крајње претенциозна.

03 - Подносилац коментара и примедби

Владимир Пантић

Организација

Локални одговор из Ваљева

меил адреса

lokalniodgovor@gmail.com

На основу одлуке Радног тела за надзор односно контролу квалитета изведених услуга: Израда "Плана квалитета ваздуха града Ваљева за период од 2022. до 2027. године", са 4. седнице одржане 13.06.2023. године о утврђивању одговора на све пристигле коментаре, примедбе и предлоге у поступку јавног увида, достављамо Вам одговоре са образложењима прихваћених и одбијених коментара и примедби на Нацрт плана квалитета ваздуха града Ваљева за период од 2022. до 2027. године, које сте доставили усмено 09.11.2022. године приликом личног увида у просторијама Градске управе града Ваљева, у току јавног увида обављеног у периоду од 28.10.2022. године до 28.11.2022. године.

Владимир Пантић, представник организације "Локални одговор" из Ваљева извршио је увид у штампани документ Нацрт Плана квалитета ваздуха за Град Ваљево у просторијама Градске управе и том приликом захтевао:

- Доказ да је "Арс Нова" примила позив за мишљења (у поступку одлучивања о потреби израде стратешке процене утицаја ПКВ на животну средину) - дато на увид
- Копије пристиглих мишљења (у поступку одлучивања о потреби израде стратешке процене утицаја ПКВ на животну средину) - дато на увид
За затражене копије докумената у вези спроведене јавне набавке за израду ПКВ и то:
- Копије уговора за ПКВ и АП
- Копије захтева за продужење рока
- Одлуке о продужењу рока
Странка је упућена на службу за јавне набавке и поступак који је уобичајен у вези добијања тражених докумената.

05 - Подносилац коментара и примедби

Др Ђорђе Вуковић

Завод за јавно здравље Ваљево

ул. Владике Николаја бр. 5

14000 Ваљево

На основу одлуке Радног тела за надзор односно контролу квалитета изведених услуга: Израда "Плана квалитета ваздуха града Ваљева за период од 2022. до 2027. године", са 4. седнице одржане 13.06.2023. године о утврђивању одговора на све пристигле коментаре, примедбе и предлоге у

поступку јавног увида, достављамо Вам одговоре са образложењима прихваћених и одбијених коментара и примедби на Нацрт плана квалитета ваздуха града Ваљево за период од 2022. до 2027. године, које сте доставили усмено 31.10.2022. и 21.11.2022. године приликом личног увида у просторијама Градске управе града Ваљево, у току јавног увида обављеног у периоду од 28.10.2022. године до 28.11.2022. године.

ПРИМЕДБА 1:

На страни 131 треба исправити штампарску грешку (уместо Београд треба да стоји Ваљево).

ОДГОВОР:

Примедба се прихвата

У Нацрту плана квалитета ваздуха извршена исправка штампарске грешке.

ПРИМЕДБА/ПИТАЊЕ 2:

Питање шта значи одштампана ознака "2021-521-ЛАБ"

ОДГОВОР:

Интерна Ознака документације обрађивача

06 - Подносилац коментара и примедби

ОРГАНИЗАЦИЈА

Локални фронт Ваљево

ул. Доктора Пантића бр. 37

14000 Ваљево

меил адреса

lokalnifrontva@gmail.com

На основу одлуке Радног тела за надзор односно контролу квалитета изведених услуга: Израда "Плана квалитета ваздуха града Ваљево за период од 2022. до 2027. године", са 4. седнице одржане 13.06.2023. године о утврђивању одговора на све пристигле коментаре, примедбе и предлоге у поступку јавног увида, достављамо Вам одговоре са образложењима прихваћених и одбијених коментара и примедби на Нацрт плана квалитета ваздуха града Ваљево за период од 2022. до 2027. године, које сте доставили 27.11.2022. године путем меила, у току јавног увида обављеног у периоду од 28.10.2022. године до 28.11.2022. године.

ПРИМЕДБА 1а:

Захтевамо да одговорни службеници града Ваљево у току поступка усвајања Плана квалитета ваздуха званичним саопштењем обавесте јавност о следећем:

- Ко је и због чега одговоран што Министарство заштите животне средине није дало сагласност на претходни План квалитета ваздуха града Ваљево (2016-2021)? У склопу овог саопштења захтевамо да буде објављен и интегрални

текст документа којим је Министарство заштите животне средине обавестило органе града Ваљева о ускраћивању сагласности на поменути План.

ОДГОВОР:

Примедба односно захтев се не односи на План квалитета ваздуха 2022 – 2027.

ПРИМЕДБА 16:

Који су разлози кашњења поступка израде и усвајања Нацрта плана квалитета ваздуха за период 2022.-2027, који су све службеници града пропустили да на време обаве потребне припремне радње и да ли ће против њих бити предузете мере прописане актом о радним односима?

ОДГОВОР:

Поступак израде ПКВ се обавља у свему према Закону о јавним набавкама, Законима и правилницима из предметне области.

ПРИМЕДБА 2:

Захтевам да градоначелник у току поступка усвајања Плана квалитета ваздуха званичним дописом затражи од Министарства заштите животне средине објашњење због чега касни усвајање Програма заштите ваздуха у Републици Србији за период 2022-2030, са Акционим планом. Јавна расправа о овом Програму одржана је крајем 2021. године, објављен је и извештај са јавне расправе, али се документ и даље налази у фази нацрта. Програм заштите ваздуха, иначе, препознаје Ваљево као један од најугроженијих градова и предвиђа да се нашем граду до 2030. из разних извора одобри нешто више од 39 милиона евра за побољшање квалитета ваздуха.

ОДГОВОР:

Примедба односно захтев се не односи на План квалитета ваздуха 2022 – 2027.

ПРИМЕДБА 3:

Предлажемо да се назив Плана квалитета ваздуха града Ваљева измени тако да период његове примене буде 2023-2028. Неозбиљно је и бесмислено наводити 2022. годину као годину спровођења акта који највероватније неће бити ни усвојен да њеног краја.

ОДГОВОР:

Примедба односно захтев се не прихвата.

ПРИМЕДБА 4:

На стр 2 Нацрта ПКВ у пасусу које почиње речима „На основу Уредбе...“ Исправити наводе да је ваздух у Ваљевоу сврстан у трећу категорију само у 2019 и 2020 год. Годишњи извештаји о квалитету ваздуха које објављује Агенција ЗЖС јасно показују да је у Ваљевоу ваздух непрекидно у трећој категорији од 2012. године када је започело да ради мерно место Агенције у Ваљевоу.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата:

На страни 2 је наведено „На основу Уредбе о утврђивању Листе категорија квалитета ваздуха по зонама и агломерацијама на територији Републике Србије за 2017. године („Службени гласник РС“ бр. 104/18), Уредбе о утврђивању

Листе категорија квалитета ваздуха по зонама и агломерацијама на територији Републике Србије за 2018. годину („Службени гласник РС”, бр. 88/20), Годишњег извештаја о стању квалитета ваздуха у Републици Србији 2019. године и Годишњег извештаја о стању квалитета ваздуха у Републици Србији 2020. године (Агенција за заштиту животне средине), квалитет ваздуха на територији града Ваљева сврстан је у трећу категорију.

ПРИМЕДБА 5:

У тачки 1.3 Нацрта (документација која је коришћена) наводи се:

Документ који не постоји Локални еколошки акциони план града Ваљева Непотпун и у деловима нетачан тзв. Извештај о стању квалитета ваздуха у граду Ваљеву за период 2015 – 2019 (Локални фронт је у новембру 2021 писмено упозорио заменика градоначелника и главну урбанисткињу на недостатке поменутог извештаја.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата:

При изради Нацрта плана квалитета ваздуха коришћена је расположива документација наведена у оквиру тачке 1.3. На интернет страници <https://www.valjevo.rs/regionalni-i-lokalni-strateski-dokumenti/> на страници Регионални и локални стратешки документи је дат линк за Локални еколошки акциони план града Ваљева. Такође на интернет страници <https://www.valjevo.rs/zastita-zivotne-sredine/> на страни Заштита животне средине, под Мониторинг ваздуха је дат линк за Извештај о стању квалитета ваздуха у граду Ваљеву за период 2015 - 2019 године.

Извештај о стању квалитета ваздуха у граду Ваљеву за период 2015 - 2019 године је рађен на основу Годишњих извештаја о квалитету ваздуха у Републици Србији за наведени временски период, тако да су сви подаци и табеле преузете из наведених званичних докумената које издаје Агенција за заштиту животне средине.

ПРИМЕДБА 7:

Локални фронт захваљује обрађивачима на коначно потпуним информацијама о врсти и степену загађења ваздуха емисијама из енергане ХК „Крушик“. Истовремено сматрамо да обрађивач нема права да из нацрта самовољно и без озбиљног образложења искључи конкретне мере којима би се за релативно кратко време и са релативно малим средствима могло постићи значајно и лако мерљиво смањење степена загађења честицама PM₁₀ и PM_{2.5}. Очекујемо да у коначној верзији акционог плана за спровођење ПКВ буду наведене и такве мере са роковима за њихово извршење.

ОДГОВОР:

Предлог се одбацује

Предмет вашег предлога није у надлежности Града Ваљева и није предмет Нацрта плана квалитета ваздуха. На стр. 125 је наведена мера: Повећање инспекцијског надзора емисија загађујућих материја из индустријских објеката. Потребно је поштриити контролу емисија загађујућих материја пореклом из индустријских објеката на територији града Ваљева, који се налазе у надлежности Републике Србије. Интензивирати инспекцијски надзор наведених објеката.

ПРИМЕДБА 8:

На стр. 95 Нацрта пронашли смо упозорење да на градској депонији практично више нема у функцији ткзв. биотрнова за одвођење депонијских гасова. Познато је да су депонијски гасови лако запаљиви и да се када дође до пожара на депонијама, развија велика количина гасова опасних по здравље. Акциони план предвиђа рекултивацију постојеће депоније по завршетку пројекта у Каленићу, али сматрамо да краткорочним планом треба предвидети постављање извесног броја нових биотрнова како би се смањила опасност од пожара на депонији која ће бити у функцији сигурно још неколико година.

ОДГОВОР:Предлог се одбацује

Предмет вашег предлога није предмет Нацрта плана квалитета ваздуха.

У оквиру Нацрта плана квалитета ваздуха наведено је следеће: За постојећу, несанитарну, градску депонију, урађен је Идејни пројекат „Санација и рекултивација депоније Ваљево“. За санацију, затварање и рекултивацију депоније у Ваљеву предвиђено је фазно затварање нехигијенске депоније: I фаза - Уређење и нивелација постојег стања - припрема депонованог материјала за даље депоновање кроз време, реконструкција постојеће ободне дренаже за прикупљање процедурних вода, изградња габиона за обезбеђење стабилности косина депоније, уградња и надоградња биотрнова. II фаза – санација кроз време, затварање, техничка и биолошка рекултивација депоније. Поступак санације депоније завршава се биолошком рекултивацијом обликованог терена са циљем да се простор који заузима депонија уклопи у окружење, тј. да се простор покрије заштитним зеленилом, што је са еколошког и естетског аспекта најприхватљивије решење. Ради прикупљања атмосферских падавина са затвореног дела тела депоније око тела депоније предвиђена је изградња ободних бетонских канала.

Урађен Идејни пројекат „Санација и рекултивација градске депоније Ваљево“ СЕТ Шабац, је добио сагласност од стране Министарства заштите животне средине, број 353-01-1429/2020-06, дана 28.07.2020.год.

Обавеза Градске управе града Ваљева да у потпуности спроведе пројектна решења, према планираној динамици извођења радова на санацији, затварању и рекултивацији несанитарне депоније комуналног отпада на територији града Ваљева.

ПРИМЕДБА 9:

Страна 98 Нацрта упозарава и на опасност од загађивања ваздуха из све већег броја каменолома који се отварају и у непосредној близини града. Постоје веома јасни прописи који регулишу поступке при експлоатацији и транспорту камена и камених агрегата, али се они углавном не примењују. Град годинама избегава да регулише плаћање накнаде за ванредни превоз овог и сличних терета који дословно уништава локалне и некатегорисане путеве.

ОДГОВОР:

Ово је коментар, није постављено питање.

ПРИМЕДБА 10:

С обзиром да се на страни 107 Плана описује деловање Стручног тима за смањење аерозагађења користимо ову прилику да од надлежних градских служби затражимо информацију да ли овај тим још увек постоји; уколико не постоји молим обавештење ко га је, када и са каквим образложењем распустио, а ако постоји молимо стручни тим да објави извештај о свом раду од 2019. до данас.

ОДГОВОР:

Управо ово Радно тело формирано Решењем Градске управе града Ваљева 26.11.2022. године се бави питањима у вези Плана квалитета ваздуха. Други стручни тим не постоји.

ПРИМЕДБА 11:

На страни 109 Нацрта у десет редова се говори о гасификацији града Ваљева. Веома често слушамо обећања да ће доласком гасовода бити решен и проблем загађеног ваздуха у Ваљеву. Да ова обећања не остану мртво слово на папиру, захтевамо да градоначелник или градско веће објави званично саопштење грађанима Ваљева

ОДГОВОР:

Сва потребна обавештења ће бити благовремено објављена.

ПРИМЕДБА 12:

Локални фронт упозорава да у Нацрту буџета града Ваљева за 2023.годину нема средстава која би у програму обезбедила бар минмум спровођења краткорочног акционог плана који ће бити саставни део усвојеног Плана квалитета ваздуха. У склопу јавне расправе о Буџету, предложили смо да се почетна средства обезбеде пребацивањем са других позиција, а да се одмах по Усвајању Плана квалитета ваздуха отвори поступак израде ребаланса буџета који ће у обзир узети потребе финансирања спровођења краткорочног акционог плана.

ОДГОВОР:

Средства за финансирање ће бити обезбеђена у складу са важећим Закономима и прописима из области финансија.

ПРИМЕДБА 13:

На страни 149 Нацрта исказан је специфични циљ: Праћење реализације Плана квалитета ваздуха, као и мера - Формирање радне групе за праћење реализације Плана. Индикатор за оцену спровођења Плана је годишњи извештај радне групе, а носиоци активности су надлежни орган Града Ваљева и Завод за јавно здравље. Локални фронт и грађани Ваљева имају лоша искуства са извештавањем надлежних органа града (Подсећамо на индикаторе о спровођењу неких буџетских програма који гласе „надлежна служба није доставила податке“). Представницима Завода за јавно здравље свакако је место у овом радном телу, али Локални фронт захтева да у надзор и извештавање о спроведеним мерама буду укључени и представници стручне јавности, заинтересованих грађана и организација које се баве заштитом

животне средине. Правни основ за овај захтев садржан је у тачкама 14 и 16 члана 3 Закона о заштити ваздуха, који гласе: „Заинтересована јавност је јавност на коју рад постројења и обављање активности утиче или је вероватно да ће утицати, укључујући невладине организације које се баве заштитом животне средине и које су евидентирани код надлежног органа”, односно, јавност јесу једно или више физичких или правних лица, њихова удружења, организације или групе”. Поред тога, сматрамо да стварни надзор и озбиљно извештавање о ефектима предузетих мера захтева краће периоде подношења извештаја и предлажемо да у месецима од октобра до марта тај период буде три месеца, док би други део године обухватио извештај за месеце од априла, закључно са септембром.

ОДГОВОР:

Праћење реализације Плана квалитета ваздуха биће успостављено у складу са Законима и прописима из предметне области, на најбољи могући начин.

07 - Подносилац коментара и примедби
НАЦИОНАЛНА ЕКОЛОШКА АСОЦИЈАЦИЈА
Ул. Руђера Бошковића бр. 10
11000 БЕОГРАД

На основу одлуке Радног тела за надзор односно контролу квалитета изведених услуга: Израда "Плана квалитета ваздуха града Ваљева за период од 2022. до 2027. године", са 4. седнице одржане 13.06.2023. године о утврђивању одговора на све пристигле коментаре, примедбе и предлоге у поступку јавног увида, достављамо Вам одговоре са образложењима прихваћених и одбијених коментара и примедби на Нацрт плана квалитета ваздуха града Ваљева за период од 2022. до 2027. године, које сте доставили 22.11.2022. године (заведено на писарници Градске управе града Ваљева), у току јавног увида обављеног у периоду од 28.10.2022. године до 28.11.2022. године.

Формално правне примедбе:

ПРИМЕДБА 1:

Рок за доношење - усвајање плана је истекао 31.12.2021. године. Приказани нацрт је почео са израдом пре 14 месеци, уз необавештавање јавности о узроцима неиспуњевања рокова из ЈН;

ОДГОВОР:

По завршетку процеса потребно је објективно сагледати разлоге због којих је дошло до одступања рокова и о томе треба обавестити јавност. Примедба је основана.

ПРИМЕДБА 2:

ПКВ може бити усвојен и почети да се примењује најраније од 01.01.2023. што је кашњење од годину дана па самим тим није петогодишњи план, него

четворогодишњи. На тај начин постоји правни вакуум у 2022. години када није било важећег документа јавне политике за битну област заштите здравља грађана од аерозагађења;

ОДГОВОР:

Примедба је основана.

ПРИМЕДБА 3:

С обзиром да је у току усвајање буџета Града Ваљева, у њему се не могу одредити адекватна средства по ПКВ који формално не постоји. На тај начин је добијен алиби за вероватни недостатак неопходних буџетских средстава за ову намену. Као град који ће и даље бити у трећој категорији квалитета ваздуха, Ваљеву су потребна велика средства за спровођење адекватних мера, која се не могу планирати без овог стратешквг документа.

ОДГОВОР:

Средства за финансирање ће бити обезбеђена у складу са важећим Закономима и прописима из области финансија.

Стручне примедбе

ПРИМЕДБА 1:

Непотребно је и преобимно набрајати сва насеља укључујући и њихове географске границе јер се због величине града, квалитет ваздуха не мери нити може побољшати сегментирано, већ у целини.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата:

Израђивач је Нацрт плана квалитета ваздуха урадио у складу са Правилником о садржају планова квалитета ваздуха („Службени гласник РС”, број 21/10). Предметним Правилником је прописано да се у оквиру поглавља 2 основне информације о зони и агломерацији прикаже између осталог и опис граница зоне или агломерације; податке о насељености и процену становништва изложеног загађењу; податке о постојећим привредним и стамбеним објектима и објектима инфраструктуре...

ПРИМЕДБА 2:

Иако на странама 89 до 91 има доста информација о компанији Крушик као загађивачу који даје велики допринос загађењу ваздуха, не стоји констатација да ова компанија није ни у НРИЗ-у нити у ЛРИЗ-у. Иако је незаконита пракса да је наменска индустрија неписано изузета од стандардне контроле загађивача они се морају налазити у НРИЗ-у.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата:

На страни 89 је наведено „ХК“Крушик“ није евидентиран као загађивач у оквиру НРИЗ нити у оквиру ЛРИЗ града Ваљева.

ПРИМЕДБА 3:

Наведени број возила из 2017 је нерелевантан за садашњи ПКВ.

ОДГОВОР:

Примедба се прихвата:

У Нацрту плана квалитета ваздуха извршена је допуна број регистрованих возила за период. 2018-2021.година.

ПРИМЕДБА 4:

Погрешно је преузимање одређених проблематичних решења из ПКВ Бгд-а, као што је прогноза односно предикација загађења је наведена без објашњења који се софтвер за прогнозу од признатих треба да примени. Принцип примене вештачке интелигенције је доказ да се ради о копирању већ критиковане мере из ПКВ Београд. Такође нису наведена предвиђена средства за ову стручну авантуру.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата:

Увођење иновационих технологија за вршење предикције загађења ваздуха се дуго година примењује у пракси, и јесте мера која је преузета из ПКВ на који је Министарство заштите животне средине дало сагласност. У оквиру развојно-истраживачких активности, РХМЗ је унапредио/развио и оперативно користи неколико нумеричких прогностичких модела различитих временских и просторних резолуција, укључујући и регионални модел за симулацију и прогнозу атмосферског транспорта прашине и радионуклида. Функције овог транспортног модела могу да се прошире и на транспорт других загађујућих честица који не укључују њихове хемијске трансформације. У вези са изнетим, предлажемо да се Републички хидрометеоролошки завод уврсти као партнерска институција у имплементацију мере „Управљање квалитетом ваздуха-имплементација система за прогнозу квалитета ваздуха“, која је приказана у оквиру „Специфичног циља: Унапређење мониторинга (Табела 8-2, на страни 147 Нацрта Плана).

ПРИМЕДБА 5:

Непотребна је предвиђена мера бројања највећег извора загађења одн индивидуалних ложишта у наредних 5 година (идентично је планирано и у ПКВ Београд), а без плана њиховог смањења до краја периода ни за 1%.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата:

У оквиру Нацрта плана квалитета ваздуха није предвиђено бројања највећег извора загађења одн индивидуалних ложишта у наредних 5 година . На страни 125 у оквиру тачке Мера: Прикупљање података о броју индивидуалних ложишта на територији града Ваљева наведено је следеће „За потребе реализације мера Одређивања броја домаћинства која користе индивидуална ложишта и Израда акционог плана за смањење емисија загађујућих материја из кућних ложишта, биће коришћени подаци Републичког завода за статистику, након завршеног пописа становништва у 2022. години и добијених података о начину грејања, врсти и количанама енергента које домаћинство користи“.

ПРИМЕДБА 6:

Недостаје анализа здравственог аспекта вишегодишњег прекомерно загађеног ваздуха у Ваљеву, одн статистика броја и тренда оболелих од болести које се неоспорно везују за проблем загађеног ваздуха.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата:

Анализа утицаја загађења ваздуха на здравље грађана није предвиђена Правилником о садржају планова квалитета ваздуха („Службени гласник РС“, 21/ 2010) па у складу са тим не постоји обавеза да се наведене теме анализирају у оквиру Нацрта плана квалитета ваздуха. План квалитета ваздуха представља основни документ за управљање квалитетом ваздуха на локалном нивоу, и у складу са Законом о заштити ваздуха („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 10/13), доноси се када је ваздух у зони или агломерацији треће категорије са циљем да се постигну одговарајуће граничне или циљне вредности загађујућих материја. У складу са наведеним законом загађујућа материја јесте свака материја која има штетне ефекте по здравље људи и животну средину у целини и њихов утицај предмет је епидемиолошких студија и студија о утицају загађујућих материја на животну средину, а не докумената за управљање квалитетом ваздуха. У складу са напред наведеним у оквиру специфичног циља: Подизање свести јавности о значају квалитета ваздуха предвиђена је мера: Израда Студије о утицају квалитета ваздуха на здравље становништва (страна 149).

ПРИМЕДБА 7:

На 122 страни је наведено да мере из претходног ПКВ нису дале позитиван ефекат, али су основ да као студије и планови дају резултате у периоду од 2022. до 2027. Не постоји законски основ да се неспроведена активност локалне самоуправе на заштити здравља грађана (из разлога погрешно дефинисаних мера, делимичног или неадекватног спровођења што захтева одговорност) прогласи за плански уређену активност. Додатно неповерење у квалитет ПКВ даје информација да се према досадашњим резултатима нивоа загађења (из хЕсо апликације) да се не види побољшање у првој години периода (2022).

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата:

Разлог неусвајања претходног ПКВ и примена у њему дефинисаних мера је питање за Градску управу. Обрађивач Нацрта ПКВ за период 2022-2027 год. је користио сва јавно доступна и достављена документа, међу којима је био и претходни ПКВ. На страни 112 у оквиру Нацрта плана квалитета ваздуха наведено је следеће „Из свега наведеног може се закључити да мере предузете за смањење загађења ваздуха пре доношења плана квалитета ваздуха у граду Ваљеву за период 2022-2027., нису имале позитиван ефекат. Мере које су до сада предузете за смањење загађења ваздуха представљају полазну основу (планови, стратегије, студије...) за решавање проблема загађености ваздуха“. Њихова реализација, у наредном периоду, имаће позитиван утицај на квалитет ваздуха.

Овде се пре свега мислило на низ студија и пројеката који су урађени пре дошења

ПКВ нпр. Генерални пројекат гасификације који је урађен 2021/22 год.

ПРИМЕДБА 8:

С обзиром да ГУ поседује документ у коме компанија Крушик обавештава колико троши дневно угља и уља за ложење (самим тим позната је и годишња потрошња) јасно је да недостаје навођење најважније и најефикасније мере, а то је промена енергента ове компаније. И ако ГУ није надлежна над компанијом Крушик, та информација не може бити непоменута. Републичке мере стимулације бројчано лимитиране куповине бицикала и електричних аутомобила не могу дати видљив ефекат у смањењу нивоа аерозагађења.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата:

У оквиру Нацрта плана квалитета ваздуха на страни 119, тачка Мере предвиђене за достизање специфичног циља: Смањење аерозагађења пореклом из индустријских постројења је наведено следеће „Мерењима у непосредној близини локације ХК Крушик, која врши Агенција за заштиту животне средине и Завод за јавно здравље Ваљево, као и непосредним опажањем, установљено је да велико загађење потиче од ХК Крушик. Велике емисије штетних материја, последица су коришћења крајње некавалитетног енергента (процењено је да овај енергент доприноси укупном загађењу ваздуха изнад града у обиму од 20-25% укупног загађења), па се због тога приступило изради потребне пројектне документације за изградњу нове енергане, која би као енергент користила природни гас.“ Мера промена енергента ХК Крушик није у надлежности Града Ваљево и као таква није предмет Нацрта плана квалитета ваздуха (Модел за ХК Крушик као за касарну). Републичке мере стимулације бројчано лимитиране куповине бицикала и електричних аутомобила не могу дати видљив ефекат у смањењу нивоа аерозагађења, али свакако могу допринети.

ПРИМЕДБА 9:

У поглављу Процена планираног побољшања квалитета ваздуха и временског периода за достизање тих циљева нема дефинисаних временских оквира за конкретну реализацију појединачних мера.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата:

Временски оквир за реализацију У датом поглављу на страни 125 је наведено да је у поглављу 8 представљен Акциони план где су јасно предочени специфични циљеви за унапређење квалитета ваздуха кроз мере са припадајућим активностима, областима на које се мере односе, утврђеним роковима за спровођење мера, очекиваним резултатима, индикаторима и носиоцима активности. Рокови за спровођење мера су одређени у складу са природом предметне мере, као и подацима добијеним од носиоца активности.

ПРИМЕДБА 10:

Превише је анализа (које нису забрањене) о статистичким представљањима резултата мониторинга, али и метео параметара. Они могу бити у функцији прецизнијих квантитативних доприноса предложених мера, али то овај ПКВ не приказује. Нпр. Ако је број дана без ветра 50, а одређена мера би смањила за 5

год концентрације за 10%, али због ове метео карактеристике биће смањена за 5%.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата:

Нацрт плана квалитета ваздуха је израђен у складу са Правилником о садржају планова квалитета ваздуха („Службени гласник Републике Србије“, број 21/10). Правилником је прописано да се у оквиру поглавља 2 Основне информације о зони и агломерацији између осталог да и приказ климатских карактеристика са одговарајућим метеоролошким показатељима. Приказ климатских карактеристика са метеоролошким показатељима је урађен на основу званичних података Републичког хидрометеоролошког завода. Према Правилнику у поглављу 3. врста и степен загађења је потребно приказати концентрације загађујућих материја забележене у току претходних година, што је детаљно у оквиру Нацрта ПКВ и урађено.

Присуство повећаних концентрација загађујућих материја у ваздуху последица је великог броја различитих извора емисије загађујућих материја у ваздух као и комплексних физичко-хемијских процеса који се под утицајем бројних метеоролошких фактора одвијају у атмосфери. У складу са тим није могуће да се искључиво испитивањем квалитета ваздуха јасно и недвосмислено издвоји и квантификује допринос појединих извора емисије загађујућих материја. Због свега наведеног, могуће је и да због метеоролошких прилика концентрације загађујућих материја буду веће у одсуству локалних емисија а да потичу од удаљених извора, јер се мерења врше у систему који није затворен.

ПРИМЕДБА 11:

Основни циљ доношења ПКВ-а је дефинисање конкретних активности ради побољшања квалитета ваздуха и неопходно је навести очекиван ниво аерозагађења, бар на крају периода, што у овом плану није случај. И по завршетку важења овог ПКВ-а се очекује да ће ниво загађења бити висок јер није дефинисан циљ који се мора остварити наведеним мерама.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата:

Нацрт плана квалитета ваздуха је израђен у складу са Правилником о садржају планова квалитета ваздуха („Службени гласник Републике Србије“, број 21/10). у поглављу Процена планираног побољшања квалитета ваздуха и временског периода потребног за достизање тих циљева, на страни 126 је наведено „Спровођење предочених мера и активности довешће до постепеног смањења концентрација загађујућих материја у ваздуху, пре свега суспендованих честица PM10 на ниво концентрација испод прописаних граничних вредности у периоду за који се доноси План квалитета ваздуха.“ У поглављу 8 представљен Акциони план где су јасно предочени специфични циљеви за унапређење квалитета ваздуха кроз мере са припадајућим активностима, областима на које се мере односе, утврђеним роковима за спровођење мера, очекиваним резултатима, индикаторима и носиоцима активности.

08 - Подносилац коментара и примедби

Удружење

Локални одговор

председник

Ђорђе Петковић

14000 Ваљево

На основу одлуке Радног тела за надзор односно контролу квалитета изведених услуга: Израда "Плана квалитета ваздуха града Ваљева за период од 2022. до 2027. године", са 4. седнице одржане 13.06.2023. године о утврђивању одговора на све пристигле коментаре, примедбе и предлоге у поступку јавног увида, достављамо Вам одговоре са образложењима прихваћених и одбијених коментара и примедби на Нацрт плана квалитета ваздуха града Ваљева за период од 2022. до 2027. године, које сте доставили 23.11.2022. године (заведено на писарници Градске управе града Ваљева), у току јавног увида обављеног у периоду од 28.10.2022. године до 28.11.2022. године.

ПРИМЕДБА:

Опис локације подручја за које се План квалитета ваздуха доноси, није јасно дефинисан. Односно, да ли је обухват Плана-територија Града Ваљева у административним границама, како пише у тексту (обухват Плана би захватио површину од 900км²) или грађевинску зону обухваћену генералним урбанистичким планом града Ваљева, како је приказано на мапи (страна 6).

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата:

У поглављу 2. Подручје за које се доноси план квалитета ваздуха је наведено да се План квалитета ваздуха доноси за територију града Ваљева у њеним административним границама, као и грађевинско подручје Града Ваљева, које је дефинисано Генералним урбанистичким Планом. На слици 2.1-1 је приказано административно подручје града Ваљева, такође и у оквиру графичке документације Нацрта плана квалитета ваздуха, цртеж бр.1.

ПРИМЕДБА:

Локације мерних станица су приказане на задовољавајућ начин - дат је приказ локација мерних станица за 2017-19, као и додата нова мерна места у 2020. и 2021. години. Посебно је описана и грађанска мрежа мерних станица у Ваљевоу, постављена у јануару 2021. године, као и начин праћења, апликације и слично али, уз непотребан коментар (да подаци нису сертификовани) а не истицање да су подаци дати у реалном времену и самим тим корисни. Осим постојеће мреже мерних станица нису вршена никаква додатна мерења ван постојећих локација.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата:

Израђивач је Нацрт плана квалитета ваздуха урадио у складу са Правилником о садржају планова квалитета ваздуха („Службени гласник РС", број 21/10). Предметним Правилником није дефинисана обавеза израђивача Нацрта плана да се врше никаква додатна мерења ван постојећих локација.

ПРИМЕДБА:

Није процењена укупна величина загађеног подручја у км².

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата:

У поглављу 2. ПОдручје за које се доноси план квалитета ваздуха је наведено да се План квалитета ваздуха доноси за територију града Ваљева у њеним административним границама, као и грађевинско подручје Града Ваљева, које је дефинисано Генералним урбанистичким Планом. На слици 2.1-1 је приказано административно подручје града Ваљева, такође и у оквиру графичке документације Нацрта плана квалитета ваздуха, цртеж бр.1. На страни 6 је наведено да је укупна површина Града Ваљева 905 м².

ПРИМЕДБА:

Изостају подаци о насељености и процени становништва изложеног загађењу. У Плану је приказана карта густине насељености са постављеним мерним станицама, чиме се оставља утисак да најгушће насељени делови града јесу покривени мониторингом. Али, изостао је осврт на угроженост појединих насеља или делова насеља, с обзиром на њихове специфичности. Није спроведено ни циљано истраживање за поједина насеља (Ново насеље, које је посебно угрожено радом индивидуалних ложишта и специфичношћу географског положаја), поједине улице, “дупле траке” и слично. У тексту се у више наврата помиње “Ново Ваљево” уместо “Ново насеље”.

ОДГОВОР:

Примедба се делимично прихвата:

Израђивач је Нацрт плана квалитета ваздуха урадио у складу са Правилником о садржају планова квалитета ваздуха („Службени гласник РС”, број 21/10). Предметним Правилником је прописано да се у оквиру поглавља 2 основне информације о зони и агломерацији прикаже између осталог и опис граница зоне или агломерације; податке о насељености и процену становништва изложеног загађењу; У оквиру текста је извршена корекција, коригован је назив “Ново Ваљево” у “Ново насеље”

ПРИМЕДБА:

Привредни субјекти по секторима и објекти саобраћајне инфраструктуре су обрађени детаљно, што је у реду, али није побројан ни процењен број стамбених објеката ни индивидуалних ложишта, што је од суштинске важности за овај План да би идентификовали проблем, проценили укупну количину загађујућих материја која потиче из ових извора у т/год а тиме и предложили адекватну меру. Мера у акционом плану, која треба да третира проблем индивидуалних ложишта је бројање индивидуалних ложишта или чекање обраде резултата пописа становништва из 2022. Исте податке је требало добити приликом израде подлога за План квалитета ваздуха.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата:

Правилником о садржају планова квалитета ваздуха („Службени гласник РС“, број 21/10) није дефинисано да пре израде плана мора постојати попис индивидуалних ложишта. Након обраде резултата пописа становништва из 2022. добиће се прецизни подаци о броју индивидуалних тј. кућних ложишта, начину грејања, врсти и количанама енергента које домаћинства користе. У оквиру Наврта плана квалитета ваздуха на стр. 86 у оквиру тачте 4.2.1. Индивидуална ложишта наведено је... да је на систем даљинског грејања ЈКП“Топлана-Ваљево“ повезано 4.783 корисника станбеног простора односно око 23% домаћинстава тј. да велики број домаћинстава користи кућна ложишта.

ПРИМЕДБА:

Приказ климатских карактеристика са одговарајућим метеоролошким показатељима је дат детаљно али без осврта на важну тему, која брине грађане Ваљева-да ли и у којој мери насута брана, изграђена за потребе акумулације Стубо Ровни, висине око 70м и сама акумулација, запремине 50 милиона м³ и површине од око 10км² има утицај на промену климе у Ваљеву (падавине, ветар, влажност ваздуха, појаву магле и сл...). То важно питање није било обрађено ни у предходном Плану квалитета ваздуха - 2016-2021.

ОДГОВОР:

Утицај акумулације Стубо Ровни на промену климе у Ваљеву (падавине, ветар, влажност ваздуха, појаву магле и сл...) није предмет Нацрта Плана, већ наменских истраживања за те потребе и Студије о процени утицаја на животну средину предметног пројекта и Плана мониторинга који се предметном студијом дефинише.

ПРИМЕДБА:

План квалитета ваздуха за град Ваљево није одговорио на важну тему а то је заштита посебно рањивих циљних група које захтевају нарочиту пажњу а то су стари, болесни, а нарочито деца прешколског и школског узраста. Који су то проблеми са којима се они суочавају и којим мерама из акционог плана којима се могу заштитити ове рањиве групе. Планом су побројане установе предшколског и школског узраста, наговештен је проблем али без адекватних мера за заштиту деце и квалитетнијег боравка док су у овим установама у периодима великог загађења ваздуха. Није урађена процена колико загађење ваздуха у Ваљеву утиче на ову популацију (подаци из здравствених установа).

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата:

План квалитета ваздуха представља основни документ за управљање квалитетом ваздуха на локалном нивоу, и у складу са Законом о заштити ваздуха („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 10/13 и 26/21), доноси се када је ваздух у зони или агломерацији треће категорије са циљем да се постигну одговарајуће граничне или циљне вредности загађујућих материја. У складу са наведеним законом *загађујућа материја јесте свака материја (унета директно или индиректно од стране човека у ваздух) присутна у ваздуху, која има штетне ефекте по здравље људи и животну средину у целини;* Утицај загађујућих материја предмет је епидемиолошких студија и студија о утицају загађујућих материја на животну средину а не докумената за управљање квалитетом ваздуха. Имајући у виду напред наведено у нацрту плана квалитета

ваздуха предвиђена је мера: Израда студије о утицају квалитета ваздуха на здравље Светска здравствена организација тврди да у Ваљевоу у периоду 2010-2015 сваке године од последица утицаја загађеног амбијенталног ваздуха 242 особе су прерано изгубиле живот. То је непроцењив људски, социјални и економски губитак за Ваљево. Ваљево спада у групу загађених градова у Републици Србији који имају највећи удео прерано преминулих од загађења ваздуха у односу на укупан број преминулих. Посебно су угрожене осетљиве групе становништва (деца, млади, старији, особе са хроничним обољењима). У планском периоду 2022-2027. година неопходно је спровести детаљна истраживања у циљу квантификације утицаја квалитета ваздуха на здравље становништва. Резултате предметних истраживања треба презентовати широј јавности.

ПРИМЕДБА:

Што се тиче врсте и степена загађења са листом загађујућих материја, овим Планом није дата мера за спречавање специфичног загађења које настаје у летњим месецима као последица пожара на депонији (што је посебно било изражено овог лета, када се израђивао План). Осим података о гасовима из биотронова који настају у самом телу депоније као последица труљења отпада, а који су мерени за потребе израде Пројекта санације депоније, односно Геотехничког елабората, као подлоге нема мерљивих података о количини загађујућих материја које настају као последица паљења отпада у акцидентним ситуацијама. Нису наменски вршена мерења загађујућих материја у насељу у непосредној околини депоније. Нису вршена никаква додатна мерења у било ком делу града-само су коришћени постојећи подаци са локалне мреже и националне мреже, када се ради о амбијенталном ваздуху. А емисије загађујућих материја из правних субјеката - само оних који су пријавили своје емисије у Локални регистар извора загађења (10 оператера). У истом регистру нема података из ХК "Крушик" (котларница из 1927. године која сагорева "сирову колубару" у количини 70т дневно).

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата:

У оквиру Нацрта Плана дефинисане су мере у циљу унапређења постојећег начина управљања комуналним отпадом у циљу смањења загађења ваздуха. При изради Нацрта Плана коришћени сви доступни подаци (резултати мерења квалитета ваздуха државне мреже мерних станица и локалне мреже мерних станица, као и резултати појединачних мерења као што је то случај са емисијом из парног котла ХК "Крушик" а.д.).

ПРИМЕДБА:

У опису техника коришћење за процену, није процењена укупна количина загађења у тонама годишње, која потиче из индивидуалних ложишта или из индустрије, већ су коришћени подаци из Нацрта Националног програма заштите ваздуха у Републици Србији 2020-2030 године, са акционим планом (који није усвојен) као и методе процене укупних количина загађујућих материја по сценарију WEM, из истог програма, а која даје пројекцију смањења концентрација суспендованих PM₁₀ честица за 18% до краја 2030. године и PM_{2,5}

за 14%. Потпуно запостављана важна тема, за чије решавање се очекивало да ПКВ да решење тј. мере за смањење загађења ваздуха. (Поново наглашавамо меру из акционог плана - бројање индивидуалних ложишта...)

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата:

Прецизни подаци о броју индивидуалних ложишта и врсти енергента нису били доступни. Подаци су требали бити расположиви после завршеног пописа 2022. године али и поред напора да се до потребних података дође из Завода за статистику је добијена информација да тражени подаци неће бити расположиви пре краја текуће године.

ПРИМЕДБА:

Листа извора емисије у зони или агломерације одговорних за загађење у датом Плану квалитета ваздуха је дата непотпуно. Као основа, коришћени подаци су из Локалног регистра извора загађења, који нису потпуни па самим тим и некорисни. Многи правни субјекти не достављају своје податке о емисијама у сити регистар. ХК "Крушик" је овим Планом по први пут наведен као велики загађивач са 20-25% учешћа у укупном загађењу PM₁₀ честицама (без наведених извора те информације-процене), и без података о укупним емисијама загађујућих материја из ХК "Крушик". Препознат је проблем у вези ове компаније као великог загађивача и идентификован али не и квантификован-самим тим и неупотребљив за даљу обраду. Које су то количине загађења у тонама које годишње производи ХК "Крушик"? Овим Планом то остаје недоречено. Мада, изражен је напредак јер га предходни план квалитета ваздуха ПКВ за период 2016-2021 није ни садржао.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата:

Обрађивач је користио све јавно доступне податке као и податке које је прибавио од субјеката који су попунили достављене упитнике и анкете. Подаци о загађујућим материјама, исказани у тонама по години, за ЈКП "Топлана Ваљево" су презентовани на основу расположиве документационе основе (пружени подаци само за катао К1); ХК "Крушик" је под ингеренцијом Министарства одбране и његови подаци нису јавно доступни.

ПРИМЕДБА:

Укупна количина емисија из тачкастих извора, у тонама по години, није дата из истог разлога, извор података није потпун па самим тим и подаци нису релевантни. Потребна процена укупне количине загађујућих материја у т/год изостаје. Није задовољен правилник о изради ПКВ.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата:

Подаци о загађујућим материјама, исказани у тонама по години, за ЈКП "Топлана Ваљево" су презентовани на основу расположиве документационе основе (пружени подаци само за катао К1). За остале загађиваче нису били доступни подаци па није било могуће дати процену укупне количине загађујућих материја.

ПРИМЕДБА:

За податке о главним изворима емисије из других региона и укупној количини емисија из тих извора (преношење загађујућих материја, укључујући прекогранично загађење, формирање секундарних загађујућих материја у атмосфери) а који потенцијално утичу на Планом обухваћену зону - такође су коришћени извори који нису релевантни (Национални регистар извора загађења). Планом је наведено неколико потенцијалних извора загађења из околних општина (са територије Лајковца, Лазаревца - копови, Мионице) али без измерене или процењене укупне количине загађујућих материја у тонама годишње. Поменут је проблем ресуспензије загађујућих материја и дата мера за ублажавање те појаве (појачан надзор на градилиштима, прање улица и сл.) као ублажавање последица загађења. Делимично објашњења комплексност загађења ваздуха у датој средини обзиром на географски положај, климатске факторе и насељеност.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата:

Обрађивач је користио све јавно доступне податке презентоване у оквиру Националног регистра извора загађења. Мерења, односно, математички методи и инжењерска процена морају бити у складу са релевантним националним, европским и међународним упутствима и стандардима.

ПРИМЕДБА:

Осим констатације да мере предходног Плана квалитета ваздуха за период 2016-2021. године, нису дале очекиване резултате, није вршена анализа учинка мера предходног Плана. На исти План никада није добијена сагласност Министарства заштите животне средине. Дат је осврт на мере предвиђене Нацртом националног програма за заштиту ваздуха, и опет, коришћене су само процене - моделирање по сценарију из националног програма, без анализе специфичности дате средине - град Ваљево. Такође, очекивани ефекти из истог Програма су недовољни. Смањење PM_{10} честица за (само) 18% до краја 2030. године.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата:

Анализа ефекти мера претходног Плана квалитета ваздуха за 2016-2021.годину. није могла да се уради јер такав документ у званичној форми не постоји. Наиме Град Ваљево је израдио План квалитета ваздуха за период 2016-2021.година и исти је доставио Министарству за заштиту животне средине на сагласност/разматрање. На исти су добијени коментари/примедбе 28.10.2019.год. и покренут је поступак јавне набавке ради усклађивања Плана квалитета ваздуха у складу са примедбама Министарства. Закључен је уговор о пословној сарадњи, али је Градска управа града Ваљево обавестила Министарство да ће морати да раскине уговорне обавезе и понављању поступка јавне набавке за кориговање Плана квалитета ваздуха 2016-2021.год.

ПРИМЕДБА:

Дат је опис мера и активности краткорочним акционим планом, као и дугорочним петогодишњим али без јасних циљева, мерљивих индикатора и анализе ефеката спровођења побројаних мера. Процена је да ће и овај ПКВ, ако се овакав усвоји, бити неупотребљив.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата:

У табелама 8-1 и 8-2 су набројане активности, индикатори као и очекивани резултати.

У складу са јасно идентификованим изворима и предложеним мерама, након експертске анализе, одређени су индикатори који јасно указују на испуњеност сваке од предложених мера, у складу са Правилником о садржају планова квалитета ваздуха („Службени гласник РС“, 21/ 2010). Ефекти спроведених мера биће видљиви кроз резултате мониторинга квалитета ваздуха на територији Ваљева.

ПРИМЕДБА:

Што се тиче органа и лица надлежних за спровођење плана, контролу планираних мера и активности и развој, набројани су без циљаних задужења и одговорних лица за спровођење мера у задатим роковима, као ни процењених трошкова спровођења задатих мера овим Планом квалитета ваздуха, а које би требало бити и предвиђене буџетом Града. Како их, онда, реализовати?

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата:

Нацрт Плана садржи Акциони план у оквиру којег су дефинисани специфични циљеви за унапређење квалитета ваздуха, мера са припадајућим активностима, областима на коју се мере односе, прецизно утврђени рокови за спровођење мера, очекивани резултати, индикатори и носиоци активности. Финансијски план није предвиђен Правилником о садржају планова квалитета ваздуха („Службени гласник РС“, број 21/10) па у складу са тим не постоји обавеза да се наведене теме анализирају у оквиру текста Нацрта Плана

ПРИМЕДБА:

Документ садржи мере прописане краткорочним акционим плановима, али усмерене углавном на заштиту становништва и обавештавање јавности (што је важно али недовољно) тј. превентивно деловање на смањење последица загађења (прање улица, редуковање саобраћаја), али не и усмерене на изворе загађења а самим тим и смањење концентрације суспендованих PM_{10} честица, као горућег проблема у Граду Ваљеву.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата:

Мере за смањење концентрације суспендованих PM_{10} су мере прописане дугорочним акционим планом као што су проширење топлводне мреже, гасификација, гашење котларница...

ПРИМЕДБА:

За специфичне мере намењене заштити осетљивих група становништва, посебно деце, исте су делом преузете из Предлога грађанских мера из 2021. у делу који се односи обавештавање предшколских и школских установа, спортских друштава и других, за случај прекомерног загађења, али План не садржи и конкретне мере - набавке пречистача ваздуха, нано маске и слично. Јер се ове грејне сезоне, као и предходних, очекују прекомерна загађења и "опасан ваздух". Стратегија која је морала бити већ припремљена а осетљиве групе заштићене.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата:

У складу са чланом 32, став 2 Закона о заштити ваздуха („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 10/13 и 26/21) краткорочни акциони план је саставни део Нацрта Плана, а израђен је у складу са Правилником о садржају краткорочних акционих планова. Мере које су обухваћене краткорочним акционим планом су у оквиру надлежности Градске управе града Ваљева.

ПРИМЕДБА:

Графички приказ границе подручја обухваћеног Планом је дат али опет остаје недоречено који је обухват плана, административне границе града Ваљева или границе Генералног урбанистичког плана. За диспозицију главних извора емисије одговорних за загађење приказани су само они који правни субјекти који своје податке о емисијама загађујућих материја достављају у национални и локални регистар извора загађења, као и ХК "Крушик" и депонија "Видрак", што и графичке прилоге чини непотпуним.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата:

У поглављу 2. Подручје за које се доноси план квалитета ваздуха је наведено да се План квалитета ваздуха доноси за територију града Ваљева у њеним административним границама, као и грађевинско подручје Града Ваљева, које је дефинисано Генералним урбанистичким Планом. На слици 2.1-1 је приказано административно подручје града Ваљева, такође и у оквиру графичке документације Нацрта плана квалитета ваздуха, цртеж бр.1.

ПРИМЕДБА:

Документациона основа Плана не садржи Одлуку о изради Плана квалитета ваздуха за град Ваљево, за период од 2022-2027. године, издату од надлежног органа већ само Налог за спровођење набавке - Градске управе града Ваљево од 26.07.2021. мала набавка 1.000.000,00, Документациона основа не садржи ни резултате истраживања, студије, анализе и друге подлоге припремљене за израду овог Плана на којима се заснивају планска решења, нити анализе и стручне подлоге од значаја за избор најповољнијих решења а ни податке о оператерима којима је наложена израда плана оператера.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата

09 - Подносилац коментара и примедби

Организација

ИРеволуција

ул. Владике Николаја бр. 54

14000 Ваљево

На основу одлуке Радног тела за надзор односно контролу квалитета изведених услуга: Израда "Плана квалитета ваздуха града Ваљева за период од 2022. до 2027. године", са 4. седнице одржане 13.06.2023. године о утврђивању одговора на све пристигле коментаре, примедбе и предлоге у поступку јавног увида, достављамо Вам одговоре са образложењима прихваћених и одбијених коментара и примедби на Нацрт плана квалитета ваздуха града Ваљева за период од 2022. до 2027. године, које сте доставили 28.11.2022. године (заведено на писарници Градске управе града Ваљева), у току јавног увида обављеног у периоду од 28.10.2022. године до 28.11.2022. године.

КОМЕНТАР 1:

Мера: Гашење котларница

Коментар: Одредити прецизне индикаторе који су провериви на основу унапред дефинисаног временског рока. Одредити јасну пројекцију броја котларница у очекиваним резултатима, врсту и позицију котларница које ће се угасити- прећи на даљински систем грејања. Потребно је дефинисати примарне циљне групе при замени котларница и квалитетно одредити критеријуме. Пример, замена котларница поред појединачног највећег загађивача неопходно је да има приоритет у односу на котларницу на периферији града. Са тим у вези, неопходна је јасна гео-локацијска пројекција како би најугроженији, тамо где је ваздух најзагађенији, а то су: Ново насеље, Пети Пук, Милорада Павловића, Миливоја Бјелице, Збратимљени градови, Колубара 2, као и све позиције до, и укључујући Горић. Индикативна мерења су указала да се на тим позицијима, као и на мерном месту Тешњар, бележе највеће концентрације ПМ10 честица из индивидуалних ложишта. Додатно, обезбедити средства за суфинансирање, попут Јавног позива 2022 - За смањење аерозагађења, на ком су физички субјекти партиципирали са 30% од укупне вредности замене котларнице преласком на биомасу. Неопходно је повећати присутност објава у медијима, као и на видљивости Јавних позива како би партиципирао што већи број грађана.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата:

Како Град Ваљево нема израђен инвентар емисија, Нацртом плана квалитета ваздуха, на страни 135 Специфични циљ: Смањење аерозагађења пореклом из топлотних постројења и индивидуалних ложишта планирана је мера: Гашење котларница. Наведена мера ће бити спроведена на основу активности која обухвата „Дефинисати акциони план за субвенционисање или омогућити друге видове олакшица за замену котлова и врсте горива, преласка на гасне котлове или даљинско грејање где је то могуће, или прелазак на чврста горива са мањим степеном емисије загађујућих материја, обавеза

увођења филтера за угоститељске објекте, мерење емисије ради издавања употребне дозволе“.

У оквиру Нацрта плана квалитета ваздуха извршена допуна текста на страни 117: У оквиру предметног акционог плана одредити јасну пројекцију **броја котларница** у очекиваним резултатима, врсту и позицију котларница које ће се угасити- прећи на даљински систем грејања. Потребно је дефинисати примарне циљне групе при замени котларница и квалитетно одредити критеријуме. Пример, замена котларница поред појединачног највећег загађивача неопходно је да има приоритет у односу на котларницу на периферији града. Са тим у вези, неопходна је јасна гео-локацијска пројекција како би најугроженији, тамо где је ваздух најзагађенији, а то су: Ново насеље, Пети Пук, Милорада Павловића, Миливоја Бјелице, Збратимљени градови, Колубара 2, као и све позиције до, и укључујући Горић. Индикативна мерења су указала да се на тим позицијима, као и на мерном месту Тешњар, бележе највеће концентрације **PM10** честица из индивидуалних ложишта. Додатно, обезбедити средства за суфинансирање, попут Јавног позива 2023 - За смањење аерозагађења, на ком су физички субјекти партиципирали са **30%** од укупне вредности замене котларнице преласком на биомасу. Неопходно је повећати присутност објава у медијима, као и на видљивости Јавних позива како би партиципирао што већи број грађана.

КОМЕНТАР 2:

Мера: Унапређење постојећег система загревања објеката индивидуалног становања (приватне куће)

Нејасно је шта представљају објективне процене и о којим енергентима се ради. Према подацима добијеним у кампањи Потпиши Продиши од организације Србија у Покрету и партнерске организације иРеволуција, у Ваљевоу, као и у остатку Србије од укупног аерозагађења до 70% може долазити из индивидуалних ложишта. Даљим сегментирањем, у Ваљевоу је присутна употреба исувише влажног дрвета као и сирове Колубаре и не постоје јасне пројекције о којим количинама/броју домаћинстава се ради. Истраживање које је спроведено за потребе креирања Плана не поклапа се са резултатима истраживања РЕС фондације која је у сарадњи са ЦЕСИДом спровела у 2020 години, за три града, међу којима је и град Ваљево.

Конзумација дрвета као енергента није у складу са употребом, на пример у Немачкој, у којој је забрањена употреба дрвета за огрев уколико је влажност дрва **изнад 20%**.

Коментар: Неопходно је вршити појачану едукацију према физичким субјектима о употреби сировог лигнита/Колубаре и последицама употребе и негативног утицаја на животну средину и здравље мештана Ваљева, као и влажности дрвета током 2023-2024 године, као и конзумације дрвета чија је влажност изнад 20% уз континуирани инспекцијски надзор који ће имати своја саопштења у јавности о учинку у претходном кварталу/години. С обзиром да организација иРеволуција континуирано добија поруке у последњих две године у спаљивању токсичних врста енергената како у индивидуалним ложиштима тако и на отвореним подручјима али и индустријским постројењима - притом, број кажењених по извештајима истакнутим на сајту града Ваљева једнак нули.

ОДГОВОР:

Коментар је већ обухваћен Нацртом плана квалитета ваздуха. Нацртом плана квалитета ваздуха на страни 148/149 наведена је Мера: Подизање свести становништва о штетном утицају грејања домаћинства чврстим горивима лошег квалитета. У оквиру наведене мере налази се активност: Едукација становништва о штетном утицају грејања домаћинства чврстим горивима лошег квалитета преко предавања/трибина и информисања на локалним медијима.

КОМЕНТАР 3:

Мера: Употреба обновљивих извора енергије кроз коришћење соларних панела геотермалне енергије

Нејасни су критеријуми због којих се ова мера предлаже нису јасни временски рокови, да ли су континуирани и колико ће износити финансијске пројекције по години. Очекивани резултат смањивања броја индивидуалних ложишта није дефинисан кроз реализован број субвенција.

ОДГОВОР:

Предметна мера је предложена у циљу смањења емитовања загађујућих материја у ваздух и смањења потрошње енергије. Правилником о суфинансирању мера енергетске санације породичних кућа, станова и стамбених зграда („Сл.гласник града Ваљева“, бр. 6/22) уређује се: циљ спровођења мера; мере које се суфинансирају и ближи услови за расподелу и коришћење средстава; учесници у реализацији мера, начин њиховог учешћа и улоге; начин обезбеђивања финансијских средстава, проценат суфинансирања; начин и услови пријаве на јавни конкурс и критеријуми за селекцију привредних субјеката; начин и услови пријаве на јавни конкурс и критеријуми за селекцију грађана (домаћинства); праћење реализације и извештавање.

КОМЕНТАР 4:

Мера: Унапређење енергетске ефикасности породичних кућа, станова и стамбених зграда

Образложење: Осим што су неутемељени критеријуми који се спроводе у склопу Јавних позива за енергетску ефикасност, учесталост пријаве на Јавни позив је охрабрујућ, током прве имплементације из 2021. године је био оправдан, али се тек сад приводи крају. У 2022. години ни један Јавни позив који је спроведен према привредним субјектима није реализован правовремено.

Коментар: Повећати буџет за 100%, са садашњих 60 милиона на 120 милиона динара укључујући једнаку партиципацију надлежних Министарстава и ГУ Ваљева од по 25% и 50% према физичким субјектима. Информисаност грађана неопходно је да буде правовремена, минимални временски интервал информисања на свима каналима комуникације и медијима у локалној средини, оба пута, не сме бити испод 30 дана. Истовремено, Јавне позиве пласирати правовремено за пријаву у сличном годишњем временском интервалу, примери април/новембар, за време трајања ПКВа 2022-2027, сваке године.

ОДГОВОР:

Наведени предлог није предмет Нацрта плана квалитета ваздуха. Правилником о суфинансирању мера енергетске санације породичних кућа, станова и стамбених зграда („Сл.гласник града Ваљева“, бр. 6/22) уређује се: циљ спровођења мера; мере које се суфинансирају и ближи услови за расподелу и коришћење средстава; учесници у реализацији мера, начин њиховог учешћа и улоге; начин обезбеђивања финансијских средстава, проценат суфинансирања; начин и услови пријаве на јавни конкурс и критеријуми за селекцију привредних субјеката; начин и услови пријаве на јавни конкурс и критеријуми за селекцију грађана (домаћинстава); праћење реализације и извештавање.

КОМЕНТАР 5:

Мера: Подизање свести о значају енергетске ефикасности Кроз манифестације радионице и едукативне активности подићи свест грађана о значају енергетске ефикасности.

Коментар: Мера је неодређена, не зна се ко ће извршити ову услугу, под којим критеријумима, које су референце едукатора, нити је јасно о којим врстама манифестација, радионица или едукативних активности. Не постоје јасне процене да ли грађани Ваљева поседују изграђену свест и у којој мери као ни циљна група којој је мера упућена. Истовремено не постоје финансијске пројекције за имплементацију мере.

ОДГОВОР:

У оквиру Нацрта плана квалитета ваздуха дефинисан је Специфичан циљ: Подизање свести јавности о значају квалитета ваздуха, који обухвата мере са пратећим активностима. Носиоци активности из Акционог плана дефинишу критеријуме, референце едукатора, врсту манифестација радионица и едукативних активности. Извори финансирања су Буџет Града Ваљева Буџет Републике Србије Међународни пројекти или средства из донација. Уколико су извори финансирања Јавни наручиоци финансијска средства се одређују на основу спроведеног испитивања и истраживања тржишта предмета јавне набавке у складу за Законом о јавним набавкама („Сл.гласник РС“, бр. 91/19)

КОМЕНТАР 6:

Мера: Унапређење енергетске ефикасности у систему јавне расвете

Коментар: Одредити приоритет мери и у складу са тим је реализовати. Иако јесте велика количина утрошене енергије кроз јавну расвету она не представља извор аеорозагађења у Ваљеву нити се електрична енергија производи у Ваљеву из које долази. Финансијска средства за реализацију ове мере усмерити ка решавању проблема извора загађења и затим реализовати ову меру.

ОДГОВОР:

У оквиру Нацрта плана квалитета ваздуха укључена је предметна мера у циљу оптимизације потрошње електричне енергије у јавним објектима кроз увођење LED расвете. Због побољшања енергетске ефикасности посредно се смањује и емисија загађујућих материја у ваздух.

КОМЕНТАР 7:

Мера: Смањење емисија загађујућих материја из индустријских постројења

С обзиром да мера у својим активностима не препознаје дефинисање активности редовног инспекцијског надзора, нити је јасан предуслов који се дефинише са појмом "адекватан", рок за реализацију ограничен, иако је познато да ХК Крушик, нпр. загађује и у летњем периоду, недефинисани очекивани резултати као и оквирни број инспекцијског надзора, немогуће је тумачити резултат који треба да произађе из овакве поставке мере.

Министарство одбране је одговорно за надзор над поштовањем свих закона о заштити укључујући и заштиту животне средине. С обзиром да у укупној количини аерозагађења у Ваљеву највише утиче ХК Крушик са учешћем између 20-25%, ентитети Министарство Одбране, Град Ваљево, Министарство за заштиту животне средине, Агенција за заштиту животне средине и ХК Крушик, неопходно је да разјасне надлежности и поуке грађана о томе ко је тај који надзире ХК Крушик, а ко надзире друге поводом заштите животне средине.

Мера која није усмерена ка највећем појединачном загађивачу и снижавању емисије загађења које долазе из ХК Крушика се сматра ирелевантном.

ОДГОВОР:

Примедба се делимично прихвата

Предложена мера није у надлежности локалне самоуправе тако да ће у Нацрту плана квалитета ваздуха бити имплементирана као иницијатива Градске управе града Ваљева према одговарајућим органима Републике Србије за њено спровођење.

КОМЕНТАР 8:

Мера: *Израда и вођење Локалног регистра извора загађивања животне средине применом информационих технологија*

Коментар: Нису јасно о ком броју запослених и додатно ангажованих стручњака за примену информационих технологија. Нејасна је и о којој технологији је реч. Нема процене очекиваног резултата. Локални регистар извора загађења треба да претходи доношењу ПКВа.

ОДГОВОР:

Локални регистар извора загађивања је база података која садржи податке наведене у обрасцима из [Правилника о методологији за израду националног и локалног регистра извора загађивања, као и методологије за врсте начине и рокове прикупљање података](#) ("Сл. гласник РС", бр. 91/2010, 10/2013 и 98/2016). База је намењена обвезницима доставе података, органима локалне управе, свим заинтересованим институцијама и широкој јавности за унос, преглед и претрагу података о врстама и количинама емисије загађујућих материја и генерисању отпада.

Веб апликација Локални регистар извора загађивања омогућава претраживања по правним субјектима - обвезницима доставе података за регистар, по загађивачима ваздуха, воде и тла као и по генераторма отпада.

Локални регистар извора загађивања Градске управе Града Ваљева се води у папирној форми. У оквиру Нацрта плана квалитета ваздуха предвиђено је његово вођење применом информационих технологија. Ова мера није услов за израду Плана квалитета ваздуха, у складу са Правилником о садржају планова квалитета ваздуха („Службени гласник РС“, број 21/10).

Мере предвиђене за достизање специфичног циља: Смањење аерозагађења од саобраћаја

КОМЕНТАР 9:

Мера: *Израда стратешких докумената, пројеката и студија*

Коментар: На нивоу Србије саобраћај се не сматра примарним извором загађења ваздуха, са својим **учешћем између 3-7%** (до 13% највише). Иако није примарни извор емисије загађења у зимском периоду у Ваљевоу, када ваздух не циркулише због географског положаја града и руже ветрова, ова мера треба да се спроводи тако да не оптерећује финансијске и људске ресурсе ГУ Ваљево који су врло уски и могу довести до слабе реализације израде докумената, поготову имплементације што је био случај са претходно донетим ПКВа.

С обзиром на истакнуту важност мера које се тичу саобраћаја, организације и смањење путничких возила, недостајуће путне инфраструктуре, инфраструктуре за електрична возила као и бицикле и фаворизовање пешачких шетњи – организација и Револуција улаже примедбу на померање приоритета реализације мере, с обзиром да су извори загађења ваздуха у Ваљевоу као примарни индивидуална ложишта која користе **сирову Колубару (лигнит)** као и влажност дрвета која **премашује 20%** и терцијарно, не најмање важно, загађење које долази из **највећег појединачног загађивача** у Ваљевоу - ХК Крушик употребом сирове Колубаре (лигнита) 3-5 тона по часу, као и употребу мазута 3 тоне по дану.

Под истим сматрамо и да следеће предложене мере:

6.1 Смањити притисак саобраћаја на квалитет ваздуха у граду;

6.2 Повећање квалитета јавног превоза

- Обнова возног парка такси возила;
- Обнова возног парка приватних возила.

Не би требале да имају приоритет, док 6.2 меру сматрамо ирелевантном за постизање икаквог ефекта у Ваљевоу који ће допринети минимално 1% побољшању квалитета ваздуха, што указују истраживања РЕС фондације када је економски статус грађана у питању, броју и старости возила као и горива која су у употреби.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата

Нацрт плана квалитета ваздуха садржи више мера за достизање специфичног циља: Смањење аерозагађења од саобраћаја, које имају за циљ смањење загађења ваздуха. Реализацијом истих не врши се померање приоритета реализације мере, с обзиром да су извори загађења ваздуха у Ваљевоу као примарни индивидуална ложишта.

КОМЕНТАР 10:

Мере предидјене за достизање специфичног циља: Унапређење постојећег начина управљања комуналним отпадом у циљу смањења загађења ваздуха

Коментар: Не постоје процене или студије које говоре о уделу управљања комуналног отпада на квалитет ваздуха у Ваљеву, као и ни штету коју изазива градска депонија која се налази уз насеља Белошевац, Колубара 1 и Петница. Не постоје ванредна мерења која су спровођена за време пожара на депонији иако по истраживањима УНa се ради о најтоксичнијем вазуху на планети. Са тим у вези, мера не поседује јасне критеријуме на који се проблем односи и који проблем решава. Уколико се сматра да је пожар градске депоније бележен било којом врстом мониторинг мреже, такви подаци не постоје. Истовремено загађење са градске депоније, примарно, долази у летњем периоду, док Ваљево има највећи проблем квалитета ваздуха у зимском периоду.

Закључак: Иако све предложене мере које су истакнуте у Нацрту указују на проблеме везане за отпад, за сад не постоји доказана корелација између квалитета ваздуха и решење које треба да буде продукт мера. Са тим у вези, предложене мере немају утемељење. Извештаји инспекције за заштиту животне средине у Ваљеву указују да је сваке године било више стотина пријава, али нема санкционисаних.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата. Закључак је у супротности са текстом коментара. Спровођењем мера за достизање специфичног циља: Унапређење постојећег начина управљања комуналним отпадом свакако доприноси смањењу загађења ваздуха.

КОМЕНТАР 11:

Мера: Повећање инспектојског надзора пољопривредних површина

Коментар: Мера примарно погађа најугроженије циљне групе пре свега житеље сеоских насеља без претходног упозорења или едукативног приступа. Недовољна информисаност мештана у селима о спаљивању отпада као и остатака од пољопривредних култура је примарни проблем који има негативне последице по здравље и животну средину, док истовремено елаборира поступке у густо насељеним подручјима, чак и на парцелама које припадају власништву града и државних институција од одговорности. Представници и Револуције су указивали у претходним годинама на оваква дела. Истовремено, не постоје квалитетно израђени индикатори нити циљане вредности који доносе резултат и у којој мери, с обзиром да се спаљивање остатака од пољопривредних култура извршава у сеоским насељима где претежено се не бележе високе концентрације загађења, што указује индикативно мерење у селу Радобић, поред Мионице, али на загађеност ваздуха у зимском периоду утиче спаљивање дрвета чија је влажаност изнад 20%.

ОДГОВОР:

Повећање инспекцијског надзора пољопривредних површина у току пролећне и јесење сезоне осим казненог има и едукативни карактер. Паљење стрништа у нашој земљи и законом је забрањено, а казне се крећу у распону од десет хиљада до милион динара и газдинства која то практикују губе статус активног домаћинства, а тиме и право на подстицаје и субвенције од стране надлежног министарства. Спаљивањем жетвених остатака могуће је изазвати не само пожар, него се уништава органска материја, уништавају се корисне животиње и микроорганизми у земљишту, долази до деградације земљишта и загађења животне околине. Паљењем жетвених остатака поред путева услед дима смањује се видљивост што је неретко узрок саобраћајних несрећа.

КОМЕНТАР 12:

Мера: Озелењавање града Ваљева

Коментар: Нејасно употребљен термин "познато је да су шуме један од највећих..." нам указује да активностима везаним за озелењавања града Ваљева није посвећено довољно пажње. Поучени искуством у претходним годинама, када су Министарка Ирена Вујовић и Градоначелник Лазар Гојковић најавили заједнички пројекат Министарства и Града, у вредности од 4 милиона динара, за смањење аерозагађења у Ваљеву, кроз јавну набавку куповином листопадних садница, и то реализацијом стручног тима за смањење аерозагађења - било каква мера која у себи не садржи јасне критеријуме, провериве индикаторе као и прецизне циљане вредности доводи је у тривијалан положај. О Закључку претходног пројекта можете детаљније прочитати на страници 73. и 73. Поднаслов "Саднице које не раде" на следећој адреси - <https://irevolucija.net/wp-content/uploads/2022/10/Gradjanski-izvestaj.pdf>

За потребе озелењавања јавних и приваних површина неопходно је консултовати професоре пејзажне аерхитектуре за израду студије са шумарског факултета из Београда који су реализовали пројекте у вези са пројектовањем, имплементацијом и проценама утицаја зелених површина на квалитет ваздуха.

ОДГОВОР:

У Нацрту плана квалитета ваздуха на страни 146/147 налази се специфични циљ: Озелењавање града Ваљева у оквиру чега је дато 4 мере са припадајућим активностима. Носиоци активности су: Надлежни орган града Ваљева и ЈКП „Видрак“, који су одговорни за имплементацију истих у складу са законском регулативом и техничким нормама.

КОМЕНТАР 13:

Мере предвиђене за достизање специфичног циља: Унапређење мониторинга квалитета ваздуха

Коментар: Предложене мере не мапирају добро стање на терену у Ваљеву као ни широм Србије када је употреба аутоматских мерених станица у питању и процена. Ваљево има аутоматску мерну станицу од 2010. године док многи градови/општине/насељена места у Србији немају ни једну, а који имају више од 20 или 40 хиљада становника. Истовремено, новац добијен из фондова за набавку нових аутоматских мерних станица није реализован, као ни по приоритету. С обзиром да је иРеволуција, успостављала грађански

мониторинг, израдила анализу ПККВ2023-2023 који је на снази, као и успоставила информисање грађана у реалном времену (плус присутност алергених полена) са 6 медијских online портала у граду Ваљевоу употребом најновијих ИК технолозија, применом софтвера који је развио Дејан Лекић из Екстремне екологије, сматра предложене мере ирелеватнима.

Препоруке за унапређење мониторинг квалитета ваздуха које је иРеволуција иницирала ГУ Ваљевоу у октобру 2022., као и Иницијатива коју је иницирала крајем априла, се могу сврстати у мере које је предложено Нацртом.

(ПРИЛОГ 1) - Препоруке за унапређење мониторинг квалитета ваздуха у Ваљевоу <https://irevolucija.net/preporuke-za-unapredjenje-monitoringa-kvaliteta-vazduha/>

(ПРИЛОГ 2) - Иницијатива - <https://irevolucija.net/trazimo-implementaciju-aplikacije/>

ОДГОВОР:

За мониторинг квалитета ваздуха могу се користити искључиво стандардне референтне методе предвиђене Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Службени гласник Републике Србије“, број 11/10, 75/10 и 63/13) или методе за које се докаже да су еквивалентне стандардним референтним методама; а које су акредитоване од стране Акредитационог тела Србије. Поузданост и валидност података обезбеђена је редовним учешћем на међулабораторијским поређењима у референтној лабораторији ЕУ.

КОМЕНТАР 14:

Мера: Подизање свести јавности о штетном утицају грејања домаћинстава чврстим горивима лошег квалитета, промовисање коришћења ефикаснијих пећи, исправних начина ложења, адекватног одржавања димњака и др.

Коментар: Мера не садржи јасне процене о програму едукације, ко имплементира едукацију, у ком временском интервали и који су резултати едукације. Важна је и сегментација циљних група према којима се врши едукација.

ОДГОВОР:

У оквиру Нацрта плана квалитета ваздуха дефинисан је Специфичан циљ: Подизање свести јавности о значају квалитета ваздуха, који обухвата мере са пратећим активностима. Носиоци активности из Акционог плана дефинишу програм едукације, временски интервал, које су циљне групе, као и критеријуме за избор едукатора.

КОМЕНТАР 15:

Мера: Израда студије о утицају квалитета ваздуха на здравље

Коментар: Ова мера је предложена као препорука кроз Грађански извештај/Анализу ПККВ2022-2023 и са тим у вези израђена је "ad-hoc" финансијска процена. Такође, организација иРеволуција је упозната са методологијом и применом софтвера Светске здравствене организације.

ОДГОВОР:

Предметни документ је коришћен као документациона основа за израду Нацрта плана квалитета ваздуха, што је у оквиру тачке 1.3. и наведено.

КОМЕНТАР 16:

Мере предвиђене за достизање специфичног циља: Праћење реализације Плана квалитета ваздуха

Коментар: Имплементација ПКВ који треба да донесе прецизан или делимично прецизиан резултат, неопходно је генерисати месечно извештавање о напретку имплементације, са кварталним извештајем који ће бити представљен медијима и широј јавности.

ОДГОВОР:

У оквиру Нацрта плана квалитета ваздуха, у оквиру специфичног циља предвиђена је мера предвиђено је мера: Формирање радне групе за праћење реализације Плана квалитета ваздуха коју чине сви препознати носиоци активности из Акционог плана, чији је задатак да врше прикупљање, обраду података о реализованим активностима и израда извештаја (месечних, кварталних и годишњих).

КОМЕНТАР 17:

Мера: Повећање инспекцијског надзора емисија загађујућих материја из индустријских објеката

Коментар: Повећати инспекцијски надзор над највећим појединачним загађивачем ХК Крушик таквим да се ниво загађења на месечном нивоу доведе до количине испуштених материја на дозвољене.

ОДГОВОР:

Примедба се делимично прихвата

Предложена мера није у надлежности локалне самоуправе тако да ће у Нацрту плана квалитета ваздуха бити имплементирана као иницијатива Градске управе града Ваљева према одговарајућим органима Републике Србије за њено спровођење.

КОМЕНТАР 18:

Процена планираног побољшања квалитета ваздуха и временског периода потребног за достизање тих циљева

Детаљно тумачење је неприхватљиво јер не садржи елементе икакве процене.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата.

Нацрт плана квалитета ваздуха је израђен у складу са Правилником о садржају планова квалитета ваздуха („Службени гласник Републике Србије“, број 21/10). План квалитета ваздуха града Града Ваљева представља основни документ за управљање квалитетом ваздуха на локалном нивоу, и у складу са Законом о заштити ваздуха („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 10/13), доноси се када је ваздух у зони или агломерацији треће категорије са циљем да се постигну одговарајуће граничне или циљне вредности загађујућих материја.

У поглављу 8 је представљен Акциони план где су јасно предочени специфични циљеви за унапређење квалитета ваздуха кроз мере са припадајућим активностима, областима на које се мере односе, утврђеним роковима за спровођење мера, очекиваним резултатима, индикаторима и носиоцима активности. Спровођење предочених мера и активности доведиће до постепеног смањења концентрација загађујућих материја у ваздуху, пре свега суспендованих честица PM10 на ниво концентрација испод прописаних граничних вредности у периоду за који се доноси План квалитета ваздуха. Како Град не поседује инвентар емисија загађујућих материја ефекти мера предвиђених Планом квалитета ваздуха у граду Ваљеву за период 2022-2027. ће се пратити кроз редован мониторинг квалитета ваздуха. Све предвиђене мере имаће позитиван утицај и на остале сегменте животне средине, на подизање свести грађана о значају очувања животне средине, побољшање јавног здравља и укупног квалитета живота у граду Ваљеву.

КОМЕНТАР 19:

Додатни коментари на Краткорочни акциони план - Предлог мера за смањење емисије у епизодама повећаног загађења

Организација иРеволуција сматра да је **успостављањем информисања грађана у реалном времену**, путем веб странице организације (irevolucija.net), као и са 6 партнерских online медијских портала са Екстремном Екологијом дала допринос који је неопходан грађанима Ваљева у вези са употребом најновијих информационих технологија, али и кроз иницијативу предату ГУ Ваљева која иницира интеграцију апликације на веб страницама здравственим установа, предшколских и школских установа.

ОДГОВОР:

У надлежности Градске управе града Ваљева

КОМЕНТАР 20:

Мере које се тичу саобраћаја као закључка истраживачког процеса у претходне две године неће значајно утицати на смањење емисије у епизодама повећаног загађења, с обзиром да је учешће у загађењу саобраћаја највише до 13%, а емисије загађујућих материја претежно долазе из индивидуалних ложишта током зимског периода и највећег појединачног загађивача ХК Крушик. Ваљево је угрожено због превеликог броја дана у години у ком је просечна дневна присутност ПМ10 и ПМ2.5 честица далеко изнад толерантних вредности. Са тим у вези, утицај на присутност полутаната угљен-мооксида, угљоводоницка, азот-диоксида и чађи који долазе из саобраћаја неће довести до оправданог резултата.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата

Нацрт плана квалитета ваздуха садржи више мера за достизање специфичног циља: Смањење аерозагађења од саобраћаја, које имају за циљ смањење загађења ваздуха. Реализацијом истих не врши се померање приоритета реализације мере, с обзиром да су доминантни извори загађења ваздуха у Ваљеву индивидуална ложишта.

КОМЕНТАР 21:

Мере у краткорочном акционом плану **не познају прецизне временске рокове, нејасне резултате, и нејасне индикаторе.**

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата

Мере из краткорочног акционог плана спроводе се „и у случају да постоји опасност да нивои загађујућих материја у ваздуху прекораче једну или више концентracија опасних по здравље људи или да постоји опасност да се прекорачи концентracија приземног озона опасна по здравље људи“ (Правилник о садржају краткорочних акционих планова, „Службени гласник РС“ број 65/10), подразумева се да је рок за спровођење истих континуално у периоду трајања повећаног загађења. Мере које су обухваћене краткорочним акционим планом су у оквиру надлежности Градске управе града Ваљева.

КОМЕНТАР 22:

Додатни коментари на Акциони план-мере/активности које је потребно спровести у периоду од пет година

Смањење аерозагађења пореклом из топлотних и индивидуалних ложишта

Мера су својим активностима не препознаје виши број физичких субјеката. Нису јасне пројекције очекиваних резултата и када је ширење топловодне мреже и гасификација града. Постоје физичке баријере које могу да доведу до спречавања ширења мреже у појединим деловима града.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата. У Нацрту плана квалитета ваздуха, на страни 133-135 налази се Специфични циљ: Смањење аерозагађења пореклом из топлотних постројења и индивидуалних ложишта са мером: Проширење постојеће топловодне мреже, Гасификација делова града и изградња контејнерских гасних котларница које су дефинисане од стране експерта, а у складу са ограничењима датим у оквиру коментара.

КОМЕНТАР 23:

Унапређење енергетске ефикасности јавних објеката у надлежности града Ваљева

Под претпоставком да ПКВ истиче 2027 године, не постоји детаљна процена очекивања о количини енергије која се смањује нити о броју објеката, истовремено и санације, који су у надлежности града Ваљева.

ОДГОВОР:

У Нацрту плана квалитета ваздуха, на страни 136 налази се Специфични циљ: Смањење аерозагађења пореклом из топлотних постројења и индивидуалних ложишта са мером: Унапређење енергетске ефикасности јавних објеката у надлежности града Ваљева и активностима: Израдити мапу пута ка енергетској санацији свих објеката који се налазе у јавном власништву на територији града Ваљева. Наведене активности обухватају и увођења критеријума енергетске ефикасности приликом изградње/обнове градске инфраструктуре.

КОМЕНТАР 24:

Унапређење енергетске ефикасности породичних кућа, станова и стамбених зграда кроз пројекте суфинансирања од стране Градске управе града Ваљева

Неопходно је имату тачну процену о броју позива, висини средстава, јасну процену очекиваних резултата смањења потрошње енергије исказане кроз број објеката на којима ће се спроводити мере.

ОДГОВОР:

Правилником о суфинансирању мера енергетске санације породичних кућа, станова и стамбених зграда („Сл.гласник града Ваљева“, бр. 6/22) уређује се: циљ спровођења мера; мере које се суфинансирају и ближи услови за расподелу и коришћење средстава; учесници у реализацији мера, начин њиховог учешћа и улоге; начин обезбеђивања финансијских средстава, проценат суфинансирања; начин и услови пријаве на јавни конкурс и критеријуми за селекцију привредних субјеката; начин и услови пријаве на јавни конкурс и критеријуми за селекцију грађана (домаћинстава); праћење реализације и извештавање.

КОМЕНТАР 25:

Смањење емисија загађујућих материја из индустријских постројења

Нејасна је процена редовних инспекцијских надзора, нити шта представља адекватан број инспектора за заштиту животне средине. Рок за реализацију ограничен је на зимски период, док је загађење присутно и у другим периодима током године. Не постоји корелација у броју инспекцијских прегледа у односу на број редовних инспекцијских надзора.

ОДГОВОР:

Наведена примедба није предмет Нацрта плана квалитета ваздуха. Доношење Плана инспекцијског надзора прописано је чланом 10. Закона о инспекцијском надзору („Службени гласник РС“, бр. 36/15, 44/18-др.закон и 95/18). План инспекцијског надзора заснива се на утврђеном стању у области инспекцијског надзора и процени ризика. Инспекција је дужна да спроводи план инспекцијског надзора, осим када постоје нарочито оправдане изузетне околности које је у томе спречавају. Инспекција је дужна да сачини стратешки (вишегодишњи) и годишњи план инспекцијског надзора. Годишњи план инспекцијског надзора спроводи се кроз оперативне (полугодишње, тромесечне и месечне) планове инспекцијског надзора.

КОМЕНТАР 26:

Други коментари у вези са саобраћајем приближили смо у коментарисању мера. Изузев оних који се тичу изградње бицикличке инфраструктуре које се односе и на промоцију бицикличког саобраћаја, иако је неопходно утврдити прецизне очекиване резултате.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата

Нацрт плана квалитета ваздуха садржи више мера за достизање специфичног циља: Смањење аерозагађења од саобраћаја. које имају за циљ смањење загађења ваздуха. Реализацијом истих не врши се померање приоритета

реализације мере, с обзиром да су доминантни извори загађења ваздуха у Ваљево индивидуална ложишта.

10 - Подносилац коментара и примедби

Неформално тело

Савет за чист ваздух

ул. Владике Николаја бр. 54

14000 Ваљево

На основу одлуке Радног тела за надзор односно контролу квалитета изведених услуга: Израда "Плана квалитета ваздуха града Ваљева за период од 2022. до 2027. године", са 4. седнице одржане 13.06.2023. године о утврђивању одговора на све пристигле коментаре, примедбе и предлоге у поступку јавног увида, достављамо Вам одговоре са образложењима прихваћених и одбијених коментара и примедби на Нацрт плана квалитета ваздуха града Ваљева за период од 2022. до 2027. године, које сте доставили 28.11.2022. године (заведено на писарници Градске управе града Ваљева), у току јавног увида обављеног у периоду од 28.10.2022. године до 28.11.2022. године.

ПРИМЕДБА 1:

Уговор о пружању услуга израде ПКВ мора да садржи клаузулу у којој се прецизира испуњење обавеза из Уговора (па самим тим и плаћање уговорене суме у целости или парцијално) – Сагласност Министарства заштите животне средине. Без сагласности поменутог Министарства не може се потврдити квалитет базични квалитет израђеног документа, те се исти мора вратити на дораду израђивачу.

ОДГОВОР:

Уговор је у складу са Законом о јавним набавкама

ПРИМЕДБА 2:

Програм контроле квалитета ваздуха 2022-2023, од 6 мерних места, само 1 има сензор за мерење ПМ10, а ниједно мерно место не мери ПМ2,5. Обавезно је успостављање додатних сензора за мерење ПМ честица јер су оне евидентно (SEPA годишњи Извештаји о квалитету ваздуха), најдоминантнији полутант аерозагађења у Ваљево, а локална мрежа их уопште не мери, а тривијално је да се на само 1 од 6 мерних места мери ПМ10.

ОДГОВОР:

Примедба делимично прихваћена. Предложена мера је већ обухваћена Нацртом плана квалитета ваздуха. У Нацрту плана квалитета ваздуха, на страни 147 налази се Специфични циљ: Унапређење мониторинга, са мером Унапређење мониторинга квалитета амбијенталног ваздуха у граду Ваљево:

која подразумева активност „Повећати број аутоматских мерних станица у оквиру Локалне мреже“. **Додато је да кроз Програм контроле квалитета ваздуха у локалној мрежи на територији Ваљева утврдити локације, параметре и динамику мерења на новим мерним местима.**

ПРИМЕДБА 3:

Мера: Промоција бицикличког саобраћаја - с обзиром да је највећи степен загађења у зимском периоду, ова мера не таргетира највеће узрочнике загађења. У зимском периоду се бицикле не возе, а и бесмислено је возити бицикл током периода високих концентрација загађења, јер то екстремно негативно утиче на здравље бициклиста;

ОДГОВОР:

Примедба неадекватна. Доминантни извор загађења ваздуха на територији града Ваљева су индивидуална ложишта, што је у Нацрту плана квалитета ваздуха и констатовано. Промоција бицикличког саобраћаја је мера за смањење емисија из саобраћаја. Повећањем обима бицикличког саобраћаја ће се смањити емисије загађујућих материја из саобраћаја ван грејне сезоне.

ПРИМЕДБА 4:

Не постоји јасна - квантитативно изражена - **предикција смањења загађења и побољшања квалитета ваздуха;**

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата

Нацрт Плана квалитета ваздуха кроз специфичне циљеве и мере за побољшање квалитета ваздуха описане у поглављу 7 и преточене у акциони план у поглављу 8 кроз специфичне циљеве за унапређење квалитета ваздуха, мера са припадајућим активностима, областима на коју се мере односе, прецизно утврђеним роковима за спровођење мера, очекиваним резултатима, индикаторима и носиоцима активности нуди јасну квантификацију смањења загађења и побољшања квалитета ваздуха.

ПРИМЕДБА 5:

Нису дефинисани **прецизни и конкретни циљеви смањења загађења ваздуха**, који би током примене ПКВ-а могли да се прате и самим тим би омогућили мерење успеха спровођења Плана;

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата

У Акционом плану су дефинисани Специфични циљеви за смањење загађења ваздуха.

ПРИМЕДБА 6 и 7:

Предложене мере не садрже **анализу** у погледу, као ни **утицаја на здравље и животну средину.**

Нацрт **не садржи стручну (медицинску) анализу** утицаја загађења ваздуха у Ваљевоу на здравље људи, као ни анализу добити и трошкова (cost-benefit) у смислу предложених мера;

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата

Анализа у погледу добити и трошкова, као ни утицаја на здравље и животну средину нису предвиђени Правилником о садржају планова квалитета ваздуха („Службени гласник РС“, 21/ 2010). План квалитета ваздуха представља основни документ за управљање квалитетом ваздуха на локалном нивоу, и у складу са Законом о заштити ваздуха („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 10/13), доноси се када је ваздух у зони или агломерацији треће категорије са циљем да се постигну одговарајуће граничне или циљне вредности загађујућих материја. У складу са наведеним законом загађујућа материја јесте свака материја која има штетне ефекте по здравље људи и животну средину у целини и њихов утицај предмет је епидемиолошких студија и студија о утицају загађујућих материја на животну средину а не докумената за управљање квалитетом ваздуха. План квалитета ваздуха за град Ваљево је документ који се доноси за период од 5 година. Процену вредности сваке конкретне активности која произилази као обавеза за реализацију мера дефинисаних Планом, из тих разлога није могуће утврдити за тако дуг период. Поред тога, сагласно закону који уређује област јавних набавки, процењена вредност предмета јавне набавке мора бити валидна у време покретања поступка.

ПРИМЕДБА 8:

Предложене мере из Краткорочног акционог плана **не садрже прецизне рокове за реализацију** - за већину мера се наводи да се спроводе у "епизодама повећаног загађења", што није прецизно дефинисан рок или учесталост, нити довољно прецизан пондер/критеријум за праћење и контролу имплементације мера - што оставља велику слободу за уопштено схватање (нечињење), јер примену и ефикасност мера не можемо да пратимо, контролишемо, и управљамо (побољшамо ако дају резултате);

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата

Мере из краткорочног акционог плана спроводе „и у случају да постоји опасност да нивои загађујућих материја у ваздуху прекораче једну или више концентracија опасних по здравље људи или да постоји опасност да се прекорачи концентрација приземног озона опасна по здравље људи“ (Правилник о садржају краткорочних акционих планова, „Службени гласник РС“ број65/10), подразумева се да је рок за спровођење истих континуално у периоду трајања повећаног загађења.

ПРИМЕДБА 9:

Ниједна мера из Краткорочног акционог плана се **не односи на индустрију** (привредне субјекте), инспекција или локална управа може наложити заустављање одређених активности фирми које доводе до повећаног загађења у периоду у којем је ваздух у категорији ОТРОВАН;

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата

У складу са чланом 32, став 2 Закона о заштити ваздуха („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 10/13) краткорочни акциони план је саставни део Плана квалитета ваздуха града Ваљева, а израђен је у складу са Правилником о садржају краткорочних акционих планова. Мере које су обухваћене краткорочним акционим планом су у оквиру надлежности Градске управе града Ваљева.

ПРИМЕДБА 10:

Инвентар емисија загађења **се планира као мера у оквиру Плана**, а не као претходно спроведена активност која би била део Плана, са детаљним подацима о укупним емисијама из извора загађења (по тонама по години);

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата

Град Ваљево као јединица локалне самоуправе у којој је квалитет ваздуха треће категорије, има законску обавезу да изради План квалитета ваздуха (Закон о заштити ваздуха, „Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 10/13). Инвентар емисија, у складу са Правилником о садржају планова квалитета ваздуха („Службени гласник РС“, број 21/10), није услов за израду Плана квалитета ваздуха.

У складу са Уредбом о методологији за израду инвентара емисија и пројекција загађујућих материја у ваздух ("Службени гласник РС", број 3/16), Агенција за заштиту животне средине израђује и на годишњем нивоу ажурира инвентар емисија загађујућих материја у ваздух и врши прорачун и ажурирање пројекција емисија. Како је инвентар емисија један од основа управљања квалитетом вазуа, Град Ваљево ће у сарадњи са Агенцијом за заштиту животне средине РС и другим институцијама од значаја израдити инвентар емисија за Град Ваљево.

ПРИМЕДБА 11:

Резултати повремених **мерења концентрације ПМ10 честица нису адекватно представљени - уместо кроз перцентиле**, већ кроз број дана са прекорачењем;

ОДГОВОР:

Примедба се прихвата

Резултати повремених мерења концентрације суспендованих честица РМ₁₀ биће представљени кроз перцентиле.

ПРИМЕДБА 12:

Нацрт Плана **не садржи детаљне податке о индивидуалним ложиштима**, већ се у оквиру Нацрта тек планира да се направи попис индивидуалних ложишта, што би морала бити мера која претходи плану.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата

Правилником о садржају планова квалитета ваздуха („Службени гласник РС“, број 21/10) није дефинисано да пре израде плана мора постојати попис индивидуалних ложишта. Свакако, узевши у обзир значај индивидуалних ложишта на квалитет ваздуха у граду Ваљево, Нацртом плана квалитета ваздуха на страни 125 наведено је следеће“ За потребе реализације мера Одређивања броја домаћинстава која користе индивидуална ложишта и Израда акционог плана за смањење емисија загађујућих материја из кућних ложишта, биће коришћени подаци Републичког завода за статистику, након завршеног пописа становништва у 2022. години и добијених података о начину грејања, врсти и количанама енергента које домаћинство користи“. Подаци из пописа и даље нису доступни и поред напора локалне самоуправе да до њих дође.

ПРИМЕДБА 13:

При изради нацрта ПКВа није укључена институција **Завод за јавно здравље Ваљево** која врши мониторинг квалитета ваздуха од 2003. године;

ОДГОВОР:

Примедба се прихвата

За потребе израде Нацрта плана квалитета ваздуха града Ваљева, Завода за јавно здравље Ваљево је индиректно био укључен, тј. коришћена су Годишњи извештаји о контроли квалитета ваздуха у граду Ваљево (2016, 2017, 2018, 2019 и 2020. година) који наведени у оквиру тачке 1.3

12 - Подносилац коментара и примедби

Адвокат

Сретен Ђорђевић

ул. Хајдук Вељкова бр. 4

14000 Ваљево

На основу одлуке Радног тела за надзор односно контролу квалитета изведених услуга: Израда "Плана квалитета ваздуха града Ваљева за период од 2022. до 2027. године", са 4. седнице одржане 13.06.2023. године о утврђивању одговора на све пристигле коментаре, примедбе и предлоге у поступку јавног увида, достављамо Вам одговоре са образложењима прихваћених и одбијених коментара и примедби на Нацрт плана квалитета ваздуха града Ваљева за период од 2022. до 2027. године, које сте доставили меилом 28.11.2022. године (исти документ послат поштом заведен на писарници Градске управе града Ваљева 30.11.2022. године), у току јавног увида обављеног у периоду од 28.10.2022. године до 28.11.2022. године.

ПРИМЕДБА

Јавност није обавештена о изради Нацрта плана квалитета ваздуха Града Ваљева за период од 2022. до 2027. године (у даљем тексту: План) у складу са чланом 5. став 1. Уредбе о учешћу јавности у изради одређених планова и програма у области заштите животне средине, имајући у виду да оглас није објављен у дневним новинама које излазе на подручју које ће бити захваћено утицајем плана.

С тим у вези, јавност је првобитно у недељном листу „Напред“ обавештена да је рок за подношење мишљења, примедби и предлога 17.11.2022. године. Ово обавештење оглашено је такође на званичном сајту/веб презентацији Града Ваљева. Накнадно је усвојен предлог представника заинтересоване јавности за продужење рока, те је у наведеном недељном листу објављено обавештење да је рок продужен до 28.11.2022, али то није учињено и на званичном сајту/веб презентацији Града Ваљева. Узимајући у обзир наведено, део јавности која се информисе путем интернета доведена у заблуду у погледу рокова за достављање мишљења, примедби и предлога, будућу да о томе није обавештена преко званичног сајта, односно веб презентације Града Ваљева. На овај начин, насловни орган поступио је супротно члану 5. став 1. Уредбе о учешћу јавности у израду одређених планова и програма у области заштите животне средине.

ОДГОВОР

Примедба се не прихвата:

По достављању **Нацрта плана квалитета ваздуха у граду Ваљеву 2022-2027**, наручилац Градска управа Града Ваљева је огласила јавни увид у Нацрт плана квалитета ваздуха, на следећи начин:

- објављен је оглас на званичној интернет страници града Ваљева, на адреси www.valjevo.rs, и то на основној страници и на страници Заштита животне средине са приложеним документом у пдф формату
- објављен је оглас на огласној табли у Градској управи града Ваљева
- објављен је оглас у недељном листу Напред (у коме се иначе објављују сви огласи Градске управе као и други огласи од значаја за град Ваљево), тако што је оглас објављен 27.10.2022. године са позивом на јавни увид од 28.10.2022. до 17.11.2022. године (20 дана).
- по указивању на Уредбу о учешћу јавности у изради одређених планова и програма у области заштите животне средине (Сл. гласник РС, бр. 117/2021), јавни увид је продужен за додатних 10 дана у складу са наведеном Уредбом, тако што је објављен 10.11.2022. године додатни оглас у листу Напред са позивом на јавни увид у продуженом трајању до 28.11.2022. године. На тај начин је оглашавање усклађено са Уредбом у погледу трајања јавног увида од 30 дана од 28.10.2022. до 28. 11.2022. године.

Истовремено је додат оглас на званичној интернет страници града Ваљева као и на осталим местима где је првобитни оглас био објављен.

На навод " Накнадно је усвојен предлог представника заинтересоване јавности за продужење рока, те је у наведеном недељном листу објављено обавештење да је рок продужен до 28.11.2022, али то није учињено и на званичном сајту/веб презентацији Града Ваљева" можемо да кажемо да је додатни оглас објављен на званичној интернет страници града Ваљева као и на осталим местима где је првобитни оглас био објављен, готово истовремено (временска разлика у објави је била само за оно време које је било потребно да се додатни оглас технички "окачи").

- Јавна расправа и презентација је одржана онако како је објављено и у првом и у другом огласу, дана 22.11.2022. године у великој сали Скупштине града у заказано време, а све у складу са Уредбом о учешћу јавности у изради

одређених планова и програма у области заштите животне средине (Сл. гласник РС, бр. 117/2021),

- За време трајања јавног увида објављен је прилог на државној телевизији РТС1 у ударном термину са свим подацима у вези јавног увида.
- У локаним електронским медијима је такође извештавано о јавном увиду.

Дана 22.11.2022. године је одржана јавна расправа и јавна презентација у просторијама Градске управе града Ваљева. Јавној расправи су присуствовали и притужиоци "РЕРИ" са 3 представника.

У оквиру јавног увида, поред Огласа и позива на званичном порталу града Ваљева објављен је План квалитета ваздуха 2022-2027 који је доступан јавности на линку:

https://valjevo.rs/Dokumenta/GradValjevo/Zastita_Sredine/PKV-VALJEVO-2022-2027_NACRT%20I.pdf

У наредном периоду Градска управа града Ваљева сагледава сва достављена мишљења и примедбе (у координацији Радног тела за надзор односно контролу квалитета изведених услуга са Извршиоцем услуге); за оне примедбе које процени да су прихватљиве, извршилац услуге ће унети измене и допуне; за примедбе које буду оцењене као неприхватљиве урадиће одговоре са образложењем у свему у складу са Уредбом о учешћу јавности у изради одређених планова и програма у области заштите животне средине (Сл. гласник РС, бр. 117/2021).

На основу свега наведеног закључује се да је Градска управа града Ваљева по питању јавног увида у свему поступала у складу са важећим Закономима, Правилницима и Уредбама из предметне области.

ПРИМЕДБА

План није израђен у складу са правилима струке с обзиром на чињеницу да у плану није наведена методологија за израду Плана. У одељку 1.4. Методологија израде плана квалитета ваздуха наведени су само прописи – Закон о заштити ваздуха и Правилник о садржају планова квалитета ваздуха, међутим, не и сама методологија на основу које би се утврдила научна поузданост анализа, предвиђених мера за смањења загађења и закључака.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата.

Правилником о садржају планова квалитета ваздуха („Службени гласник РС", број 21/10) прописана је Методологија израде плана квалитета ваздуха која се користи при изради планова.

ПРИМЕДБА

У погледу Мере предвиђене за достизање специфичног циља: Смањење аерозагађења пореклом из индустријских постројења, истиче се следеће примедба. План не предвиђа суштинске мере које смањују емисије загађујућих материја из индустријских постројења. У том смислу, израда и вођење Локалног регистра извора загађивања животне средине применом информационих технологија, не утиче на сам ниво емисија загађујућих материја у ваздух, већ

може само да пружа податке о загађењу. Из наведеног произилази да План не садржи мере за смањење емисија из индустријских постројења, односно не предвиђа надлежни орган, начин и рок спровођења ових мера, иако насловни орган индустријска постројења сматра једним од главних стационарних извора загађења ваздуха.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата.

Смањење аерозагађења пореклом из индустријских постројења дефинише се пројектном документацијом и Студијом о процени утицаја на животну средину. Планом је предвиђен појачан рад инспекцијских служби које врше проверу примене мера за смањење емисија из индустријских постројења предвиђених Студијом о процени утицаја на животну средину и пројектном документацијом.

ПРИМЕДБА

У делу 3. Подаци о врсти и степену загађења, План не садржи било какве податке о степену загађења од РМ_{2.5} честица, што План чини непотпуним јер не садржи битне податке потребне за адекватну израду плана квалитета ваздуха у складу са законом. С обзиром на напред наведено, План је израђен супротно члану 32. став 1. тачка 3. Закона о заштити ваздуха у вези са чланом 3. став 3. Правилника о садржају планова квалитета ваздуха.

ОДГОВОР

Примедба се не прихвата.

У табели 3-5 су приказане Годишње вредности концентрације РМ_{2.5} честица на аутоматској мерној станици Агенције за заштиту животне средине за период 2017-2021. године. То је једино мерно место на коме се прати концентрација РМ_{2.5} честица. Такође су на странама 67, 68, и 69 су приказани подаци из публикације "Ваздух 2021" издавача Национална еколошка асоцијација – НЕА.

13 - Подносилац коментара и примедби

Мила Параментић

ул. Партизанска бр. 6

14000 Ваљево

На основу одлуке Радног тела за надзор односно контролу квалитета изведених услуга: Израда "Плана квалитета ваздуха града Ваљева за период од 2022. до 2027. године", са 4. седнице одржане 13.06.2023. године о утврђивању одговора на све пристигле коментаре, примедбе и предлоге у поступку јавног увида, достављамо Вам одговоре са образложењима прихваћених и одбијених коментара и примедби на Нацрт плана квалитета ваздуха града Ваљева за период од 2022. до 2027. године, које сте доставили меилом и поштом 28.11.2022. године (документ послат поштом заведен на

писарници Градске управе града Ваљева 29.11.2022. године), у току јавног увида обављеног у периоду од 28.10.2022. године до 28.11.2022. године.

ПРЕДЛОГ

"најјефтинија мера је свакако промена Плана центра, где се хитно мора спустити спратност на П+1, уз већи проценат зепенила на парцели 70-80 %, чиме би се бар мало побољшали услови живљења у овом некад прелепом, еколошком граду.

О бициклическим стазама, затварању централних градских улица и претварању у градска шеталишта смо говорили на свакој расправи пре доношења Плана, Центар, Запад, Југ... као и ГУПа. Очигледно није било слушања за здравље и интерес широке групе грађана већ су се одпуке доносиле у корист бездушног профита."

ОДГОВОР

Предлог а не примедба

ПИТАЊЕ

Сматрамо и да План није рађен суштински, није се конкретно обрађала пажња на структуру, положај, важне аспекте који доводе до аерозагађења, него је, стиче се утисак рађено методом „копи-пејст“.

ОДГОВОР

Примедба се не прихвата.

У оквиру поглавља 4 плана је извршена анализа свих извора загађења ваздуха у Ваљевоу.

ПИТАЊЕ

"PM₁₀ честице најбитније по последицама на људско здравље које се таложе у алвеолама где се врши размена кисеоника и угљен диоксида, директно нападају респираторни систем и депонују се у најдубљим деловима плућа, срце се напреже да би компензовало смањени унос кисеоника и тиме се исцрпљује и на тај начин, поред разбољевања плућа, оне доводе и до срчаног и можданог удара, те се може сматрати узрочником изненадне срчане смрти.

Аутомобили у Ваљевоу, 40000, годишње у ваздух избаце 18.000 тона штетних гасова. Угљен - диоксид, угљен - моноксид, азот - моноксид и азот - диоксид са влажним ваздухом доводе до настанка киселих киша.

Деца су посебни рањива јер се њихово тело константно развија. Дуготрајним излагањем загађеним ваздухом може довести до закржљалих плућа, леукемије и менталних проблема.

Загађен ваздух може оштетити сваки орган у човечијем телу.

Ови подаци су важни да би се схватило колуко су озбиљни проблеми аерозагађења у Ваљевоу"

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата.

Концентрације PM₁₀ честица се прати на 2 мерна места у Ваљевоу. На мерном месту Двориште завода за јавно здравље у оквиру локалне мреже и на мерном месту Агенције за заштиту животне средине која је у оквиру државне мреже за мониторинг квалитета ваздуха.

14 - Подносилац коментара и примедби

Завод за јавно здравље Ваљево

ул. Владике Николаја бр. 5

14000 Ваљево

На основу одлуке Радног тела за надзор односно контролу квалитета изведених услуга: Израда "Плана квалитета ваздуха града Ваљева за период од 2022. до 2027. године", са 4. седнице одржане 13.06.2023. године о утврђивању одговора на све пристигле коментаре, примедбе и предлоге у поступку јавног увида, достављамо Вам одговоре са образложењима прихваћених и одбијених коментара и примедби на Нацрт плана квалитета ваздуха града Ваљева за период од 2022. до 2027. године, које сте доставили поштом у писаном облику (документ заведен на писарници Градске управе града Ваљева 29.11.2022. године), у току јавног увида обављеног у периоду од 28.10.2022. године до 28.11.2022. године.

ПИТАЊЕ

У списку „Стратегије, анализе, студије и друга документа коришћена у изради Плана" (2021 — 521 — ЛАБ, стр. 3 — 4), видимо да нису коришћени годишњи извештаји Института за јавно здравље „др Милан Јовановић Батут", под називом „Загађеност урбаног ваздуха на територији Републике Србије мерена у мрежи институција јавног здравља" за одговарајућу годину, а који су доступни на њиховом сајту:

<https://www.batut.org.rs/index.php?content=1413>

ОДГОВОР:

Примедба се делимично прихвата.

Извршена допуна тачке 1.3. Стратегије, анализе, студије и друга документа коришћена у изради Плана. У изради Нацрта Плана индиректно су коришћени годишњи извештаји Института за јавно здравље „др Милан Јовановић Батут", под називом „Загађеност урбаног ваздуха на територији Републике Србије мерена у мрежи институција јавног здравља" јер се они генеришу на основу достављених података Завода за јавно здравље Ваљева који су коришћени као документациона основа.

ПИТАЊЕ

У списку „Стручни тим за израду Плана квалитета ваздуха у граду Ваљеву" (2021 — 521 — ЛАБ, стр. 5), видимо да нема здравствених радника, нити да је консултована нека од надлежних здравствених институција, мада има коментара, у даљем тексту Нацрта, са здравственом конотацијом.

ОДГОВОР

Примедба се не прихвата.

Правилником о садржају планова квалитета ваздуха („Службени гласник РС", број 21/10) није прописано да стручни тим мора да има здравствених радника.

ПИТАЊЕ

У делу Нацрта који се назива: Акциони план -- мере и активности које је потребно спровести у периоду од пет година, специфични циљеви нису нумерисани, што отежава праћење текста и њихово коментарисање.

Потребно је наведене мере/активности класификовати у складу са чл. 5 Правилника о садржају краткорочних акционих планова („Сл. гласник РС”, бр. 65/2010), где је предвиђено да специфичне мере за краткорочно смањење прекорачења, са роковима за њихову реализацију, као и специфичне активности намењене заштити осетљивих група становништва, нарочито деце: обухватају нарочито мере у вези са: 1) саобраћајем и 2) индустријом.

У постојећем тексту спровести ову класификацију и јасно нагласити и функционално разграничити, у тексту Нацрта, које су од наведених мера: 1) мере у вези са саобраћајем и 2) мере у вези са индустријом.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата.

На страни 128 Нацрта Плана налази се краткорочни акциони план са мерама, активностима, областима на које се мере односе, рок за спровођење мера, очекивани резултати, индикатори и носиоци активности предвиђених краткорочним акционим планом који се спроводи у случају појаве епизодног загађења ваздуха.

На страни 132-150 Нацрта Плана квалитета ваздуха налази се акциони план: Средњорочне мере-мере/активности које је потребно спровести у периоду до пет година или континуирано тј до истека плана.

ПИТАЊЕ

У табели: Специфичан циљ: Смањење аерозагађења пореклом из топлотних постројења и индивидуалних ложишта, мера бр. 2, као активности су наведени објекти, мада објекат никад не може бити активност, већ нека интервенција на објектима (2021 - 521 - ЛАБ, стр 134).

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата.

Мера се односи на гасификацију делова града и прикључење наведених објеката на гасне котларнице, чиме се смањује број индивидуалних ложишта.

ПИТАЊЕ

У табели: Специфичан циљ: Смањење емисије загађујућих материја из индустријских постројења, предвиђене су две мере (2021- 521- ЛАБ, стр 137), али не видимо да се разматра, на основу светских искустава из ове области, проблем уградње филтера на димњацима, у зависности од емисије загађујућих материја, нити да се предвиђа израда студије на ову тему.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата.

Уградња филтера на индустријским постројењима је предмет пројектне документације и Студије о процени утицаја на животну средину.

ПИТАЊЕ

У Табели: Специфичан циљ: Подизање свести јавности о значају квалитета ваздуха, мера бр. 4 - „Израда студије о утицају квалитета ваздуха на здравље становништва”, није јасан „предуслов за спровођење”: „обезбеђење средстава након спроведеног испитивања тржишта”, односно није јасно о каквом је тржишту реч. (2021 - 521 -- ЛАБ, стр. 148)

ОДГОВОР/ПОЈАШЊЕЊЕ:

Законом о јавним набавкама („Сл. гласник РС“, број 91/19) уређују се правила поступака јавних набавки које спроводе наручиоци или други субјекти у случајевима одређеним овим законом, ради закључења уговора о јавној набавци добара, услуга или радова, оквирног споразума, као и спровођења конкурса за дизајн. У складу са чл. 89 Закона о јавним набавкама пре спровођења поступка јавне набавке наручилац може да спроведе истраживање тржишта ради припреме поступка јавне набавке и информисања привредних субјеката о својим плановима и захтевима у вези са набавком.

ПИТАЊЕ:

Мада је доста писано о градској депонији (4,2.3 Транспорт и одлагање отпада) адекватне мере и активности (ослобађање постојећих биотрнова од земље, постављање нових биотрнова/пиезометара и др.) нису пренете из текста (2021 - 521 — ЛАБ, стр. 94-98), Краткорочни акциони план – предлог мера за смањење емисије у епизодама повећаног загађења, односно: Специфични циљ – Унапређење постојећег начина управљања отпадом у циљу смањења загађења ваздуха (2021 — 521 — ЛАБ, стр. 142 — 144).

ОДГОВОР:

Предложена мера је већ обухваћена Нацртом плана квалитета ваздуха

Нацртом плана квалитета ваздуха на страни 142 у оквиру специфичног циља: Унапређење постојећег начина управљања отпадом у циљу смањења загађења ваздуха наведена је Мера: Санација и рекултивација градске несанитарне депоније Ваљево и прелазак на регионалну санитарну депонију "Каленић" која обухвата активности из предлога.

ПИТАЊЕ

У Краткорочни акциони план – Предлог мера за смањење емисије у епизодама повећаног загађења, мера Интензивирање информисања о квалитета ваздуха, предложена је следећа активност: „Повећати учесталост објављивања информација о квалитету ваздуха уз апел на грађане да се придржавају здравствених препорука за понашање у периоду трајања епизоде загађења, смањење боравка на отвореном (осетљиве групе становника, нарочито деца) (стр 128 - 2021 — 520 - ЛАБ), с тим што садржај здравствене препоруке треба да одреди надлежна здравствена институција, па треба кориговати садржај ове активности на „придржавању здравствених препорука за понашање у периоду трајања епизоде загађења”, а наредни део текста активности који се тиче садржаја здравствених препорука за понашање у периоду трајања епизоде загађења изоставити.

ОДГОВОР:

Примедба прихваћена

Корекција извршена.

ПИТАЊЕ

У Краткорочни акциони план – Предлог мера за смањење емисије у епизодама повећаног загађења, мера Обавештавање школских, предшколских и других установа, у опису активности активност, поред „геронтолошки центар“, додати (у изградњи).

ОДГОВОР:

Примедба прихваћена

Корекција извршена.

ПИТАЊЕ

У табели Краткорочни акциони план – Предлог мера за смањење емисије у епизодама повећаног загађења, предложена је следећа активност: „Повећати присуство саобраћајне полиције и комуналне милиције на улицама Београда са циљем да се потпомогне што ефикасније саобраћање моторних возила и спречи стварање саобраћајних гужви, по наредби Градског штаба за ванредне ситуације на територији града Ваљева“ (2021 - 52 - ЛАБ, стр. 1 аб), додати, после „на улицама Београда“, „и Ваљева“.

ОДГОВОР:

Примедба прихваћена

Корекција извршена.

ПИТАЊЕ

У табели: Специфичан циљ: Смањење аерозагађења од саобраћаја, једино постоји нумерација мера, мада не и саме табеле (стр. 138- 2421 - 521 - ЛАБ); у оквиру мере бр. 1, у опису активности видимо да је предвиђена, између осталог, „Израда стратегије управљања паркирањем“, па у наслову стратегије додати „.... и паркиралиштима“, ради јасноће текста.

ОДГОВОР:

Примедба прихваћена

Корекција извршена.

ПИТАЊЕ

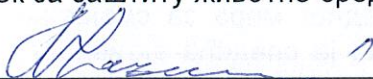
У наведеним табелама предвиђена је активност већег броја институција, за које треба потврдити да сте их контактирали и добили њихову потврду да ће одредити ресурсе за спровођење активности које сте планирали.

ОДГОВОР:

Примедба се не прихвата.

Обезбеђење ресурсе за спровођење активности које сте планиране су у надлежности Градске управе Града Ваљева и надлежних институција. Контактирање институција није у надлежности обрађивача плана.

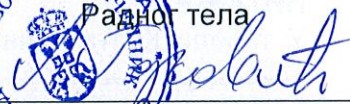
Саветник
у Одсек за заштиту животне средине

Александар Лазаревић

Координатор
Радног тела

Лазар Тојковић

САДРЖАЈ	страница
УВОД	1 - 2
ЈАВНА ПРЕЗЕНТАЦИЈА-СТЕНОГРАМ	2 – 24
ОДГОВОРИ ПОДНОСИОЦИМА	24 – 92
01-11 РЕРИ	24 – 39
02-04 Зорица Вуковић	40 – 45
03 Владимир Пантић	46 – 46
05 Др Ђорђе Вуковић	46 – 47
06 Локални фронт	47 – 52
07 НЕА	52 – 57
08 Локални одговор	58 – 65
09 ИРеволуција	66 – 79
10 Савет за чист ваздух	79 – 83
12 Адв. Сретен Ђорђевић	83 – 86
13 Мила Параментић	86 – 87
14 Завод за јавно здравље Ваљево	88 – 92